

Izhaja vsak petek. Izdaja časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 8,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

S SEJE OKRAJNEGA ODBORA SZDL

Krepko naprej

Obraznava izvajanja letošnjega družbenega plana je pokazala pomembne uspehe in nenehno gospodarsko rast — Preberite o tem na 4. strani — Mobilizacija sil za izvedbo volitev

Pretekli teden v četrtek je zasedal v Kopru Okrajni odbor SZDL. Pod predsedstvom Alberta Jakopiča-Kajtimira je forum obravnaval izvajanje letošnjega družbenega plana (glej poročilo referenta ing. Petra Aljančiča na 4. strani današnje številke Slovenskega Jadrana).

Po referatu se je razvila živahna razprava, v kateri so člani odbora temeljito prebrali zlasti nekatere pomanjkljivosti, ki so se javljale v zvezi z izvajanjem družbenega plana in splošnim gospodarskim razvojem. Tako so ugotovili zaskrbljujoče dviganje materialnih stroškov — sprejeli so sklep, da se s tem vprašanjem podrobneje seznanijo. Treba je po občinah napraviti ustrezne analize, kar bo koristno gradivo za delo novih občinskih ljudskih odborov.

Ko so se pogovorili o dotekanju sredstev, so ugotovili, da kljub nekaterim pomanjkljivostim s financami po planu razmeroma dobro stojimo. Zadržali so se pri vprašanju odkupa kmetijskih pridelkov, zlasti grozdja in krompirja, ker kaže, da kmetovalci to bolj slabo nudijo trgu. Obravnavali so še trgovino in preskrbo, gostinstvo in turizem ter našo izvozno politiko.

Posebej pa so se zadržali pri vprašanju delitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij v zvezi z osnutkom ustreznega zakona, ki je zdaj v razpravi. Ugotovili so, da o njem vse premalo razpravljajo po naših kolektivih, da se seznanjajo z njim, zato so sklenili razpravo o tem prenesti v posebne aktivne in med delavce po naših kolektivih. Z osnutkom zakona se morajo temeljito seznaniti predvsem delovni kolektivi, ki imajo lahko od tega največjo korist. (Nadaljevanje na 2. strani)

V živahni razpravi je Okrajni odbor SZDL Koper minuli teden v četrtek dopoldne na svoji seji osvetlil številna gospodarska in politična vprašanja ter zavzel do njih svoje stališče z ustreznimi sklepi. Na sliki člani odbora med razpravo, ki jo je vodil predsednik Albert Jakopič-Kajtimir

POSLOVILNA SEJA DOSEDANJEGA OBLO KOPER BO ŠLA V ZGODOVINO

Sprejet je urbanistični načrt Kopra

Na zadnji, dejali bi, poslovilni seji sedanega Občinskega ljudskega odbora Koper, ki je bila minuli tork, so odborniki razpravljali po obširnem poročilu predsednika Mirka Jelerčiča o delu ljudskega odbora v času od septembra 1955 do oktobra 1957. Poročilo poudarja, da se je koprška občina v tem časovnem razdobju gospodarsko močno raz-

vila, saj je izvedla vrsto ukrepov, ki so ji omogočili povečati družbeni proizvod v vrednosti 2.694 milijonov dinarjev leta 1955 na 3.585 milijonov dinarjev vrednosti letos. S pospešenim razvojem industrije in kmetijstva postaja Koper gospodarsko, politično in kulturno središče ne samo Slovenske Istre, pač pa tudi širšega območja Slovenskega Primorja.

V nadaljevanju seje so odborniki razpravljali o poročilu podpredsednika ObLO Ivana Korosca o utemeljitvi predloga sveta za komunalne zadeve v zvezi s potrditvijo urbanističnega programa mesta Koper in njegove okolice. Izčrpana obrazložitev osnovnih značilnosti občinskega urbanističnega načrta navaja med drugim znatno povečanje proizvodnje v vseh gospodarskih panogah, kar narekuje takojšnje izvajanje občinskega urbanističnega načrta, če hočemo, da se bo občina Koper gospodarsko smotno in čim hitreje razvijala.

Odborniki so načrt v celoti sprejeli. Tako je ObLO Koper v svojem dosedanem sestavu sprejel za slovo zgodovinski sklep, ki pomeni močno prelomnico v življenju mesta in občine Koper.

MARŠAL ŽUKOV

ZAPUSTIL NAŠO DRŽAVO

Po enotedenskem uradnem obisku Jugoslaviji je sovjetski obrambni minister maršal Georgij K. Žukov odpotoval iz Beograda v Tirano, kamor ga je povabila albanska vlada.

Med svojim bivanjem pri nas je maršal Žukov obiskal številne naše vojaške enote in razna industrijska podjetja. Skoraj polovico svojega obiska je prebil v Sloveniji. Minulo soboto je prišel iz Opatije v Postojno, kjer si je ogledal Postojnsko jamo. Ob tej priložnosti so ga pozdravili razen vojaških osebnosti z generalom Dušanom Koračem na čelu tudi predsednik OLO Koper in sekretar OK ZKS Albin Duje in Albert Jakopič-Kajtimir ter predsednik ObLO Postojna in sekretar postojnskega občinskega komiteja ZK Jože Baša in Zdravko Smrekar. Predsednik Tito je sovjetskemu gostu priredil pristrčen sprejem na Bledu, povabil pa ga je tudi na lov v Kamniško Bistrico.

Uglednega sovjetskega vojskovodjo in štirikratnega heroja Sovjetske zveze je naše ljudstvo povsod pristrčno sprejelo in pozdravilo.

XXI. SEJA OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

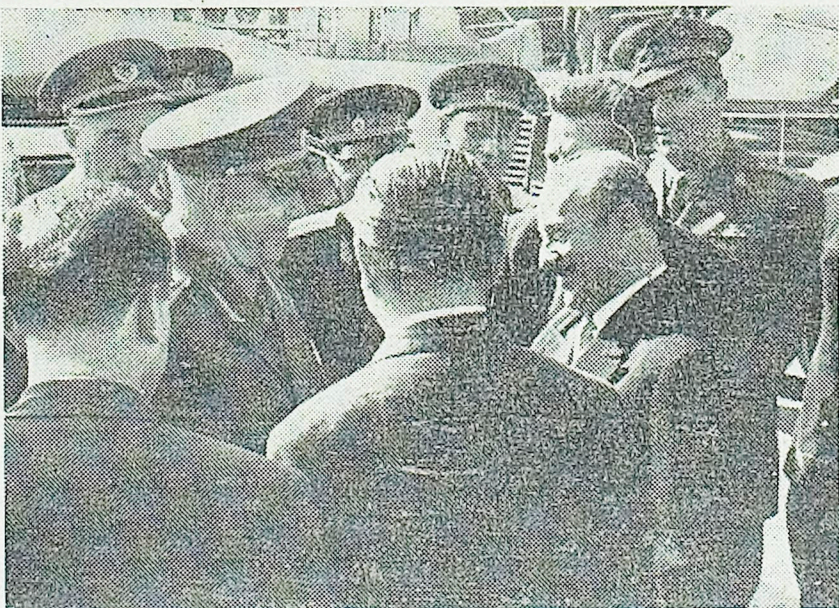
Bogata vsebina - pomembni sklepi

Dnevni red 21. seje Okrajnega ljudskega odbora Koper, ki se je začela včeraj dopoldne, je kar obširen, saj bodo morali odborniki razpravljati in sklepati kar v nad 35 točkah dnevnega reda o raznih perečih gospodarskih, prosvetnih, zdravstvenih, komunalnih in ostalih vprašanjih, ki jih je treba rešiti še pred zaključkom letošnjega leta.

Najprej so zaradi bližnjih volitev sklepali o spremembah okraj-

nega in občinskih statutih, ki so zaradi uvedbe zborov proizvajalcev pri občinskih ljudskih odborih potrebne. Do sedaj smo imeli v vseh devetih občinah v okraju 267 občinskih odbornikov, po novem pa jih bo kar 417, od tega 229 odbornikov občinskega zbora in 188 odbornikov zbora proizvajalcev. Tudi dosedanje število odbornikov Okrajnega ljudskega od-

bora se bo nekoliko spremenilo — zmanjšalo se bo tako, da bo novi Okrajni ljudski odbor štel skupno 108 odbornikov, od tega Okrajni zbor 60, Zbor proizvajalcev pa 48. Pri tem zmanjšanem številu odbornikov OLO je nujno poudariti, da se je dosedanje število odbornikov pokazalo previsoko. Pri tako zmanjšanju (Nadaljevanje na 2. strani)

Pred vhodom v Postojnsko jamo je visokega sovjetskega gosta sprejel in pozdravil predsednik Okrajnega ljudskega odbora Albin Duje in mu v slovenščini zaželel dobrodošlico in prijetno bivanje med nami. Maršal Žukov se je zahvalil v ruščini in izročil pozdrave sovjetskega ljudstva.

Pripoznanje Vzhodne Nemčije

V torek so objavili v Beogradu uradno sporočilo o ureditvi diplomatskih stikov in o izmenjavi diplomatskih predstavništev med Jugoslavijo in DR Nemčijo. V obrazložitvi tega sklepa je rečeno, da je vlada FLRJ prepričana, da ta njen korak prispeva k zboljšanju mednarodnih stikov in k splošnemu popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom. Jugoslavija želi v duhu svoje izvenblokovske politike aktivnega sožitja razviti dobre stike z obema nemškima državama v prepričanju, da bo to koristilo združitvi Nemčije.

Že nad 6 milijonov km

Do začetka tega tedna je umetna luna preletela že nad 6 milijonov kilometrov. Po zadnjih vestih iz Moskve računajo sovjetski znanstveniki, da bo satelit krožil okoli zemlje še leto dni. Podrobnosti o načinu izstrelitve še vedno niso znane.

**OBDODJE, ZA KATERO BOMO IZVOLILI NOVE ODBORNIKE, JE OBDODJE NADALJNJEGA
BOJA ZA ZBOLJŠANJE ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA**

(Iz »Proglasa« SZDL Jugoslavije)

GOSPODARSKI KOMENTAR

O osnutku zakona o delitvi celotnega dohodka

Vprašanje delitve skupnega dohodka, o katerem javno razpravljajo predvsem po naših gospodarskih organizacijah in njihovih združenjih, je vsekakor danes eno izmed vprašanj največje važnosti. To dokazujejo tudi razpravljanja o tem in pripombe v zvezi z osnutkom zakona o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij, ki ga je razposlal v javno razpravljanje vsem prizadejim sekretariat za gospodarstvo pri Zveznem izvršnem svetu. Danes bomo posvetili naš komentar prav temu vprašanju.

Osnutek zakona, ki smo ga uvodoma omenili, vsebuje skupno 124 členov. Poleg splošnih določil obravnava vprašanja, kako se določa in razdeli skupni dohodek oz. dohodek, vprašanje anuitet za odplačilo investicijskih posojil, vprašanja osebnih dohodkov delavcev, dalje vsebuje posebno določila glede razdelitve skupnega dohodka gospodarskih organizacij posameznih gospodarskih vej (to je kmetijskih, splošnih kmetijskih zadrug, trgovinskih podjetij in obrti v notranjem prometu, komunalnih podjetij in obrti), gospodarskih podjetij, ki plačujejo obveznosti napram skupnosti v pavšalnem znesku (gostinska, obrtna in komunalna), in kako se navedeni dohodek razdeljuje pri gospodarskih organizacijah, ki imajo v svojem sestavu različne obrate. Končno vsebuje zakon še kazenska in prehodna oziroma zaključna določila.

Kot vidimo zajema osnutek izredno važna določila, ki naj bi bila še posebno poudarjena s tem, da bodo zajeta v zakoniti obliki in končno, da bodo enotno zajela vso zadevno materijo, ki je bila doslej urejena neenotno. Razen tega je posebno važno tudi to, da bo novi zakon uzakonil enotne poglede in merila pri razdeljevanju skupnega dohodka, česar doslej ni bilo — in to zaradi neenakega razvoja posameznih predelov naše države, kakor tudi zaradi težav v transportih in drugih težav, ki ovirajo in so ovirale nemoten razvoj v vsej državi. Zato sloni osnutek novega zakona na dejstvih, da smo dosegli določen razvoj našega gospodarstva v večjo in skladnejšo proizvodnjo in večjo proizvodnostjo dela. To vse omogoča tudi nove in bolj vzpodbudne oz. bolj svobodne odnose v razdelitvi dohodka — kot pravi obrazložitev k osnutku zakona.

Seveda so še drugi vzroki, ki so nujno narekovali spremembo. Med njimi bi zlasti omenili omejene možnosti, ki jih imajo sedaj gospodarske organizacije glede razpolaganja s sredstvi, ki jim pripadajo po razdelitvi.

V tem komentarju se ne bi dotikali posameznih določil v osnutku zakona, marveč bi govorili le o posameznih načelih, ki jih zajema. Dejali smo že, da dosedanja sistem ni dovolj upošteval, kako čim bolj vzpodbudno vplivati na večjo proizvodnjo. V skladu s tem sistem nagrajevanja ni bil tak, da bi delovne ljudi silil k boljšemu delu, k večjemu varčevanju na sploh, posebej pa v delovni sili, materialu in materialnih stroških in podobno. Novi sistem naj bi odpravil take pomanjkljivosti in nič čudnega ni, če so prav določila osnutka, (Nadaljevanje na 3. strani)

Spremljati POSVETU

Egiptovska vojska v Siriji

V smislu sporazuma o skupni egiptovsko-sirski obrambi so se v začetku tedna izkrcale v sirskem pristanišču Latakiji egiptovske čete. V Egiptu in Siriji so podarili, da gre za skupno obrambo miru in arabske nevtralnosti. Hkrati so sklenili ta dan razglasiti za narodni praznik obeh dežel.

Prihod egiptovskih čet je seveda v zvezi z ameriškim pritiskom na Sirijo. ZDA očitajo tej mali arabski državi, da se hoče prodati Sovjetski zvezi in da je zato zavrnila Eisenhowerjevo doktrino. Medtem Sirija odločno vztraja na svojih trditvah, da je njen edini cilj ostati neodvisna dežela. Ker so zahodne sile vpletle v svojo protisirsko politiko tudi Turčijo, je le-ta izzvala več incidentov na turško-sirski meji. Sirska vlada je v zvezi s tem protestirala pri OZN.

Vrnitev jugoslovanskih parlamentarcev iz Kitajske

Jugoslovanska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolića se je v začetku tedna vrnila z večtedenskega obiska v LR Kitajski v Beograd. Ob prihodu je Peter Stambolić izjavil novinarjem, da se je delegacija temeljito seznanila z življenjem in delom kitajskega ljudstva.

Egipt bo zahteval umik čet OZN

Kairski časopis Alkahiga je objavil, da bo Egipt zahteval umik varnostnih sil OZN s svoje ozemlja. Gre za glavnino čet OZN, ki naj bi se umaknili do bojišča z egiptovskega ozemlja, medtem ko bi na obmejnem področju z Izraelom ostale le »simbolična sila«. Tej egiptovski zahtevi naj bi bila naklonjena Sovjetska zveza in še nekatere države, nasprotovale pa naj bi

Seja OOSZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)
rist ail pa se bodo prav zaradi njega — v kolikor so slabo organizirani in slabo produktivni — znašli v izredno težavnem položaju.

Predsedujoči Albert Jakopič je nato poročal o stanju na zaključnih prvi faze predvolilnega dela naših aktivov, to je kandidiranja. Ugotovil je, da smo naše kandidate dobro izbrali, da imamo izredno ugodno socialni in starostni sestav, da je udeležba žena (59 ali 9,6 %) nad republiškim povprečjem, da je dobra udeležba mladine — da smo skratka precej premagali konservativno miselnost, čeprav z uspehom ne moremo biti še povsem zadovoljni. Prizadevati si bomo morali, da bodo kandidirane žene in mladinci tudi res izvoljeni, razen tega pa jih bo treba čimveč pritegniti tudi v nove občinske. Tovariši komitirer je še nakazal nekaj nalog, ki se v zadnjem delu predvolilnega boja postavljajo pred aktivne: dosledno prizadevanje za izvolitev predlaganih kandidatov, organizacija volitev oziroma pomoč volilnim štabom, okrasitev volišč, organiziranje budnic in kolektivnih prihodov na volišča posameznih osnovnih organizacij ali delovnih kolektivov in podobno.

H koncu so se govorili o reorganizaciji Gledališča Slovenskega Primorja ter o akciji cepiljenja naših otrok proti otroški parali.

Zasedanje mešane komisije za izvajanje Videmskega sporazuma

V torek se je začelo v Ljubljani zasedanje mešane jugoslovansko-italijanske komisije za izvajanje Videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu med obema državama. Zasedanje bo trajalo verjetno do konca tedna. Razpravljali bodo o raznih vprašanjih, ki zadevajo obmejni promet med Italijo in Jugoslavijo. Med drugim se bodo pogovarili tudi o predlogih za nekatere olajšave v malem obmejnem prometu med obema državama.

predvsem Velika Britanija, Francija in ZDA. Isti list poroča, da je Egipt že nekaj mesecev v stiku z OZN v zvezi z umikom varnostnih sil.

Glavni tajnik OZN Hammarskjöld je izjavil, da je po njegovem mnenju prisotnost varnostnih sil OZN še potrebna, da bi ohranili mir na meji med Egiptom in Izraelom.

Razglas CK KP SZ ob 40-letnici Oktobrske revolucije

Agencija Tas je sporočila, da je CK KP SZ objavil gesla ob 40-letnici velike Oktobrske revolucije. V razglasu pošilja CK bratske pozdrave vsem narodom, ki se bore za mir, demokracijo in socializem. Nadalje poziva delavce vseh dežel, naj se vključijo kot en moč v boj za zmanjšanje oborožitve in števila oboroženih sil in naj zahtevajo takojšnjo prepoved atomskega orožja in prenehanje poskusov s tem orožjem.

CK pošilja tople pozdrave zlasti narodu Kitajske in drugim socialističnim dežel, naprednim azijskim in arabskim državam ter izraža željo po sodelovanju med narodi Velike Britanije, Francije, ZDA in ZSSR, ki so pokor za trdnj mir v svetu. Ob koncu poudarja CK, da se je z izstrelitvijo umetnega satelita začela nova doba v zgodovini svetovne znanosti.

OKTOBER

1917

OB 40-LETNICI REVOLUCIONARNEGA LETA V RUSIJI

20. oktobra je Lenin ilegalno prispel iz Finske v Petrograd. Naslednjega dne je govoril o nujnosti takojšnje oborožene vstaje, ker bi »vsako odlašanje pomenilo smrt«. Izdelal je tudi podroben načrt vstaje.

23. oktobra je bila zgodovinska seja CK boljševičke partije, na kateri so sprejeli Leninovo resolucijo o oboroženi vstaji. Ta resolucija je pozivala partijske organizacije, da vsa praktična vprašanja rešujejo s stališča nujnosti upora. Dva dni kasneje, 25. oktobra, so pri Petrogradskem sovetu ustanovili Vojaško-revolucijski odbor, ki je postal zakoniti štab vstaje. Na čelu odbora sta bila Podvojčki in Antonov-Ovsejenko.

Pomembni sklepi na seji OLO

(Nadaljevanje s 1. strani)
nem številčnem sestavu bo OLO mogel uspešneje in hitreje izvrševati svoje odgovorne naloge.

Potrdili so še odlok o spremembah in dopolnitvah letošnjega okrajnega proračuna — gre le za manjše tehnične spremembe — in odlok o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi okrajnega proračuna za lani. Soglašali so tudi s predlogom Sveta za urbanizem o razglasitvi občin Izola, Koper in Piran za turistične območje in sprejeli ustrezní odlok.

Ko to poročamo, seja še traja in kaže, da bo sprčo trajala dnevnega reda morala tokrat kar dva dni.

V nadaljevanju seje bodo predložili odborniki OLO, razen o predlogu spremembe odloka o občinskem prometnem davku in spremembe odloka o davčnih takсах, med drugim sklepati še o reorganizaciji Gledališča Slovenskega Primorja v Koprni in o ustanovitvi kulturno-prosvetnega zavoda »Primorske prireditve«. Po ugotovitvi okrajnega Sveta za prosveto in kulturo namreč GSP nima potrebnih pogojev za kvalitetno delovanje. Če bo ta predlog

Španija zahteva priključitev Gibraltarja

V odboru OZN za zaupnopravo je španski delegat Villaverde zahteval, naj bi Gibraltar priključili Španiji. Svojo zahtevo je utemeljil s tem, da je Gibraltar edini del evropskega ozemlja, ki je še podvrženo kolonialni upravi. Pri tem je dodal, da bo njegova vlada skušala rešiti to vprašanje na mirnem načinu in sporazumno s prizadeto državo.

Angleški delegat je španski delegaciji takoj odgovoril s kratko definicijo, da temelji angleška posest Gibraltarja na pravni podlagi.

Madžarski predlog za delavsko upravljanje

Predsednik madžarske vlade Kadar je v nekem svojem govoru omenil tudi vprašanje demokracije v podjetjih. Poudaril je, da so delavski sveti, ki so nastali med »kontrarevolucijo«, praktično prenehali obstajati. Potrebno pa je razvijati demokracijo v podjetjih. V ta namen naj bi upostavili nekakšne svete podjetij, v katerih bi imeli sindikati vodilno funkcijo. Po Kadarjevem mnenju bi se na ta način povečalo delavsko nadzorstvo.

Voda jim dela preglavice

V volilni prihodnici pri Izolih Silvidi Medoš, ki je med drugim našemu sodelavcu povedal naslednje:

»Krajni odbor Korte je bil v zadnjem letu svojega dela precej aktiven. Tako je s pomočjo Občle Izola popravil tudi vodnjak v Medoših in uredil javno razsvetljavo. Vaščani so popravili in delno obnovili zidove pokopališča, streho mrtvašnice ter očistili vodnjak pri Mrtvašnem domu.

Največji problem predstavlja pomanjkanje vode. Vodnjak pri Zadružnem domu ima premajhno zmogljivost in v poletnih mesecih ostanejo prebivalci večkrat brez

Novice s Tržaškega

Kot običajno je pred dnevi Trgovinska zbornica izdala svoje mesečno poročilo. Iz podatkov o mesecu avgustu, je razvidno, da se je gospodarski položaj v Trstu v omenjenem mesecu nekoliko poslabšal predvsem zaradi znižanja industrijske proizvodnje in trgovine, povečala pa se je brezposelnost; v avgustu je bilo uradno vpisanih 16.825 brezposelnih. Kaže, da bo to število v zimskih mesecih še naraslo. V avgustu je znatno padla tudi prodaja tobaka in tobakovih izdelkov zaradi znižanja cen.

Pretekli teden je prispel v Trst tudi podkomisar dr. Francesco Voria, ki bo pomagal prefektornemu komisariju Mattucciju pri upravljanju občine in ga bo nadomestoval v njegovi odsotnosti.

Po uradnih obiskih se je komisar lotil dela in reševanja raznih vprašanj, ki jim občinski odbor ni bil kos. Politične stranke pa se že pri-

Četniški napad na jugoslovansko ustanovo v Parizu

Skupina jugoslovanskih emigrantov-četnikov je pred dnevi vdrla v prostore Jugoslovanske agencije za informacije v Parizu, zmetala inventar na cesti ter ga zmagala. Francoska policija je intervenirala, ko so zločinci svoje delo že opravili.

pravlja na prihodnje upravne volitve, za katere pa se še ne ve, kdaj bodo.

Na pokrajinskem kongresu socialdemokratske stranke (PSDD), ki je bil pretekli teden, je zmagala levičarska skupina »Unità socialista«, ki je dobila na predkongresnih zborovanjih absolutno večino delegatov. V novem izvršnem odboru pa so samo predstavniki te skupine, ki se bori proti klerikalizaciji in teži po tesnem sodelovanju s socialistično stranko (PSI).

Spor v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, ki se vleče že mesec in mesec, ni še rešen, ker delavalci njej popustiti in priznati delavcem njihovih pravic ter zahtev po boljšanju delovnih pogojev in medz. Zaradi tega so delavci v ladjedelnicah Sv. Marka in Sv. Roka, v Tovarni strojev ter v Tržaškem arzenalu postorili svojo borbo. Stavkali so od petka do ponedeljka, nato pa še dve uri v torek.

Tudi na Tržaškem razsaja »azijska gripa«, čeprav ne tako hudo kot v nekaterih drugih italijanskih mestih. Do sedaj so zabeležili več kot 4000 primerov obolenj. Največ obolenj je v begunskem taborišču pri Sv. Soboti, v obratih CRDA ter med uslužbenci podjetja ACEGAT, kjer je bilo te dni zaradi gripe pri delu odsotnih 6 do 8 % zaposlenih.

Pouka v šolah še niso prekinili, ker doslej za prekinitev še ni bilo tehtnih vzrokov. Prve dni tega tedna pa je »azijska gripa« zahtevala svojo prvo žrtev in sicer življenje 11-letne deklice, ki je umrla zaradi komplikacij.

Mladina prosvetnega društva Lonjer-Katinara je v nedeljo nastopila v Borštvu, kjer je ponovila igro »Ploha«, ki jo je prvič uprizorila pred nekaj meseci na domačem odru. Mladi igralci žanjejo s tem uprizoritvijo vse priznanje občinstva in v soboto bodo z istim gostovali v Trebbah.

Slovensko narodno gledališče v Trstvu je nameravalo začeti novo sezono z izvirnim delom tržaškega pisatelja Tavčarja »Prihodnja nedelja«, cenzura ni še izdala potrebne dovoljenja. Zaradi tega bo prva na odru drama O'Neilla »Strast pod brestom«. Premiera bo v soboto zvečer ob 20.30 uri v dvorani na stadionu I. maj. Tržačani pričakujejo, da bo Rim v kratkem dovolil uprizoritev Tavčarjevega dela, za katerega vlada med občinstvom veliko zanimanje.

Vnebojvstah

LONDON — Črpalke nafte v Iraku, ki so bile pretekle leto razbitve v Siriji, bodo začele normalno delovati v aprilu prihodnjega leta. Iraki izvoz petroleja bo z aprilom 1958 znašal 25 milijonov ton na leto.

LONDON — Britanska policija je zaplenila in uničila 14 tisoč litrov mleka s farm v bližini Windesorella, kjer je tovarna plutonija, ker so ugotovili, da je mleko okuženo z radioaktivnostjo.

GENOVA — Na mednarodnem kongresu za komunikacije je sovjetski predstavnik izjavil, da bo do konca leta spuščen v promet novo sovjetsko turboreaktivno potniško letalo, ki bo lahko sprejelo 100 potnikov, letelo pa bo s hitrostjo 650 km na uro. Na tem kongresu je predstavnik ZDA sporočil, da bodo do konca leta 1959 dali v promet prvo ameriško trgovsko ladjo na atomski pogon.

PORT SAID — Ker je libijski tanker s 23.233 tonami nosilnosti zaradi okvare pri strojih naselil 40 km južno od Port Saída, je bil za nekaj ur ustavljen promet po Sueškem prekopu.

PEKING — V pokrajini Honan sodeluje 11 in pol milijona ljudi v borbi proti suši, ki traja že dva meseca. Več kot 150 tisoč nasedencev kmetijskih zadrug skupno s kmeti nosi na ramenih vodo za namakanje polj.

HAVANA — Na Kubi so se zopet spopadli Batistini in enote predsednika Upornike.

TEL AVIV — V kratkem bodo pripluli na obisk Izraela štirje britanski rušilci in ena protipodmorniška fregata.

PARIZ — V začetku prihodnjega leta bodo tudi Švedi izdelali prvo atomsko bombi.

SAN MARINO — Po dvanajstih letih vladanja socialistov in komunistov se je v vladno palačo vselila nova vlada krščanskih demokratov, ki jim je pomagala na oblast italijanska vlada.

NEW YORK — Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je odločil povabiti madžarske vođe, naj obišče Budimpešto.

TOKIO — Japonska obrambno ministrstvo je objavilo, da je japonska vlada znova protestirala pri sovjetski vladi zaradi poskusnih eksplozij jedrskih bomb.

KAIRO — Egiptovska vojaška mislija je izročila libijskim oboroženim silam 6 oklepnih vozil ter drugo orožje in municijo, ki ima kot darilo egiptovske vlade simbolični pomen arabske solidarnosti in sodelovanja.

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Škrabar — Odgovorni urednik Rastko Bradašča — Za tisk odgovarja Franc Zdejar

Epidemija

gospodarske organizacije bo Svet za gospodarstvo predlagal posojilo 2 milijardi 15 milijonov dinarjev in poroštvo za kratkoročni kredit štirim gospodarskim organizacijam v znesku 270 milijonov dinarjev. Zanimiva je pri tem ugotovitev, da se je struktura predvidenih investicij v zadnjem letu močno spremenila. V glavnem gre za taka posojila, s katerimi je zagotovljeno zboljšanje življenjske ravni delovne človeka.

Na dnevnem redu seje OLO je še predlog za dotacijo skladu za boj proti otroški paralizi v znesku sedem milijonov dinarjev, predlog o reorganizaciji šolstva v posameznih občinah, predlog o ukinitvi nepopolne gimnazije v Sežani in razprava in sklepanje o osnutku Zakona o manjšinskem šolstvu. Razen tega bo tudi sklepanje o nekaterih preimenovanjih naselij v občini Koper in Piran ter o upravnno-teritorialnih spremembah v občini Sežana.

V prihodnji številki vam bomo posredovali podrobno poročilo o sklepih s seje Okrajnega ljudskega odbora.

-jo

RAZGOVORI Z NAŠIMI KANDIDATI

O trgovini na Postojnskem

Na zadnjih zborih volivcev na Postojnskem je bilo tu pa tam na dnevnem redu tudi vprašanje poslovanja trgovske mreže. Bilo je nekaj kritik in tudi več priznanj izboljšanja trgovinskega poslovanja. Sedanji predsednik gospodarskega sveta pri ObLO Postojna Slavko Humar-Hrast, ki je tudi kandidat za bodoči zbor proizvajalcev trgovske skupine v občini Postojna, je odgovoril na vprašanje:

— Kakšno je stanje trgovske mreže na Postojnskem in katere so glavne pomanjkljivosti?

Slavko Humar-Hrast kandidira za bodoči zbor proizvajalcev postojnske občine. Kot predsednik sedanjega gospodarskega sveta pri ObLO Postojna in kot direktor grosističnega podjetja »Nanos« je eden izmed najboljših poznavalcev problematike trgovine na Postojnskem

»Za postojnsko občino je značilno, da ima sorazmerno veliko trgovskih obratov. Tako je 42 trgovskih obratov na drobno, od teh 18 poslovalnic, ki jih upravlja kmetijske zadruge. Zato odpade na vsako trgovino v postojnski občini 210 potrošnikov nasproti 251 v okrajnem, 319 v republiškem in 48 potrošnikov v zveznem merilu. Res je, da moramo po tej statistični analizi ugotoviti, da je na Postojnskem dovolj trgovin, pri tem pa moramo poudariti, da število trgovin posameznih strok ni zadovoljivo. V Postojni n. pr. ni primernega drogerijskega obrata. Sedanji ima slabo lokacijo, nezadovoljivo izbiro blaga, zastarelo opremo in tudi potreba ni v skladu s sodobnimi principi trgovanja. V Postojni ni delikatesne trgovine, niti ne dobro urejene galanterijske trgovine. Kaže pa, da sta se uprava trgovskega podjetja »Oskrb« in uprava »Mestnih trgovin« pobrigali za izdelavo elaboratov o ureditvi omenjenih lokalov in za vzpostavitev trgovine s tehničnim materialom ter trgovine z izdelki elektroindustrije.

Težave so s preskrbo z mesom in zelenjavo ter sadjem. Sedanji dve mesnici v Postojni ne zadovoljujeta potrebam Postojčanov. Dokaz tej trditvi so ne samo repi pred mesnicami, pač pa tudi previsoke, nekonkurenčne cene. Tovarna Mesnih izdelkov s sedežem v Postojni bi sedaj, ko je že uredila poslovalnice v Kopru, Se-

žani in Pulju, lahko odprla primerno mesnico tudi v Postojni.

Prav bi tudi bilo, če bi v Postojni odprli nekaj pavšaliziranih obratov za prodajo sadja in zelenjave. Tako bi razbremenili sedanjo tržnico, razvili konkurenco, da ne bi bilo pripomb zaradi kakovosti in cen blaga, ter da bi uredili sodobna skladišča za sadje in zelenjavo. Razveseljivo je, da uprava Mestne tržnice namestila letos prodajati po zmernih cenah in sicer krompir po ceni do 13 dinarjev, ribano kisljo zelje po 50 do 55 dinarjev, čebulo po 45 do 50 dinarjev za kg itd.«

— Kako pa je s trgovino na podeželju?

»Pri bodoči reorganizaciji trgovske mreže bi treba misliti na izboljšanje trgovine zlasti v podeželskih središčih kot so Hruševje, Prestranek, Belsko in Planina. V teh krajih so sicer trgovine KZ, ki pa so dokaj slabo urejene in ne nudijo kmečkemu potrošniku vsega tega, kar mu lahko da naš trg. Morda bi bilo dobro, če bi te trgovine prevzela v upravljanje sedanja postojnska trgovska podjetja na drobno, ker imajo večje možnosti za boljše preskrbo kot kmetijske zadruge.

Če upoštevamo, da je Postojna po realizaciji grosistične trgovine na prvem mestu v okraju (lanskoletni promet je znašal milijardo 907 milijonov dinarjev) in da je po realizaciji prometa trgovine na drobno na drugem mestu s 722 milijoni dinarjev, potem lahko trdimo, da je Postojna eno izmed največjih trgovskih središč na Primorskem. Treba pa bo prekiniti s prakso, da so trgovinski

lokali le ob glavni cesti, ker če hočemo trgovino res približati potrošniku, je nujno potrebno, da bi investitorji stanovanjskih zgradb v novih naseljih Postojne morali predvideti tudi gradnjo trgovskih lokalov. To iniciativo pa naj bi prevzeli v svoje roke potrošniški sveti, ki bi lahko dali tudi marsikatero koristno pobudo za izboljšanje trgovske mreže. Žal pa moram ugotoviti, da potrošniški sveti še vse premalo uveljavljajo svoje pravice in dolžnosti.«

Nabavil bo...

POMEMNO DELOVNO ZMAGO JE ZABELEŽIL KOLEKTIV PODJETJA »BRODOPAS« s tem, da je te dni potegnil iz morja v Port Saidu ladjo »PAO SOLENT«, ki ima nosilnosti 8000 ton in je ena največjih in najmodernejših ladij bagerjev — buldozerjev na svetu. Ta ladja je bila namenjena za varnost plovice po Sueskem prekopu in je bila potopljena med lanskim napadom na Egipt.

PRIBLIŽNO 10,5 MILIJARDE DINARJEV JE BILA VREDNOST JUGOSLOVANSKEGA IZVOZA V SEPTEMBRU. Glede na izvoz v avgustu je Zvezna zunanjetrgovinska zbornica ugotovila, da se je v preteklem mesecu povečal izvoz za približno 300 milijonov dinarjev. Kaže, da bo izvoz v prihodnjih treh mesecih dosegel še znaten porast in da bo realiziran program prodaje jugoslovanskega blaga v inozemstvo določen za leto 1957.

13.354.000 TON LIGNITA TER RJAVEGA IN ČRNEGA PREMOGA SO IZKOPALI v jugoslovanskih premogovnikih v prvih devetih mesecih letošnjega leta. Letošnji izkop je za milijon ton večji kot je bil lani v istem časovnem razdobju. Potrošnja premoga je bila letos za 12% večja kot lani v mesecih januar-oktober. Največ smo letos porabili lignita. Proizvodnja nafte pa se je povečala doslej za 38% v primerjavi z devetmesečno proizvodnjo lani.

Kako bomo v nedeljo volili

Volitve v občinske ljudske odbore se bodo začele v nedeljo ob 7. uri z volitvami v občinske zbore. Pred vrati volišč in na volilnem prostoru bodo izobešene kandidatne liste. Vsak volivec bo najprej povedal predsedniku volilnega odbora svoj priimek, ime in poklic, v krajih, kjer je več volišč, pa tudi naslov stalnega bivanja. Nato bo volivcu predsednik volilnega odbora tolmačil način glasovanja in mu izročil glasovnico.

Volivec bo izpolnil glasovnico tako, da ne bo nihče smel vedeti, koga voli. Tajnost glasovanja mora biti popolnoma zagotovljena. Glasovnico volivec izpolni z obkroženjem zaporedne številke tistih kandidatov, za katere želi glasovati. Glasuje za največ toliko kandidatov, kot je treba v določeni volilni enoti izvoliti odbornikov in sicer le za tiste kandidate, katerih imena so vpisana na glasovnici. Pripisovanje novih kandidatov ni dopustno. Ko volivec izpolni glasovnico, jo prepogne na polovico tako, da so imena kandidatov na notranji strani glasovnice. Glasovnico pokaže volilnemu odboru, da se le-ta prepriča, da je volivec izpolnil le eno, in jo vrže v glasovalno skrinjico.

Glasovanje bo od 7. do 19. ure nepretrgoma. Če pa so volili na določeni volilni enoti že vsi volivci, se lahko volitve zaključijo tudi pred 19. uro.

V sobi, kjer je glasovanje, ne sme biti več kot 10 volivcev hkrati. Volilni odbor skrbi za red in mir na volišču. Ko volivec opravi volitve, zapusti volišče.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Ob osnutku zakona o delitvi celotnega dohodka

(Nadaljevanje s 1. strani)

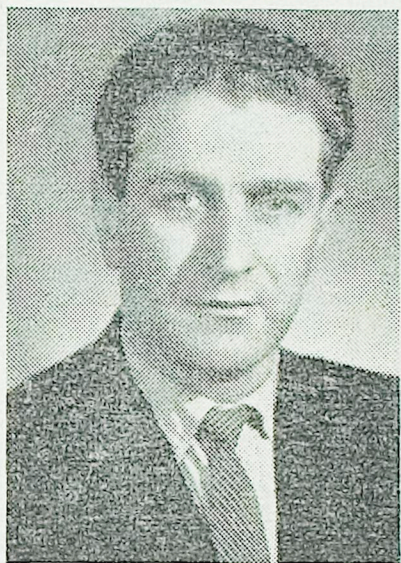
ki govore o tem vprašanju, povzročila med prizadetimi največ zanimanja. Tudi je bilo glede tega postavljenih največ konstruktivnih predlogov.

Drugo, kar moramo glede osnutka poudariti, je večja možnost razpolaganja gospodarskih organizacij s sredstvi, ki jim ostanejo po poravnavi družbenih obveznosti. S tem ne samo, da so predvidene večje možnosti podjetij za kritje konkretnih potreb, temveč se bo na ta način tudi zelo dvignila vrednost in pomen ter seveda tudi odgovornost delavskih svetov.

Mehanizem razdelitve dohodka vsebuje po osnutku oblike, vezane na družbena sredstva, ki jih uporabljajo gospodarske organizacije, in pa cene, ki jih ustvarjajo ali bi jih morale ustvariti na tržišču. Slednje je važno zato, da bi gospodarska organizacija proizvajala v prvi vrsti tisto, kar je družbeno potrebno in kar tržišče zahteva. Po poravnavi družbenih obveznosti na podlagi posebnega mehanizma bi bil dohodek bolj odvisen od produktivnosti in bi šel v prilog kolektivu. Uveden naj bi bil poseben prispevek iz osebnih dohodkov delavcev kot progresiven dohodek, kar naj bi zopet glede na nov način razdeljevanja dohodkov vplivalo vzpodbudno na njihovo delo.

Osnutek dalje predvideva minimalne osebnih dohodke delavcev, pri čemer postavlja meje med stopnjami kvalifikacij in strokovne sposobnosti delavcev, kakor tudi glede na posebne pogoje dela v posameznih primerih, poudarjamo zato, ker osnutek smatra, da je neobhodno potrebno določiti minimalne osebnih dohodke ne samo zaradi razdelitve dohodka, temveč zlasti zato, ker je potrebno delavcu zagotoviti določeni minimum dohodkov tudi za primer, če gospodarska organizacija ne ustvari dovolj dohodka.

Seveda s tem nismo niti približno izčrpali vseh posebnosti osnutka, niti nismo navedli vseh tistih določil, ki so nova glede na prejšnje in sedanje stanje. Zlasti nismo še govorili o vprašanju plačevanja anuitet, o rezervnih skladih in drugo. To tudi ni bil namen teh vrstic, marveč smo hoteli le opozoriti na problem kot tak in seznaniti z njim posebno tiste, ki se z njim ne ukvarjajo neposredno. Vemo pa vsi, da je zanimanje za predlog zakona na splošno izredno veliko, kar je tudi edino prav. Zavedati se je namreč treba, da bo vprašanje razdelitve skupnega dohodka urejeno z zakonom, ali z drugimi besedami na način, ki ga je težko spremeniti, in mora zato veljati dalj časa. —dt—

Franc Klobučar, podpredsednik OLO Koper, kandidira za odbornika v novi ObLO Pivka

V nedeljo prvič na volitvah

Marija Nedoh je mlada učiteljica. Po diplomu na koprskem učiteljskišči je lansko jesen nastopila učiteljsko mesto v Vremškem Britofu, z letošnjim šolskim letom pa ji je bilo zaupano mesto šolskega upravitelja osemletne šole na Misličah. Letos bo prvič volila. Na vprašanje, kaj naj bi bodoči občinski ljudski odbor najprej vzel v pretres v zvezi z izboljšanjem pouka na šolah, je odgovorila:

»Novi občinski ljudski odbor v Divači naj bi se potrudil, da bi rešil nekatera materialna vprašanja tukajšnjega šolstva. So stvari, ki otežkočajo delo učiteljem in učencem. Ponekod, na primer na osemletki na Misličah, je šolska oprema dokaj slaba. Mnogo generacij je že sedelo v sedanjih klopih in ni čudno, da so dotrajale. Prav bi bilo, če bi

ljudski odbor poskrbel za vzorno ureditev igrišča ob šoli, kjer bi si mladina krepila telo in duha. Na Misličah bi tudi lahko uredili šolski vrt, na katerem bi si učenci pridobili potrebno praktično znanje o sadjarstvu in o drugih kmetijskih opravilih.«

Stojan Dežjot iz Mislič št. 12 je mlad kmečki fant. Tudi on bo v nedeljo prvič na volišču. Našemu sodelavcu je v zvezi s tem dejal:

»Želim, da bi čimprej uredili šolski vrt. Na enem delu vrta naj bi bila drevesnica, saj je običajno pomanjkanje mladih dreves, drugi del vrta pa naj bi uporabili za praktični pouk.

Na Misličah nujno potrebujemo drobilec kamena. Treba je pripraviti gramoz in pesek za popravilo stanovanjskih hiš, gospodarskih poslopj in cest. Cesta od potoka do Vatovalj je slaba, a cestarji kažejo premalo zanimanja za njeno vzdrževanje. Potrebno bi bilo tudi zgraditi vodovod na Misličah in v Vatovaljah.

Sadno drevje v našem kraju vedno bolj propada. Dobro bi bilo, da bi začeli z ureditvijo strnjjenih nasadov sadnega drevja tam, kjer so za to pogoji. Resneje bo treba tudi škropiti sadno drevje.«

Vida Ivančič iz Mislič št. 21 se ukvarja s kmečkim delom, v prostem času pa pridno vrti šivalni stroj. Veliko veselje ima z udeležbo v razpisnem delu. Je članica tamkajšnjega pevskega zbora in dramske družine. Zato je razumljivo, da so jo te dni izvolili za tajnico prosvetnega društva »Simon Jenko«. Na vprašanje, kaj naj bi bodoči občinski ljudski odbor lahko napravil za mladino, meni:

Albin Kuret, sekretar ObK ZK Pivka in kandidat za odbornika v novem ObLO

Mladina pred volitvami

Te dni mladinske organizacije koprškega okraja razpravljajo razen o zaključkih VI. kongresa LMS, na osnovi katerih izdelujejo načrte bodočega dela, tudi o pomenu nedeljskih volitev v občinske zbore in volitev v zbore proizvajalcev občin. Skoraj v vseh krajih so se člani mladinskih organizacij odločili, da bodo prišli na volitve vsi, takoj ko bodo odprta volišča, mladinska organizacija tovarne LESONIT v Ilirski Bistrici pa bo v soboto zvečer prižgala kresove v počastitev volitev v zbore proizvajalcev in za okrasitev volišč.

Utrditev in razvoj komunalnega sistema pomeni za nas napredek in lepše življenje, zato bomo v nedeljo vsi šli na volišče in glasovali za naše kandidate!

POGLEJMO, KAJ GOVORE ŠTEVILKE O DELNI IZPOLNITVI DRUŽBENEGA PLANA ZA LETO 1957

Mogočen vzpon proizvodnje v našem okraju

Letos so bili osnovni pogoji za proizvodnjo ugodni. Električne energije je bilo dovolj in tudi vremenske razmere so bile razmeroma povoljne. Razen tega pa je tudi ustrežnejši način delitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij omogočil večjo spodbudo za hitrejšo naraščanje proizvodnje.

Iz izčrpnih podatkov za letošnje prvo polletje razberemo, da sta proizvodnja in blagovni promet v koprskem okraju za 40% večja kot sta bila lani v istem časovnem razdobju. Povečanje industrijske proizvodnje pa je še

Ustrežnejši način delitve dohodka gospodarskih organizacij, posebno udeležba na dobičku — močna spodbuda delovnim kolektivom za večjo storilnost in za boljše gospodarjenje

večje, saj znaša indeks letošnjega leta nasproti lanskemu 162. Po prvih podatkih iz tretjega tromesečja letošnjega leta pa lahko ugotovimo, da je porast v tem obdobju še večji.

nalog (Erma je do prvega oktobra dosegla le 66% letnega plana; Marmorindus 53%; opekarna Ru-

da v Izoli 63%; opekarna Ilirska Bistrica 54% in tovarna Partizanka v Kopru samo 51%).

Vzpon proizvodnosti dela dokazujejo podatki o gibanju zaposlene delovne sile

Število delovne sile je v primerjavi s povprečjem števila delovne sile v lanskem letu poraslo za okrog 620 ljudi ali za 10%. Od teh je 88% novo zaposlenih samo v kovinski in živilski industriji. Porast delovne sile je torej dosti počasnejši kot je porast proizvodnje; to dokazuje, da je proizvodnost dela v vzponu.

Kmetijske proizvodne organizacije so povečale obseg svojega celotnega dohodka v primerjavi

s prvim polletjem preteklega leta za 28% in so dosegle 44% od celotnega letošnjega plana. Ob upoštevanju sezonskega značaja kmetijske proizvodnje je taka realizacija dobra. Poslovanje prvega polletja sicer izkazuje določene izgube, kar je razumljivo, ker so v tem obdobju običajno stroški nesorazmerno večji od dohodkov, saj se večina kmetijskih proizvodov pobira in vnoveči šele v drugem polletju.

Vzlic pozebi in suši bodo tudi v kmetijstvu povečani naporji omogočili izpolnitev plana. Letos na novo obdelanih in posejanih 252 hektarov zemlje

Kmetijska proizvodnja bo v celoti ostvarjena na ravni, kot je predvideno po družbenem planu, čeprav je bila v nekaterih predelih precej prizadeta, najprej z izredno majsko pozebo in pozneje, zlasti v obalnem pasu, še s sušo. Letos je bilo namreč posejanih in obdelanih za 252 ha več njiv kakor lani. Struktura posevkov se razvija v skladu s smernicami kmetijskega razvoja.

Na letošnjo kmetijsko proizvodnjo so pozitivno vplivali tudi ukrepi za pospeševanje kmetijstva in nagrajevanje za večje

hektarske donose, nadalje mehanizacija pri obdelavi zemlje in povečana potrošnja umetnih gnojil. V prvem polletju letošnjega leta je bilo prodanih 4.036 ton umetnih gnojil, kar predstavlja 1700 ton ali 75% več kakor v enakem razdobju lani oziroma 25% več, kakor je znašala celotna potrošnja v letu 1956.

Odkup kmetijskih pridelkov je dosegel v prvem polletju vrednost 1.052 milijonov dinarjev, kar znaša približno toliko, kakor v enakem razdobju lanskega leta.

V primerjavi z lanskim letom so prometne usluge za enkrat in pol večje, za več kot četrtino pa tudi storitve gradbeništva, gostinstva in turizma

Tudi v drugih panogah gospodarstva ugotavljamo precejšen napredek nasproti lanskemu letu. Celoten obseg prometnih uslug je v letošnjem letu za 142% večji kot je bil lani in to predvsem v pomorskem prometu, kjer znaša porast 223%.

Obseg gradbenih storitev se je povečal približno za 31%, kar je

tudi vplivalo na ponovni porast cen gradbenim storitvam.

Zmogljivosti gostinstva in turizma so bile v letošnji sezoni dobro izkoriščene. Obseg njihovih storitev je za približno 25% večji kot lani.

Materialni stroški so za odstotek višji, kot je bilo predvideno po družbenem planu, predvsem

zaradi večjih materialnih stroškov v industriji, kjer so porasli za 5% v primerjavi z lanskim letom.

Povečani obseg proizvodnje in boljša produktivnost dela pa sta prispevala na osnovi novih načel delitve celotnega dohodka k povečanju sredstev gospodarskih organizacij.

Ko se bodo kolektivi še bolj seznanili z novim načinom delitve celotnega dohodka, bodo uspehi konec leta še večji

Podjetja prve skupine, to so podjetja, ki oblikujejo dobiček, so že v prvem polletju ostvarila 64,7% dobička, ki je predviden po družbenem planu za vse leto. Na osnovi boljšega in donosnejšega poslovanja je 12 podjetij doseglo 73 milijonov dinarjev posebne udeležbe na dobičku, s katerim razpolagajo delavski sveti. Od predvidene posebne udeležbe je realizirano v industriji 151,5%, v prometu 36,5% in v zunanji trgovini 1,1%.

Ze rezultati prvega polletja kažejo, da je element posebne udeležbe na dobičku močna spodbuda delovnim kolektivom za večjo produktivnost dela in za boljše gospodarjenje. Posebna udeležba, dosežena v prvem polletju, predstavlja 25% od skupnih plač podjetij, ki so to udeležbo dosegli.

Druga skupina gospodarskih organizacij, ki oblikujejo dohodek, ima še boljše možnosti, da pri boljšem gospodarjenju doseže več sredstev za plače in za svoje sklade. V družbenem planu je bilo na osnovi lanskega letnega realizacije predvideno, da bo znašala udeležba plač na dohodku 54%, obračuni gospodarskih organizacij pa kažejo, da lahko izdvoje za plače 60%, kar pomeni, da se povprečna raven plač lahko poveča za nadaljnjih 10%. Verjetno bodo gospodarske organizacije del teh sredstev namenile tudi tistim skladom, s katerimi bodo krile razne obveznosti in potrebe.

Spodbudnost novega načina delitve celotnega dohodka vsem kolektivom še ni bila v začetku dovolj znana, zato lahko predvidevamo, da bodo rezultati konec leta še boljši, tako v smeri obsega proizvodnje, kakor tudi v smeri dobrega gospodarjenja.

V prvem polletju 1957 smo presegli planirano vrednost prodane proizvodnje in blagovnega prometa za 7 odstotkov

Skupna vrednost prodane proizvodnje in blagovnega prometa v trgovini znaša v prvem polletju 1957 kar 23 milijard 340 milijonov dinarjev. To predstavlja 57% skupne vrednosti prodane proizvodnje in blagovnega prometa v trgovini, predvidenega po družbenem planu za vse leto. Na proizvodne panoge odpade 13 milijard 840 milijonov dinarjev ali 56% od celotnega plana, medtem ko odpade na blagovni promet v trgovini 9 milijard 500 milijonov dinarjev ali 60% predvidenega plana. Po še nepopolnih podatkih iz tretjega tromesečja pa ugotavljamo, da je do začetka oktobra

bilo opravljenih okrog 85% vseh nalog, predvidenih v letošnjem družbenem planu. Posebno dobre rezultate opažamo v industriji, ki je v letošnjih prvih devetih mesecih izvršila že 87% proizvodnje, predvidene v letošnjem celoletnem družbenem planu, obenem pa dosegla za 8% večjo proizvodnjo kot lani v vsem letu. Povprečna vrednost mesečne proizvodnje v lanskem letu je znašala 715 milijonov dinarjev, medtem ko znaša ta vrednost letos milijardo 60 milijonov dinarjev, kar pomeni, da je industrija letos povečala proizvodnjo povprečno za 48%.

Največji porast proizvodnje v ladjedelnstvu in kovinski industriji; postavili pa sta se tudi industrija radijskih sprejemnikov in lesno predelovalna stroka

Največji porast proizvodnje ugotavljamo v ladjedelnstvu in v kovinski industriji, kjer je proizvodnja v devetih mesecih letošnjega leta že prekorajčila ves letošnji družbeni plan za 13%, to pa predvsem po zaslugi tovarne Tomos v Kopru, ki je dala letos na trg do 1. julija 4.500, do začetka oktobra pa 7.426 motornih koles. Živilska industrija je v devetih mesecih izvršila že 95% letnega plana (lani v istem časovnem obdobju le 71%).

Izredno se je povečala tudi proizvodnja radijskih sprejemnikov, in sicer od 9.381 kosov v lanskem prvem polletju na 20.700 v letošnjem prvem polletju in na 23.400 v devetih mesecih letošnjega leta. Od tega odpade na Telekomunikacije — obrat v Sežani 80%. Proizvodnja furnirja

se je povečala za 200 kubičnih metrov več kot lani v vsem letu. Izreden proizvodni uspeh je dosegla tovarna Lesonit v Ilirski Bistrici, ki je letos proizvedla 153 tisoč kvadratnih metrov več lesonitnih plošč kot so jih izdelali lani v enakem času pri polnem izkoriščanju zmogljivosti. V prvih letošnjih devetih mesecih pa je ta tovarna proizvedla že 57 tisoč kvadratnih metrov plošč več kot je predvideval letni plan. Ribjih konserv so izdelale tovarne v devetih mesecih 2440 ton ali skoraj enako količino kot lani v vsem letu. Proizvodnja premoga pa bo pod planom, ker rudnik Sečovelje zaradi poplav v aprilu letos ne bo več obratoval.

Navzlic splošnemu porastu proizvodnje pa je manjše število podjetij, ki ne dosegajo planskih

Gospodarske organizacije, ki jim ni dejavnost industrija, promet, gozdarstvo ali zunanja trgovina, delijo celotni dohodek na podlagi ugotovitve dohodka po III. poglavju Uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ 16/57). V 64. členu omenjene uredbe pa je predvideno, da te gospodarske organizacije po izločitvi prispevka v družbene investicijske sklade razdelijo dohodke med osebne dohodke delavcev in med sklade gospodarske organizacije.

Ta razdelitev doseženega dohodka med osebne dohodke delavcev pa se ne more opraviti mimo tarifnega pravilnika gospodarske organizacije (67. člen Uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij). Ravni tarifnih postavk pa gospodarske organizacije na območju bivših okrajev Koper in Buje ne morejo povečati (4. točka Navodila o postopku za spremembo tarifnih postavk v tarifnih pravilnikih gospodarskih organizacij — Uradni list FLRJ št. 5/57). V 89. členu Uredbe o plačah delavcev gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ št. 18/57) pa je rečeno, da se bo za gospodarske organizacije, ki pri delitvi celotnega dohodka ugotavljajo dohodek, leta ugotavljal v letu 1957 na osnovi zavarovanega plačnega sklada po predpisih o delitvi celotnega dohodka na podlagi tarifnih postavk, določenih v tarifnem pravilniku v smislu prvega razdelka XIX. poglavja Zveznega družbenega plana za leto 1957. Sledil torej, da za ta zavarovani plačni sklad teh podjetij velja omejitev in se pri tarifnih postavkah ne more zvišati raven. Če pa gospodarske or-

Merila za postavke v tarifnih pravilnikih

ganizacije ostvarijo dovolj dohodka, ga po poravnavi družbenih obveznosti lahko razdelijo, seveda ne mimo tarifnega pravilnika. Upravni odbori teh gospodarskih organizacij lahko predlagajo organom, ki morejo dati soglasje k pravilniku, tarifni pravilnik s postavkami, za katere menijo, da so primerne in upravičene za izplačevanje. Ob predložitvi takega pravilnika pa morajo prikazati v tabeli tarifnih postavk neto in bruto postavke zavarovanega plačnega sklada, razen teh pa nove, interne, za razdelitev dohodka, ki ga ostvarijo. Za te pravilnike veljajo vsa določila o postopku za sprejemanje in izdajo soglasij, kakor je predpisano v uredbi o plačah delavcev gospodarskih organizacij.

Ce pa ne sestavijo in predložijo teh novih tarifnih pravilnikov, ali pa ne dobe soglasja od organov, navedenih v 15. členu uredbe o plačah delavcev gospodarskih organizacij, pa morajo obračunavati plače delavcev po starem tarifnem pravilniku zavarovanega plačnega sklada (člen 91. Uredbe o plačah delavcev gospodarskih organizacij), s čimer pa niso nič na slabšem, saj tako višek dohodka razdelijo smiselno po določbah od 38. do 40. člena Uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij.

V novih tarifnih pravilnikih se lahko izkažejo tarifne postavke v raz-

ponu. Priznavanje plače v razponu tarifne postavke je odvisno od posebnih meril, na podlagi katerih se oceni ali izračuna vrednost opravljene dela na nekem delovnem mestu in določi fikсна postavka. Za sedaj sicer ni nikjer predpisano, kakšna naj bodo ta merila in jih gospodarske organizacije prav zato lahko svobodno določijo. Praksa pa kaže, da so najbolj primerna tista merila, ki slone na metodi analitiškega ocenjevanja delovnih mest. Seveda ne morejo biti ti kriteriji zajeti v celoti na osnovi analitiške ocene delovnih mest, temveč vsaj v glavnem. Razdelili pa bi jih lahko na objektivne in subjektivne. Po teh kriterijih dobljeno oceno je treba preračunati v razpon postavke, da se na ta način lahko določi fikсна plača v razponu. Pri tem je treba paziti na to, da se določanje plače v razponu prišteva vedno k spodnji meji postavke in ne po drugih načinih, bodisi da gre to nasprotno od zgornje meje navzdol ali pa nekje od sredine. Z višjo oceno fikсна postavka harmonično raste od spodnje meje navzgor.

Objektivni činitelji so predvsem strokovnost, delovni pogoji in odgovornost, subjektivni pa: kakovost in obseg dela, leta službe na sploh in v stroki ter podobno, torej tisti činitelji, ki vplivajo na izvrševalca dela. Omeniti je potrebno, da je strokov-

nost pogoj za zasedbo nekega delovnega mesta in se brez drugih priznanih kriterijev prizna za to, le spodnja meja tarifne postavke v razponu. V gospodarskih organizacijah bi morale posebne komisije oceniti vse delavce in ocene preračunati v fiksne zneske. S tem bi dosegli pravilnost harmonične rasti tarifne postavke v razponu. Na ta način bi ugotovili, da so delavci približno realno plačani za delo na svojih delovnih mestih, kar vsekakor predstavlja resno vprašanje v vsakem podjetju. V dosedanjih praksi se to kaže nekoliko drugače. Nekatere gospodarske organizacije sicer prikažejo s tarifnim pravilnikom tudi taka merila, toda jih ne uporabljajo in določajo plače v razponih po drugih osnovah, največkrat pa kar pavšalno; izdajajo namreč odločbe za fiksne plače v razponih brez ocenjevanja ali pa po nepopolnem ocenjevanju tako, da pri tem upoštevajo bolj izvrševalce dela in uporabljajo predvsem subjektivne činitelje in ne objektivnih, ki bi pravzaprav morali biti težišče ocene za plače v razponih tarifnih postavk.

Pojavile pa se bodo tudi nekatere negativne posledice. Kolikor bo to ugotovila finančna inspekcija ali drugi pristojni organi, bodo plače priznane le po spodnji meji tarifne postavke v razponu (2. odstavek 26. člena Uredbe o plačah delavcev gospo-

darskih organizacij), ostanek pa bodo šteli kot preveč izplačane plače. To pa ima lahko določene kazenske posledice. Zato bi bilo prav, da bi podjetja pravilno ugotovila realnost plač in se izognila kasnejšim nevesnoštim. Vsakomur je razumljivo, da so plače oziroma osebni dohodki tisti, ki najprej in najbolj razburijo duhove, in zato morajo gospodarske organizacije z večjim premislekom izvajati instrumente, ki urejajo plačni sistem.

F. STARIC

9,5 milijona dinarjev za novo skladišče

Ob glavni cesti Lucija—Sečovelje pri Portorožu je začelo gradbeno podjetje »Tehnik« iz Škofje Loke graditi kmetijski zadrugi v Luciji 16 m dolgo in 6 m široko zgradbo. V tem posloppju, ki bo veljalo 9,5 milijona dinarjev, bodo skladišča umetnih gnojil, prostori za odkupovanje kmetijskih pridelkov ter upravni prostori. Vsa gradbena dela bodo končana do konca marca prihodnjega leta. Novo posloppje bo vsekakor velikega gospodarskega pomena za zadrugo, ki ima sedaj skladišča na dveh drugih zelo oddaljenih krajih, medtem ko je prostor za odkupovanje kmetijskih pridelkov v hišici bivše železniške postaje.

Dva traktorja in tri freze, last kmetijske zadruge, te dni s polno paro orjejo njive in jih usposablajo za jesensko setev.

A. P.

• KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA PROSVETA • KULTURA

OBČNI ZBORI SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

V lanski sezoni bolj skromni uspehi

SVOBODA V ILIRSKI BISTRICI BI MORALA IMETI NAJMANJ 300 ČLANOV — KONKRETEN PROGRAM ZA BODOČE DELO PREDVIDEVA KULTURNO, ZABAVNO IN VZGOJNO UDEJSTVOVANJE

DPD »Svoboda« v Ilirski Bistrici je imelo pred kratkim svoj redni letni občni zbor, na katerem so izvolili nov 14-članski upravni odbor ter 5 delegatov za okrajno skupščino Zveze Svobod in prosvetnih društev.

Poročilo o dosedanjem delu je imel predsednik Milan Zidar. Po njegovem mnenju je bil rezultat dela društva v pretekli sezoni precej skromen, kar gre v veliki meri na račun dejstva, da je bilo novo vodstvo izvoljeno v času, ko bi moralo biti kulturnoprosvetno življenje že sredi dela. Aktivno sodelovanje posameznih sekcij je bilo omejeno na majhen krog ljudi, saj je delala samo folklorna skupina in deloma pevski zbor. In še delovanje teh dveh sekcij je proti koncu sezone zamrlo. Isto lahko rečemo tudi za godbo na pihala, ki je sicer sodelovala na 11 nastopih v Ilirski Bistrici in izven nje, pa je zdaj zaradi odhoda nekaterih članov godbe k vojakom prenehala z delom.

Težišče dela Ljudske univerze je bilo v organiziranju strokovnih predavanj s področja kmetijstva. Predavanja so večinoma spremljali poučni filmi. Na vseh predavanjih je bilo več kot 2.400 poslušalcev. V okviru LU so vrtili po vaseh tudi razne ozko-trračne filme. V bodoče bo potrebno več predavanj s splošno in zdravstveno tematiko.

Odbor se je sicer trudil, da bi oživel amatersko družino, vendar mu to ni uspelo, ker ni bilo režiserja. Priznanje pa gre tovarišu Francu Munihu, ki je pripravil »Veseli večer« s sodobno in vzgojno vsebino. Na raznih proslavah so člani dramske sekcije sodelovali z recitacijami.

Knjižnica je imela ob koncu lanskega leta 1440 knjig, letos pa smo nabavili 107 novih. Rednih članov ima knjižnica 601, posluje pa dvakrat tedensko. Razveseljivo je dejstvo, da je skoraj dve tretjini članov mladine.

Iz tega poročila je bilo razvidno, da delo ilirskobistriške Svobode sicer ni bilo preveč aktivno,

**DRUGA PREMIERA
GLEDALIŠČA SLOVENSKEGA
PRIMORJA**

**V počastitev
40. obletnice Oktobrske
revolucije**

Vasja Ocvirk:
Mati na pogorišču

Svojo drugo letošnjo premiero, ki je bila v sredo, 16. t. m., v Kopru, je posvetilo Gledališče Slovenskega Primorja počastitvi 40. obletnice Oktobrske revolucije. Uprizorili so partizansko dramo avtorja Vasje Ocvirka »Mati na pogorišču«. Bila je to krstna predstava s partizansko tematiko, ki se je Ocvirk uspešno lotil v svojih delih že večkrat. Tudi najnovejša Ocvirkova drama se dogaja na Dolenjskem, in sicer v letu 1942.

Koprsko uprizoritev je režiral kot gost Ferdo Delak, sceno pa je izdelal Franc Jurjec. Igrali so: Milan Pirnat, Ančka Grgurevič, Jože Pristov, Anka Cigoj, Janez Klasinc, Breda Urbič, Laci Cigoj, Ernest Zega, Marijan Lombar, Romana Lemut, Karlo Marsel, Tiberij Lemut, Jože Zupan in Igor Pelan.

S to predstavo se je GSP dostojno oddolžilo spominu velike Oktobrske revolucije, ki ji v tem času vsa naša gledališča posvečajo primerne uprizoritve. Posebno pohvale vredno pa je, da so izbrali partizansko dramo domačega avtorja.

vendar pa je le pokazalo nekaj življenja, ki daje upanje, da bo mogoče letos, ko je bil občni zbor pravočasno, to je v začetku sezone, s pritegnitvijo novih aktivnih članov poživiti kulturno prosvetno delo tako, da bo bilanca letošnjega delovanja mnogo uspešnejša.

V razpravo udeležencev občnega zbora je posegel tudi predsednik okrajnega Sveta zveze Svobod in prosvetnih društev Ivan Mavsar. Navzoče je predvsem razveselilo njegovo zagotovilo, da bo letos ustanovljen poseben prosvetni sklad iz katerega bodo društva lahko črpala finančna sredstva. Razen tega bodo potujoče knjižnice in pa prosvetni servis zagotovili potrebne rekvizite knjižnicam in dramskim sekcijam. Razen tega je tovariš Mavsar poudaril, da bi moralo imeti industrijsko središče, kot je Ilirska Bistrica v vrstah svojega društva vsaj 300 do 400 članov. V kratkem bodo ustanovljeni občinski sveti Svobod in prosvetnih društev in njihova glavna naloga bo vzgajanje kadrov in finansiranje društev. Vsi ti ukrepi bodo omogočili najširši razmah amaterske dejavnosti.

Občni zbor je končno sprejel konkretni program bodočega dela, v katerem so predvideli kulturno, zabavno in vzgojno delo.

Slovenska mladina v Trstu dobila revijo

Jadro — mladinska revija. Trst 1957. Leto I.
Št. 1. (september 1957)

Ako bi postavili na tehtnico kulturno delovanje Slovencev v Trstu na eno stran in kulturno delovanje Slovencev v Kopru na drugo stran, ne potem bi visoko zletela skledica pač — Koprčanov. Koga naj recimo postavimo za protitež pisateljem Rebuli, Pahorju in Tavčarju? In naj mar revije Sidro, Razgledi in Tokovi odtehtajo naši Bori, ki so zaspali in spijo spanje — ne pravičnega, marverč neaktivnega? Ali naj kulturno delovanje srednješolske mladine v Kopru v primeri z naporom in uspehi tržaške mladine pomeni kaj več, kot gređa brez cvetja? Rad bi rekel katero o gledališču, toda »De mortuis nil nisi bene« pravi star pregovor, znano je namreč, da je stoparica že odmerila življenje GSP.

Posebno preseneča s svojo aktivnostjo pri kulturnem delovanju na Tržaškem ravno mladina. O tem nam priča na novo ustanovljena mladinska revija Jadro. To je že druga revija mladih literatov na Tržaškem, kajti srednješolci že imajo namreč svojo revijo; zaradi tega je revija Jadro namenjena širšemu krogu sodelavcev, ki so se že nekoliko afirmirali v javnosti.

Prispevki v prvi številki pričajo, da sodelavci dobro vidijo in tudi poznajo probleme, ki danes tarejo gospodarsko in politično vstran potisnjeno in maloštevilno slovensko mladino v Trstu, da pa je njihovo pero malce okorno, beseda neuglajena, kompozicija nerodna. A to so težave, s katerimi se dobri pisatelji borijo trdo in zagrizeno tja čez trideseto leto

Novi revije

KNJIGA 57, ŠTEV. 9

Iz vsebine:
NOVITETE IN PRIKAZI — B. B.: Potopisna književnost, France Bevk: Crni bratje, Simon Jenko: Izbrano delo, Gema Hanfer: Viharni piš — izbor pooktobrske ruske proze, Thomas Wolfe: Ozri se proti domu, angel; Jan van Dorp: Crni lev na zlatem polju, B. B.: Ob izidu Cerničevega Slovenskega zdravstvenega besednjaka, John Dos Passos: Roman o velemestu, Vasco Pratolini: Junak našega časa, Ivan Spolar: Mladinska zbirka »Igra in delo«, Walter Scott: Quentin Durward, Thomas Mann: Buddenbrookovi, Cv. A. K.: Zadržni leksikon, Karel Capek: Stopinje, B. Gerlane: Nova knjižarna založba Obzorja v Mariboru, Ugo Foscolo: Gomile, Cv. A. K.: 150 knjig za našega kmečkega človeka, M. R.: Tri duhovne pesmi.

ČLANKI IN ESEJI — Hajka (Vasja Ocvirk), Segane, ti moja Segane (S. Jesenin), Pesmi Sergeja Jesenina (Božidar Borko), Na svidenje, prijatelj (S. Jesenin).

RAZGLEDI — Pogled v knjižno proizvodnjo Jugoslavije (B. B.), Mali knjižarski leksikon, Rimska revija »Italjug« o naši literaturi v tujini, Knjiga pri Nemcih (B.), Pot do milijonske naklade (B.), Bibliografija.

Izobraževanje na osnovi prostih razgovorov

IZ DELA NAŠIH DRUŽBENIH
ORGANIZACIJ

Komisija za ideološko delo je na svojem prvem sestanku, ki je imel namen, usmeriti ideološko delo in študij v zimskem času, razpravljala predvsem o treh stvarih, ki so najbolj pereče in ki jih je treba takoj pripraviti, da bo delo steklo brez zastoja. To so: proslave Oktobrske revolucije, organizacije marksističnih krožkov po šolah in pri Svobodi ter poživitev dela Ljudske univerze v novi sezoni.

Proslave Oktobrske revolucije bodo po vseh večjih krajih občine: v Škofijah, Marezigah, Šmarjah, največji poudarek bo pa seveda imela centralna proslava v Kopru, ki bo 6. novembra zvečer. Za primerno počastitev tega velikega dogodka v zgodovini člo-

PROTEUS, ŠTEV. 1

Iz vsebine:
ČLANKI — Lavo Cermelj: Josef Ressel, Franjo Dominko: Letošnji svetli repati, Miha Likar: Virusi in tumorji, Rajko Pavlovec: Primer sodelovanja med geologi in speleologi. MLADI PRIRODOSLOVECI — Franc Kosec: Kraške jame nad Rašico. DROBNE VESTI — K. Tarman: O geološki starosti deževnikov, Sanitarne delavnice hroščev brčev; A. Kosić: Kako se prenaša miksmatoza zajcev, St. Micheli: Kako prebavlja voščeni molj vosek, L. Jež: Lepotične in koristne cedre, Pinijski, Rdečeplojni brin; J. Širnad: Kilotonske in megatonske jedrske eksplozije, L. Cermelj: Nova razdelitev Sovjetske zveze v časovne pasove.

ZA BISTRE GLAVE, NOVE KNJIGE.

življenja. Dejstvo je, da so problemi, kakor jih je zaslediti v sestavih te prve številke, živi in boleči (izseljevanje v Avstralijo, boj slovenskega življa proti tujcu, prostitucija itd.). To, da ne hlatajo sodelavci po najnovejših modnih pojavih v literaturi, da ne teoretizirajo, temveč ustvarjajo (teoretičnih in kritičnih razmiselnih ne najdemo) in da se držijo domačih problemov in domačega življenja, pričča, da so zastavili pero na pravem mestu, v trda kraška tla. Njihov trud bo gotovo rodil čez čas še več takih in boljših plodov kot jih najdemo v prvi številki nove revije Jadro.

Na koncu se le ne da mimo dejstva, ki bije v očeh, dejstva namreč, da je srednješolska mladina v Slovenskem Primorju v kulturnem oziru v primerjavi s tržaško le precej kilometrov zadaj. Ali pa naj morda le upamo, da se bo kdaj iz sedanjih raztresenih rokopisnih ali pa tipkanih listov po nekaterih šolah le porodila kakšna ideja, ki bo ustvarila srednješolsko revijo v Slovenskem Primorju? Tržačanom pa lahko samo čestitamo.

J. HOČEVAR

NOVE knjige

JOŽE ŽABKAR:
RAČUNSTVO IN GEOMETRIJA

Šolske knjige so še vedno velik problem na začetku vsakega šolskega leta. Dijaki in profesorji tarnajo, da ni knjig, izdajatelj Državna založba Slovenije se pa izgovarja z najrazličnejšimi težavami. Da bi to vprašanje vendarle nekako uredili, ker je velike važnosti, je prevzela Mladinska knjiga del bremena Državne založbe. Tako smo do zdaj že dobili od MK razna slovenska berila, zgodovino in jezikovne vadnice. Najnovejša izdaja založbe Mladinska knjiga na tem področju pa je »Računstvo in geometrija« za 5. in 6. šolsko leto obveznih šol. Ta učbenik je sestavil Jože Žabkar. Prizadevanje avtorja te knjige gre vzporedno z zahtevami šolske reforme: pojasniti probleme kar najbolj razumljivo. O tem nam pričajo tudi slikovne priloge, ki so vzete iz resničnega življenja in niso mrtvi geometrijski liki.

Vsekakor bodo morale naše založbe, v katerih delokrog sodi izdaja šolskih učbenikov, iti vzporedno z zahtevami reformirane šole, ki si je pač ni mogoče zamisliti brez sodobnejših šolskih knjig, kot smo jih imeli doslej.

veštva bodo razen izbranega programa in primerne govora na osrednji proslavi prirejene še proslave po vseh srednjih in osnovnih šolah, poskrbljeno bo za okrasitev izložb, za smiselne parole in za to, da bodo izobešene slike najpomembnejših borcev za zmago komunističnih idej. V vseh večjih krajih pa bodo predvajani tudi filmi iz življenja Lenina in sploh iz časa Oktobrske revolucije.

Za potrebno in prepotrebno ideološko poglobljanje v osnove družbenih ved in dialektičnega materializma bodo letos kot že lansko leto spet organizirani študijski odnosno marksistični krožki po šolah in pri Svobodi, prav tako pa tudi po podjetjih, tako da bo čim več čustveno in miselno dozorevajočih ljudi vključenih v te krožke. Delo v njih naj ne bi potekalo po okoreli šabloni »predavam, poslušaj«, temveč naj bi bilo izraz spontanosti in zanimanja pri mladini ter potekalo bolj v smeri debat, prostih razgovorov itd.

Ljudska univerza si je v preteklem letu nabrala dosti izkušenj zlasti z delom po vaseh in letos je že začela z rednimi predavanji izven Kopra. Nekoliko pa bo treba poživiti predavanja in poslušalstvo v Kopru samem. To bo možno doseči s pritegnitvijo številnejših predavateljev gospodarstvenikov, politikov in kulturnih delavcev iz Ljubljane. Goto se bo posrečilo dobiti vsaj nekaj predavateljev iz republiškega središča, a poiskati bo treba predvsem izobražence v Kopru samem, jih pridobiti za sodelovanje ter jih vključiti v delo pri Ljudski univerzi. S primernim trudom bo dosegla LU v Kopru prav tak uspeh kot po vaseh.

S smernicami za proslavo, krožke in predavanja je bil dan začetni pospešek za delo v letošnji sezoni. Seveda bo treba te smernice še dopolnjevati, skrbeti za živahno izvajanje in poiskati še nove možnosti in oblike za delo na tem področju.

J. H.

ZA ZAKLJUČEK TEDNA MUZEJEV V KOPRU

Umetniška razstava R. Hlavatyja

V Mali galeriji Okrajnega muzeja je bila preteklo soboto otvoritev umetniške razstave tržaškega rojaka Roberta Hlavatyja. To je bil obenem zaključek koprškega »Tedna muzejev«.

Slikarja Roberta Hlavatyja smo poznali do zdaj predvsem kot akvarelista s pokrajinsko tematiko, zdaj pa se nam je predstavil v novi luči. Razstavil je svoja najnovejša dela, 22 temper, v

katerih hoče dati svojemu umetniškemu iskanju nov izraz. Sam pravi, da ga izrazna moč akvarela ne zadovolji več in zato se je zatekel k temperi in olju.

Otvoritvi Hlavatyjeve razstave v Kopru je prisostvovalo izredno veliko število ljudi, predstavniki oblasti, političnega in kulturnega življenja ter ljubiteljev likovne umetnosti, kar je dokaz, da vodstvo Muzeja pravilno popularizira likovna umetniška ustvarjanja. Vodstvo po razstavi je imel sam umetnik, ki letos slavi tudi svojo šestdesetletnico (rojen leta 1897 v Trstu).

Obetajo, da bomo v kratkem videli sadove umetniškega ustvarjanja tudi naših domačih slikarjev in kiparjev, Hermana Pečariča in Jožeta Pohlana, za kar je med občinstvom veliko zanimanje.

Začasna predstavitev Vergerijevega spomenika v Kopru

Kot je znano, bodo v Kopru začeli graditi bodočo industrijsko šolo, ki je nujno potrebna spričo hitrega industrijskega razvoja. V ta namen bo treba podreti del hiše v Vergerijevi ulici št. 1. Do novega gradilišča bo seveda morala peljati primerna dovozna pot. Ker bi pa pri gradnji lahko prišlo nehoti do poškodb Vergerijevega spomenika, je Komisija za spomeniško varstvo odločila, da ga bo začasno premaknila za dva metra vstran od dovozne poti. Najkasneje do septembra 1958 pa bo prišel Vergerijev spomenik na svoje prvotno mesto.

Nabratko

RAZSTAVA
V JAKOPIČEVEM PAVILJONU

V »Tendu muzejev« so odprli v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani razstavo »Umetniških reprodukcij«. Razstavljene so barvne reprodukcije vseh pomembnih slovenskih slikarjev od impresionizma dalje. Z nekaterimi deli so zastopani tudi starejši mojstri.

NOV SLOVENSKI LIST
V ARGENTINI

Pred kratkim je prišla iz Argentine prva številka novega slovenskega štirinajstdnevnik LIPA, obveščevalni časopis za prosveto, umetnost, poljedelstvo in gospodarstvo. List izhaja v Buenos Airesu in sicer v slovensčini in kasteljanščini (južnoameriška španščina). List je začel izhajati namesto prejšnjega polmesecnika »Nova domovina« (Nueva patria). Odgovorni urednik je Jose Svagelj.

PESMI ZA PROSLAVO
40-LETNICE
OKTOBRSE REVOLUCIJE

Društvo glasbenih pedagogov Slovenije je izdalo zbirko pesmi v priredbi za mladinske zборе za proslavo 40-letnice oktobrske revolucije. Zbirka obsega 11 pesmi starih delavsko revolucionarnih in sovjetskih, z edino izjemo staroslovenske »Le vkup, le vkup uboga gmajna«. Izdajatelj so imeli pri izbiri težko delo, ker je prav iz dobe oktobrske revolucije zelo malo materiala za mladinske zборе.

»UMANA« O JUGOSLAVIJI

Zadnja številka revije »Umana«, ki izhaja v Trstu in ki jo ureja napredna javna delavka Avrelja Gruber-Benko, je posvečena Jugoslaviji. Članki govorijo o zgodovinskih razvoju jugoslovanske skupnosti, o ustroju in značaju naše države, o ekonomskem razvoju in o vprašanju italijansko-jugoslovanskih stikov. V kulturnem pregledu najdemo preproščile številke o znatnem napredku v zadnjih desetih letih. Bralci »Umane« dobijo še dovolj objektivno podobo stvarnega položaja in resničnega napredka v današnji Jugoslaviji.

NAŠI FILMI V TUJINI

Tuje distribucijske družbe se vedno bolj zanimajo za naše filme. Podjetje »Jugoslavija-film« iz Beograda je samo v drugi polovici prejšnjega meseca poslalo v tujino 6 dokumentarnih in 3 igrane filme. Med temi sta filma »Dolina miru« in »Carobni meč«, ki so ju poslali na Poljsko, film »Ni bilo zaman« pa v CSR. V Belgijo so odposlali dokumentarni film »Plitvička jezera«, ki je dobil nagrado na festivalu v Berlinu. Razen tega so še prej sklenili pogodbo z Japonsko filmsko družbo o prodaji licence filma »Ne obračaj se, sinko«.

Napis na rimskem nagrobniku ob koncu prvega stoletja

Volitve nekdanj

Ko greš danes mimo vasic ingovorica, da je italijanska stran-ka kupovala glasove in da so za vsakogar plačali goldinar. Za nekega domačina celo trdijo, da je bil v Kopru zaprt, ker je mladino svaril naj ne prepeva italijanskih pesmi.

Seveda je bilo neprimerno huje v Istri pozneje, za časa fašizma. V najslabšem spominu so ostale ljudem volitve, ki so bile 15. maja 1921. Na vsa volišča so prišli že v dopoldanskih urah fašisti, da so preganjali naše zastopnike in tudi tiste, ki so jih hoteli voliti.

Posebno živo se ljudje spominjajo dogodkov v Ospu. Ker fašistom ni uspelo, da bi ljudem vsilili svoje glasovnice, so se zvečer vrnili, da bi ljudi terorizirali. Prebivalci Ospa so pričakovali oborožene fašiste v zasedi na križpotju in so jih dvakrat odbili. Tretjič so se vrnili fašisti ob zori 16. maja, močno oboroženi in tako številni, da jim Ospovci niso bili kos. Fašistom je tako uspelo priti v vas, z benzinom so polili volišče in ga zažgali. Ljudstvo se je razbežalo na vse strani, sovražnik pa je streljal celo na mačke, če jih je videl na cesti. Takratni župnik Franc Malalan je komaj pregovoril fašističnega komandanta, da niso požgali cele vasi. Na poti proti Miljam so potem fašisti požgali tri stanovanjska in gospodarska poslopja.

Aretacije v dnevih volitev so bile kaj pogoste. Zato so se ljudje po več dni morali skrivati po gozdovih, če so jih dobili, pa so bili obsojeni tudi na več kot mesec dni zapore.

V Marezigah pripovedujejo ljudje še o hujših dogodkih v zvezi z volitvami 15. maja 1921. leta. Domačini so se spopadli s fašisti in ker je sovražnik utrpel številne izgube, so aretirali v Marezigah in bližnjih vaseh 19 ljudi, ki so jih hudo pretepli, pozneje

pa obsodili na zapor do 8 let. Fašisti so divjali še po številnih vaseh, kjer so streljali na preplašene ljudi in jih nekaj tudi ubili. Ponekod so prišli s kamionom kar na volišče in so nasilno odpeljali v zapor slovenske volivce.

V poznejših letih so prihajali fašisti na volišča s transparenti in če so le zalotili tam še koga, ki ni bil iz njihovih vrst, so streljali, na vas pa metali ročne bombe. Tako je bilo na volitvah jeseni leta 1924 v Buzetu.

Naši starejši ljudje pač še niso pozabili vsega fašističnega terorja, ki so ga morali preživeti v težkih letih tujega jarma. Zato pa radi pripovedujejo mlajši generaciji svoje spomine, da bi naše mlade naučili ceniti današnjo svobodo.

Prihodnjič pa še kaj o volitvah med NOB.

Ivan Cah-Iskra

Značilno kraško vasico Petrinje pušča nova cesta ob strani. Prav v tem naselju in na hudih nepreglednih ovinkih okoli vasi je bil promet najbolj ogrožen oziroma so bili ogroženi zaradi prometa tako domačini kot potniki in vozniki na številnih vozilih, ki so doslej brzela skozi Petrinje

USPEHI DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE V PIRANU

Sedem sto knjig bo začetni knjižni fond

Pred časom smo pisali v našem časopisu (SJ št. 20 in 21) o organizaciji, nalogah in pomenu Pionirske knjižnice v Ljubljani. Takrat je šlo namreč za dejstvo, da republiška Zveza prijateljev mladine ponuja Kopru pol milijona dinarjev za ustanovitev take knjižnice, pomoč pa je obljubila tudi Izoli in Piranu. Ustanovitelji bi morali le zagotoviti knjižnici primerne prostore in pravilno organizacijo. V Kopru do zdaj še ni prišlo do uresničitve te zamisli, toda zdaj se, da so bolj resno zagrabil v Piranu, kjer je vzelo vso stvar v roke Društvo prijateljev mladine. O njihovih načrtih in prizadevnosti za pionirsko knjižnico vam govori današnji članek:

V letošnjem programu dela piranskega DPM je tudi ustanovitev pionirske knjižnice, ki naj bi postala stalno zbirališče otrok. Namen knjižnice ne bi bilo samo izposojevanje knjig, ampak bi prirejal v čitalnici tudi primerna predavanja iz tehnike in znanosti, srečanja s književniki, javnimi delavci in borci, priložnostne

razstave za otroke, razgovore o novih knjigah, o filmih in o drugih zanimivih in aktualnih vprašanjih, o katerih bi želeli pionirji izvedeti kaj več, kot je to mogoče v šoli pri rednem pouku. Tudi to bo en korak v smeri nove, reformirane šole.

To so načrti DPM, žal pa še ni rešeno vprašanje, kje bo imela ta knjižnica primerne prostore. Toda vsi, ki si za to prizadevajo, so trdno prepričani, da bodo našli na Oblo dovolj razumevanja, saj so tudi do zdaj vedno podprli pravilna stremjenja DPM.

Za nabavo knjig skrbi niso tako hude, kajti knjige že zbirajo, prišla pa so tudi že darila in pomoč. Tako je podarila Mladinska knjiga iz Ljubljane 60 knjig, republiška Zveza prijateljev mladine pa je darovala 100 tisoč dinarjev. Razen tega pa pionirji Kajtimirovega odreda ne čakajo, da se bo ustvarila knjižnica sama od sebe, ampak so začeli na pobudo DPM z nabiralno akcijo v svojih vrstah in so zbrali že prvi teden 250 knjig. Izračunali so, da bodo zbrali skoraj 700 knjig, če bo daroval vsak pionir vsaj eno knjigo — to pa je že kar lep začetni knjižni fond. Med razredi osemletne šole se je začelo navdušeno tekmovalje, kdo bo zbral več knjig in kdo si bo »prislužil« za nagrado lep

izlet, ki ga je DPM obljubilo najpriaznejšim zbiralcem. Za zdaj je prvi na listi IV. a razred tov. Rozi Razmovce. Zbrali so 84 knjig. Med posamezniki pa je trenutna zmagovalka dijakinja VI. a razreda Lidija Komarova, ki je iz svoje domače knjižnice zbrala kar 20 knjig in jih podarila skupni Pionirski knjižnici.

Moramo priznati, da je tudi večina staršev podprla to »akcijo« naših pionirjev. Zavedajo se namreč, da tu niso vredne samo knjige, ampak še veliko bolj zavest, da bo ta knjižnica, pri kateri bo sodeloval vsak pionir, res njihova, pionirska, in zato jo bodo znali vse drugače ceniti, kot bi jo sicer, če bi jim jo kdo podaril.

DPM v Piranu upa, da bo lahko odprlo Pionirsko knjižnico za praznik 29. novembra.

N. Z.

Milijonska škoda

V torek so na seji Sveta za notranje zadeve OLO Koper razpravljali o edini točki dnevnega reda, o prometni varnosti in o prometno-varnostni preventivi. Do 10. oktobra letos smo imeli v našem okraju kar 394 prometnih nesreč, ki so zahtevale 25 smrtnih žrtev, 148 težko poškodovanih in 171 lažje poškodovanih oseb, materialno škodo pa cenijo nad 30 milijonov dinarjev. Prometna varnost je dejansko pereče vprašanje, zlasti še v našem okraju, ker ima ceste, ki dovoljujejo velike hitrosti, ni pa povsod poskrbljeno za varnost voznikov.

— jo

Izposojevalnica Pionirske knjižnice v Ljubljani

STANE ČEHOVIN

Utrinki s poti po Jugoslaviji

(Nadaljevanje)

Ogledali so si ga tudi voditelji SZ, ko so bili leta 1956 v Jugoslaviji.

Avala, spomenik Neznane junaka. Prvo srečanje, edinstveno... Skratka: človek ne najde primernih besed, čeprav vse šepeta in poje v njem, da bi izrazil lepoto te čudovite mojstrovine kiparja Meštroviča. Kako edinstveno se spajata skoraj temnosaiva barva grobnice s temnozele- no barvo severne Sumadije. Po krasnem stopnišču se vzpnemo na tlakovano ploščad. Na trasastem, masivnem postavku iz jablanita je grobnica. Zgrajena je popolnoma simetrično. Ima tudi dva vhoda, le da je zadnji zaprt. Ob vhodu, levo in desno, sta po dva masivna kipa, visoka po 4 m in tehtata po 15 t, izklesana iz motnega bloka jablanita.

predstavljajo matere, nepoznalih padlih junakov, ki simbolično, na svojih glavah, nosijo vso težo grobnice. Ob prvem vhodu predstavljajo kipi v narodne noše oblečeno Srbkinjo, Slovenko, Hrvatino in Črnogorko, na drugi strani pa prav tako Bosanko, Ma-

kedonko, Hercegovko in Dalmatinko.

Spomenik ima tudi svojega varuha.

No, skoraj me je zbudil iz opazovanja in občudovanja skladnosti oblik in lepote te velike stvaritve.

Varuh je prijeten, zelo zgovoren možak, ki nam je marsikaj povedal o nastanku spomenika. »Kdaj so postavili ta spomenik,« sem začel kar po naše. On pa mi je v prijetni srbsčini pripovedoval:

»Leta 1921 so našli pod vzočjem današnjega spomenika mrtvega neznane vojaka v srbski uniformi. Prav tam so ga pokopali in mu postavili skromen spomenik.

Leta 1932 pa so začeli graditi nov spomenik. Gradnja je trajala do leta 1938, ko so kosti neznane vojaka prenesli v novo grobnico, ki so jo imenovali spomenik Neznane junaka. Spomenik je bil postavljen vsem padlim v balkanskih in I. svetovni vojni, sedaj tudi vsem padlim v II. svetovni vojni.

Ovaj spomenik u celoti rad je kipar Meštrovič,« je prijetno zaključil možak, kajti pričakovali so ga že novi obiskovalci.

Se en pogled: grob, na njem venci raznih delegacij, med njimi krvavordeč Sukarnov.

Pa še to naj povem: Avala je okrog 15 km oddaljena od Beograda in stane povratna vozovnica le 80 dinarjev!

Mrak je padel na beograjske ulice, prižigajo se luči. Na Savskem pristanišču nas pričakuje razsvetljena ladja za pot skozi Džerdap. Na obrežju je množica Beograjčanov, ki so prišli na večerni sprehod v pristanišče. Sirena je dala znak za odhod, luči v mestu so čedalje manjše in manjše, dokler ne utonejo v nočni temi. Za nami je ostal Beograd, ladja se je zarezala v Donavske valove, potniki si iščejo prostore. Ob ograji slonita Lojze in Marta in se prijetno pogovarjata o prvem dnevu našega potovanja.

Džerdap ali železna vrata. Posedli smo v krog in prijetno kramljali. Eta in Janez in Lojze pa naš virtuozi na klavirju Vily, Sonja, Božo.

Najprej je stekla beseda o vti- sih iz Beograda, nato o tem, kako bi bil Avgust kmalu padel s prtljažnika, kamor se je spravljal spat in končno o maturi in zemljepisu, da bi si tako osvežili svoje znanje o Džerdapu.

»Janez, ti si imel kot fakultativni predmet na maturi zemljepis,« je začel Vily. »Bomo videli, če si res zaslužiš odlično,« se je pošalil prof. Dover, vodja našega potovanja, z Janezom, poznanim pevskim talentom.

Komisija je bila hitro sestavljena in Janez je moral, hočeš nočeš, obuditi nekaj znanja o Džerdapu. Nekaj on, nekaj mi, pa smo ugotovili najvažnejše stvari o Džerdapu.

Džerdap je med največjimi prodornimi dolinami v Evropi. Dolg je 130 km in sega od Bazijaša do Kladova. Ker je material, po katerem teče Donava, različno odporen in iz različnih geoloških dob, je popolnoma jasno, da ni donavska struga povsod enako široka, ampak je sestavljena iz več sotesk. V celoti je pet sotesk in tri večje kotline. Najožja soteska je Veliki Kazan, kjer je korito Donave široko komaj 150 do 170 m in doseže globino 50 m, tako da je dno Donave nižje od gladine Črnega morja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Na valovni dolžini 257 metrov

Novosti v zimskih programih Radia Koper

Čeprav nam je radijski sprejemnik že tako in tako najdražji prijatelj, nam to postane še veliko bolj v zimskih mesecih. Tako ni čuda, da je tudi radio Koper nekoliko spremenil svoj program in ga prilagodil željam poslušalcev. Z novim programom so začeli v začetku tega meseca.

Kakor do sedaj, bo tudi v naprej naša radijska postaja v glavnem prenašala program Radia Ljubljane, razen tega pa ima tudi lokalni slovenski ter daljši italijanski program. Težišče lokalnega programa je v popoldanskem času, ko poslušamo mednarodne vesti in kratke komentarje o dnevnih dogodkih.

Naši kmetovalci lahko vsak dan poslušajo kratko predavanje in nasvete. Za to oddajo si je Radio Koper zagotovil sodelovanje vseh agronomov in kmetijskih strokovnjakov obeh primorskih okrajev. Spored priljubljen glasbene oddaje je ostal skoraj nespremenjen, novosti pa so v govornih oddajah. Prav o teh bi radi spregovorili podrobneje.

Sportna oddaja s komentarji in vestmi z našega področja bo ostala taka kot doslej. Ob torkih prenašamo oddajo »Okno v svet« ali Dezele, o katerih se govorijo.

Novost je oddaja ob sredah in želeli bi, da jo poslušajo mladina in starši v čim večjem številu. To je oddaja »Sola in življenje«, ki je posvečena predvsem pionirjem in njihovim problemom. Pri oddaji sodelujejo naši najboljši pedagogi.

Nova je tudi oddaja »Razgovori z volivci«, ki je programirana ob četrtkih. Tu ne gre za pripravo pred volitvami, ampak za nekaj razširjen zbor volivcev, kjer se bosta z volivci izmenoma pogovarjala predsednika OLO Koper in Gorica, Albin Duje in Karmel Budihna. Preostaneta še dva dneva, petek in sobota. Ob petkih je na sporedu gospodarska oddaja, ob sobotah pa kulturna, ki obravnava predvsem naše ljudsko prosvetno udejstvovanje.

Posebno pester program je ob nedeljah, ko je razen običajnih vesti in komentarjev na sporedu še kmetijska oddaja, posnetki iz dela in življenja naših zadrug, otroška slušna igra, ki je med našimi malčki zelo priljubljena, ter oddaja »Se pomnite, tovariši.« Posebna oddaja je posvečena našim rojakom v zamejstvu. Vsako drugo nedeljo popoldne bo na sporedu reportaža iz naših krajev.

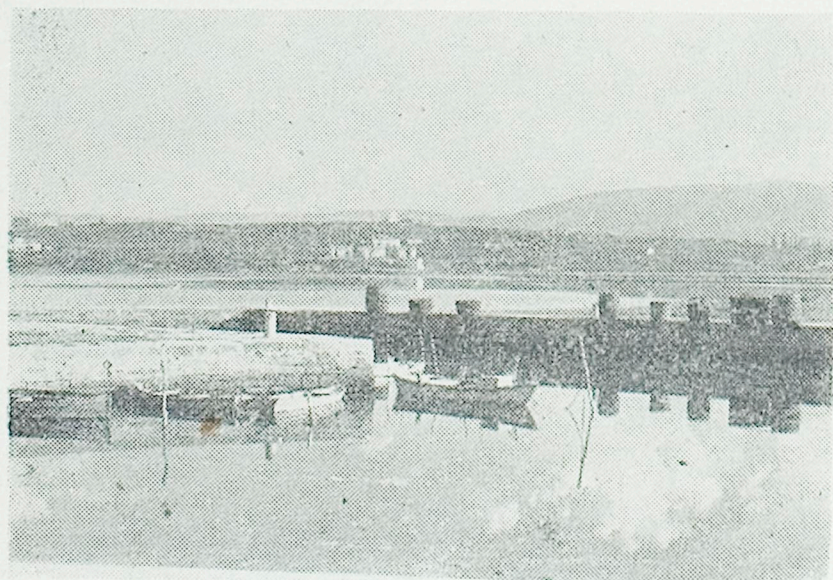
Morda bi na koncu še omenili vprašanje ureditve prostorov za študije koprškega radia. Najprej so nameravali urediti sedanjo stavbo, vendar so ugotovili, da bi bili stroški za to preveliki in da bi bilo bolje uresničiti zamisel o gradnji novega poslopja. Glavni del gradnje bi finansiral Radio Ljubljana. Priprave načrta so že v teku, končno odločitev pa bo prinesla odobritev družbenega plana za prihodnje leto. A. M.

Direktor Vodne skupnosti Danilo Petrinja (levo) v razgovoru z vodjem bagra, poveljnikom »Petra Klepeca« Francem Slakom na začetku nasipa čez Skočjanski zaliv. Zadaj sredi med njima konec cevovoda, ki bruha z morsko vodo razredčeno brozgo zemlje in kamenja

Spricho vsakdanjih zadreg, sprico velike naglice, v kateri živimo in delamo in spricho velike intenzivnosti našega življenja na sploh se okoli nas vsak dan zgodi toliko novega, da se resnično začudimo, kadar kdaj v redkih trenutkih oddiha zaidemo na področje te naše pospešene graditve in zagledamo cel kup sprememb. Včeraj še deviška ledina — danes vzoren vrt ali njiva; včeraj še ruševina ali nezazidan prostor — danes tamkaj sodobna zgradba, stanovanje, šola ali trgovina, ponekje tudi lepo urejen park in podobno. Koper v novih pogojih življenja, ki ga oblikujejo vztrajni in odločni ljudje — vzgojila in oplemenitila jih je naša Revolucija — spreminja svojo podobo in gre novim časom naproti...

Tako je tudi s koprskim pristaniščem, o katerem naj bi zdajle tekla beseda. Komaj je ideja o tem važnem gospodarskem objektu zmagala — ne rečem, da zato ni bilo potrebno veliko časa (vsaj za naše pojme) — že so tukaj pomembni rezultati. Kjer je še tako rekoč včeraj mirno valovalo nedotaknjeno morje, so danes že vidne velike spremembe. Od Izolanskih vrat je proti Ankaranu vodo presekala na dvoje mogočen nasip, ki bo že do konca tega meseca gotov. Po njem bo tekla cesta, ki bo za nad polovico skrajšala pot v koprski letoviški predel, za njim pa bo morje kmalu izginito. Kjer se še danes po plitvi vodi prevažajo ribiči s svojimi čolni, bodo jutri pridni kmetovalci pobirali sadove svoje-ga dela. Sto in sto hektarov najboljše zemlje bomo spet ugrabili morju — še trikrat boljše zaradi ugodnega podnebja in obdelovalnih razmer. Jutri bo tamkaj strnjeno torišče dela za socialistične kmetijske gospodarje, ki bodo lahko na novih površinah dosegali zgledne uspehe...

Danes in nikoli več... morje na vzhodni strani Kopra. Idilična slika kaže mali portič pred gostilno Ribič pri tovarni Partizanka in Fructusu, v ozadju pa je Skočjan. Kmalu bo morje tod izginito in napravilo prostor obdelanim kmetijskim površinam, v Skočjan pa bomo lahko od Partizanke šli peš po suhem

LJUDJE IN STROJI SPREMINJAJO PODOBO KOPRA

Vizija blagostanja

To pa, in vse kar iz tega kmetijskega gospodarstva v prihodnosti za nas izhaja, je le vzporedna dobrina spricho velikanskih koristi, ki se koprskemu mestu in vsemu področju ponujajo takoj po dokončanju gradbenih del za tovarno pristanišče. Tam ne bo treba čakati nekaj let, da se bo meliorirana zemlja usedla, da se bo razsolila, da bo treba šele postopoma uvajati intenzivno obdelovanje zemlje in ustrezne kulture — vsega tega pri pristanišču ni. Kakor hitro bo pristala prva večja tovarna ladja ob novem pristaniškem pomolu, kakor hitro bo pristanišče usposobljeno za nakladanje in razkladanje čezoceanskih tovornih ladij, bo na severni obali Kopra začelo novo življenje. Vse drugo bo prišlo samo po sebi. Kot droben kamenček lahko sproži ogromen plaz, tako bo izgradnja dela operativne obale v novem pristanišču potegnila za seboj nadaljnjo graditev — povečanje pristanišča, zgraditev skladišč in drugih pristaniških naprav, pa tudi zgraditev železniške proge. V to jabolko za zdaj nekako še nihče noče ugrizniti kot investitor — kdor bi rad (Koper), sam ne more, kdor pa bi lahko (Ljubljana, Beograd), pa za zdaj še z nezaupanjem gleda na ren-

No, to bo jutri na vrsti, vprašanje zgraditve železniškega odcepa iz Kozine do Kopra, čeprav bi morali že danes začeti s pri-

upravljanje — saj je le od njih odvisno, koliko dela bo stroj opravil in kako bo to delo opravljeno.

glede še posebej za svojo izredno požrtvovalnost, ki jo pri tem kažejo.

Ogromen buldozer planira navoženo zemljo na začetku nasipa čez Skočjanski zaliv pri Izolanskih vratih, v ozadju pa cevovod bruha zmes vode in zemlje za nasip. Bager »Peter Klepec« požira dno v bodočem pristanišču in material tlači po ceveh na področje, kjer bodo že v bližnji prihodnosti zelene kmetijske površine in nasadi zgodnjih vrtnin

pravami za njegovo pravočasno rešitev — v nasprotnem primeru bo tudi to občutna cokla nadaljnjemu pospešenemu razvoju pri-

Moram reči, da je delo res dobro opravljeno. Ne samo količinsko. To sem slišal pri strokovnjakih, ki vodijo dela. Že direktor Vodne skupnosti Danilo Petrinja mi je omenil, da levji delež doseženih uspehov odpade prav na posadko »Petra Klepeca«, ki v izredno težavnih delovnih razmerah daje od sebe vse. Njeni člani delajo skoraj od mraka do pozne noči in doprinašajo s svojim požrtvovalnim, zlasti pa visoko strokovnim delom, izdaten delež k splošnim naporom za čim hitrejšo zgraditev pristanišča. Ker so naši delavci radi preskromni in svoje zasluge najrajši zamolčijo, bi bilo treba pač povprašati nekoga tretjega — tovariš Colarič, šef strojne službe Vodne skupnosti je rad povedal nekaj o njih, o mojstrih s »Petra Klepeca«.

Posadka »Petra Klepeca« je sestavljena iz komaj sedmih mož, ki so vse doslej delali v dveh izmenah, dokler ni tudi mednje posegla »azijska« ter jih enega po enega vrgla za nekaj dni v posteljo. Zdaj so jo menda vsi preboleli in so pravkar spet začeli z delom v dveh izmenah.

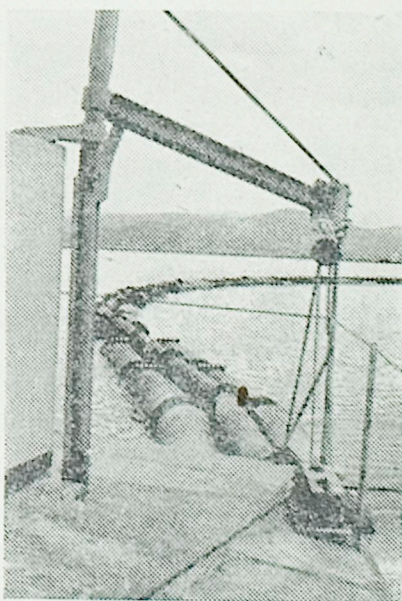
Kdo so ti ljudje? Nekaj vam jih lahko predstavim tudi na slikah, o vseh pa bom le na kratko povedal, da so res mojstri svojega stroja in dela.

Najprej vodja ali poveljnik »Petra Klepeca« ali bagermojster, kot mu pravijo, Franc Slak. Mlad mož, energičen in živahen, nenehno bedi nad vsem delom velikega bagra. Veseli ga, kadar stroj brezhibno dela, in ves nesrečen je, če pride do zastoja, ki ga skuša potem vsa posadka čimprej odstraniti. V trebuhu »Petra Klepeca« strežeta njegovemu drobovju — strojem in motorjem — prvi in drugi strojnik Franc Klobučar (pa ne predsednik našega OLO) in Leonard Marsetič, na palubi pa upravljata z delom bagra manevrist Lucijan Vever in cevovodja Tone Korenčič. Razen tega pa tem strokovnjakom pomagata še dva mornarja — to so vsi ljudje, vsa trenutna posadka »Petra Klepeca«. Neverjetno skora, vendar značilno za naše ljudi, kako lahko v kratkem času obvladajo najbolj zepletana dela, najbolj komplicirane stroje in naprave. To velja tudi za vse člane Klepečeve posadke — za svoje delo danes zaslužijo pri vseh pristojnih priznanje in pohvalo, ne

Ne smete pa misliti, da gre sicer vse kakor po loju. Odstranjevanje je treba cel kup nepredvidenih zaprek. Se morje se upira graditeljem — poleti je jezno poskušalo zrušiti, kar je bilo zgrajenega nasipa, potrgalo je v silovitem navalu cevi, skušalo uničiti opravljeno delo, stroje, skušalo je brez uspeha zastrašiti graditelje in zaustaviti delo. Pred sto leti bi bilo to še uspelo, danes je bilo zaman. Od tedaj je nasip že skoraj gotov in noben naval morskih valov mu ne more več bistveno škodovati.

Delo »Petra Klepeca« precej ovira s kamenjem in skalami natrpano morsko dno — nekdanje nam tem prostoru bila koprška ladjedelnica. Treba je bilo na plavaljoči objekt montirati univerzalni bager, ki zdaj s svojimi neznanskimi čeljustmi trga z dna kamene in drugi debelejši material in ga naklada na maono, ta pa ga odvažna na široko morje. Čiščenje priobalnega pristaniškega pasu bo tako kmalu gotovo in bodo prišli na vrsto graditelji operativne obale — zidarji, kamnoseki, potapljači in drugi. Treba bo še prej očistiti obalo raznih barak in jo znivelirati, treba bo to, treba ono... Vendar pa so graditelji trdno prepričani, da bodo uspeli in da bo delo pravočasno, v predvidenem roku, opravljeno. Če bo tako, potem bomo prihodnje leto proti jeseni lahko pozdravili prvo čezmorsko tovarno ladjo v novem pristanišču — to pa pomeni začetek nove dobe, novega življenja v Kopru. Na severnem koncu mesta novo pristanišče, na jugovzhodnem pa velika tovarna motornih koles — dva kolosa, ki bosta v prihodnosti diktirala tempo vsestranskega razvoja koprškega področja. Da bo ta tempo nagel, strelovit, v to nam pač ni treba dvomiti...

Rastko Bradaškja

Z zadnjega dela velikega bagra »Petra Klepeca« vodi v loku skoraj kilometer dolg cevovod, po katerem bager pošilja onkraj nasipa blatno gmoto z morskega dna

BOGATE SLOJE MANGANA, ZELEZA IN AZBESTA SO ODKRILI V BLIZINI bosanskega mesta Olovo. Laboratorijske preiskave ugotavljajo, da je ruda najboljše kakovosti in uprava rudnika v Varešu je že namenila 5 milijonov dinarjev za temeljita raziskovalna dela.

DVA IN POL MILIJONA TURISTOV, predvsem domačih, je v letošnjem letu obiskalo številne turistične kraje naše domovine. Medtem ko je v prvih osmih mesecih lanskega leta bilo zabeleženih 7 in pol milijonov nočnin, jih je bilo letos v istem časovnem razdobju blizu 10 milijonov. Turistov je bila petina več kot lani.

TRST in KOPER v obalnem prometu

Naša obala od Debelega rta do izliva reke Bojane v morje spada med najlepše in najbolj členovite obale na svetu in je v marsičem podobna norveški obali. Na tem področju se je takoj po uvedbi parnega stroja v pomorstvu razvila vzorna linijska potniška in potniško-tovorna obalna plovba.

V tej obalni plovbi sta imela Koper in Trst ves čas pomembno vlogo; seveda je v tem pogledu Trst prednjačil. Leta 1914 je obalna plovba v Trstu dosegla višek in je imela za okrog 26.000 BRT plovnih enot, obalna plovba v Kopru pa le za okrog 1000 BRT. Tržaške obalne ladje so redno in tudi po večkrat na dan povezovala s Trstom istrska obalna mesta, Dalmacijo, Dubrovnik in Kotor, Milje, Sesljan, Devin, Građež in Benetke. Koprsko podjetje pa je vzdrževalo redno zvezo večkrat na dan s Trstom. Gospodovalna vloga Trsta v obalnem pomorskem prometu je razumljiva, saj je imel v svojem področju dolgo in razčlenjeno obalo od Građeža do Albanske meje.

Po prvi svetovni vojni je nastal na Jadranskem morju nov položaj. Avstroogrška je prenehala obstajati kot pomorska sila in na njeno mesto je v glavnem stopila stara Jugoslavija. Trst in Koper sta menjala gospodarja. Zasedla ju je Italija. V pogledu obalne plovbe je bil to hud udarec za Trst. Njegovo »operativno« področje se je močno zmanjšalo. Namesto do ustja reke Bojane, mu je ostala obala do ustja Rečine in do osamljenega otoka na jugoslovanski obali — Zadra. Kaj sedaj opazimo v tržaški in koprski obalni plovbi? Obalno podjetje v Kopru ni doživelo pravih sprememb. Njegove ladje so prav tako kakor pred prvo svetovno vojno po večkrat na dan plule iz Kopra v Trst in nazaj. Razen podjetja za potniško linijsko obalno plovbo (»S. N. Capodistrian«) je bilo sicer ustanovljeno še podjetje za mešani obalni promet (dve motorni jadralnici), toda tonaža je ostala skoraj ista kakor pred prvo svetovno vojno.

V Trstu pa so se razmere v obalni plovbi bistveno spremenile. Ostala mu je samo približno petina tonaže. Izpred prve svetovne vojne. Tržaške ladje so odsej plule samo vzdolž obale zahodne Istre do Pulja in mimo Malega Lošinja do Zadra; neokrnjen pa je ostal promet med Trstom in Miljami, Sesljanom, Devinom in Građežem ter v začetku z Benetkami. Tržaške zveze z Dalmacijo, Dubrovnikom in Kotorom pa so prenehale. Namesto njih so prihajale iz Kotora, Dubrovnika, Splita in Sušaka jugoslovanske luksuzne potniške ladje. Pred začetkom druge svetovne vojne so Benetke kot domači tekmeč izrinile Trst tudi na progi Trst—Benetke. Tržaška obalna plovba je že tik pred drugo svetovno vojno zašla v ne-

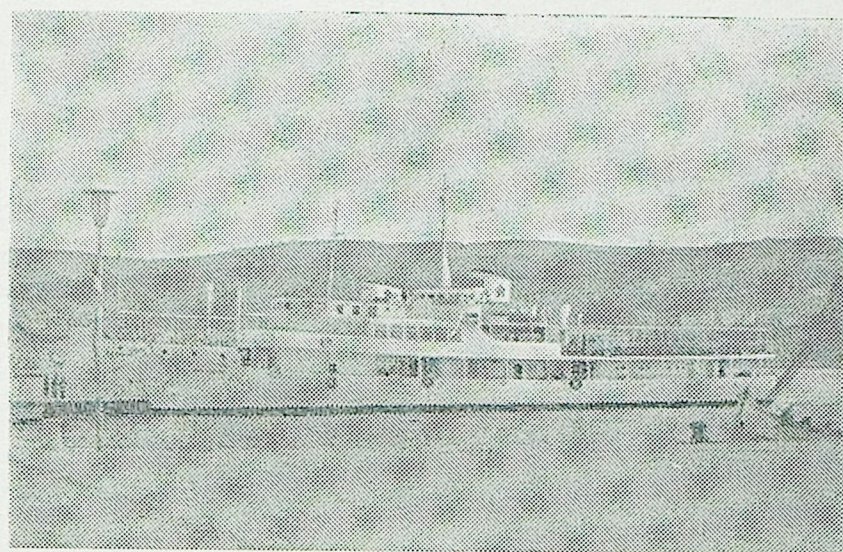
vzdržen položaj. Izrinila jo je jugoslovanska obalna plovba, ki je zagospodovala na svoji bogati, razčlenjeni obali, ostalo pa so storile Benetke.

Po drugi svetovni vojni se je položaj obalne plovbe v Kopru in Trstu še poslabšal. Koprsko obalna ladjevje je bilo ali potopljeno ali odpeljano, tako da ob priključitvi k FLRJ nismo imeli v Kopru niti ene obalne enote za prevoz potnikov. Nekoč živahen obalni promet v Kopru je popolnoma prenehal. V Trstu ni bilo nič bolje. Od nekdanjega mogočnega, vzorno urejene obalne pomorske plovbe je danes ostalo za okrog 1300 BRT potniških obalnih ladij, pa niti ta neznatna kapaciteta ni v celoti izkoriščena. Trst je izgubil vse svoje nekdanje obalne področje in s tem tudi svojo obalno plovbo.

Na prvi pogled se je zdelo, da je obalna plovba v Kopru prenehala zaradi meje, ki ga je ločila od Trsta. Vendar ni tako. Koper ni prav nič izgubil zaradi ločitve s Trstom, temveč obratno. Čim je bil Koper osvobojen, je dobil ogromne možnosti razvoja. Da je v obalnem prometu Kopra nastala

začasna stagnacija, je iskati vzrok v dejstvu, da je začasno ostal brez obalnih kapacitet. Bodočnost Kopra v obalni plovbi se je šele sedaj odprla, oziroma leta 1954, ko je bil priključen k FLRJ, ko je postal najsevernejša luka jugoslovanskega dela Jadranskega morja in je v obalni pomorski plovbi prevzel vlogo, ki jo je imel v času med prvo in drugo svetovno vojno Sušak. Glede na izredno ugoden zemljepisni položaj ima Koper mnoge prednosti pred Sušakom, ki se je kljub vsemu razvil v pristanišče in pomorsko mesto, pred katerim je mnogo večja Reka pred vojno klonila.

V. M.

Potniško-tovorna ladja MARIBOR in potniška ladja IVAN CANKAR (obe motorni) v koprskem potniškem pristanišču ob carinskem pomolu

ZA OŽIVITEV PLANINSTVA NA SNEŽNIKU

Velike možnosti - toda še neizkoriščene

Komisija za planinstvo, ki jo je na svoji zadnji seji imenoval okrajni svet za telesno vzgojo, se je takoj lotila dela. Iz dveh njenih sestankov imamo že določene sklepe:

Lepote naše domovine

»Zakrivljeno palico v roki...« prepeva pastirček nad Tolminom in se prijetno zabava s svojo čredico ovac. Za klobukom ima zataknejen šopek ciklaminov, ki mu jih hoče nagajiva ovčica iztrgati za priboljšek. Po peturni šolski disciplini je kaj lepo svobodno zaukati, da se razlega med ulicami mesta. Dolgočasno mu ni nikoli, saj se pred njim razprostira slika, ki je z enim samim pogledom res ne more dodobra zaznati: Tolmin in številne poti, ki vodijo iz Zatolmina, Dolj in Poljubinja, obsoška cesta iz Mosta na Soči in Kobarida; ljudje, ki hite na delo, zeleni vrhovi gora in vmes povzdigajoča se lepota Tolminke in Soče. Pastirčka najbrž res bolj zanimajo ovčice, ozira se za borovnicami ali pa prisluškuje kravjemu zvoncu. Spricho gozda ne vidi dreves, bi morda rekli mi, ki strme občudujemo lepote naše domovine.

-ica

Pivška kotlina je v Sloveniji trenutno najbogatejša po sledovih jamskega človeka. Po izrednem odkritju v Betalovem spodmolu, ki so ga tik pred vojno odkrili Italijani, glavno delo pa je opravil po vojni dr. Srečko Bro-

NOVI SLEDVI JAMKEGA ČLOVEKA PRI OREHKU

Spet žarek v temo preteklosti

dar iz Ljubljane, so se vrstile najdbe v Postojnski jami, Županovem spodmolu pri Sajovčah, Parska golobina v Parju in Otoški jami. Letos se je tem najdiščem priključila še Jama v Lozi pri Orehku.

Prvi so odkrili jamo pravzaprav domačini, ki so našli lansko leto lonec benečanskega denarja. Jamarji so o tej najdbi obvestili Inštitut za prazgodovino človeka v Ljubljani, vendar poskusno sondiranje ni dalo posebnih rezultatov. Kljub temu je pa bil dr. Brodar optimist in se je odločil, da se bo letos vrnil v Pivško kotlino. Nič kaj poseben začetek, saj je bila jama zatrpšana z naplavinami skoraj do stropa, se je pozneje razširila in dala slutiti, da nekaj mora biti. In dr. Brodar se tudi tokrat ni zmotil: čez 300 komadov primitivnega kremenastega orodja in orožja in še več kremenastih odbitkov je bila zadostna mera za enomesečno delo. Vse te najdbe pripadajo mlajši kameni dobi s starostjo okrog 15.000—20.000 let. Razen tega je bilo v zgornjih plasteh še nekaj neolitjskih črepič in celo srednjeveška železna sulica.

Zadnja najdba dokazuje, da so

obrobni deli Pivške kotline bogati s sledovi jamskega človeka, saj je v okolici še mnogo vabljevih jam, ki naravnost izzivajo raziskovalce. Njihovo odkritje je pa odvisno le od časa in finančnih sredstev.

»Še bomo prišli v Pivško kotlino!« je dejal ob odhodu dr. Brodar.

B. Sever

Še 120 hektarov obdelovalne zemlje

Letos ustanovljeno Kmetijsko gospodarstvo v Izoli bo začelo intenzivno obdelovati 120 hektarov doslej zapuščenih ali slabo obdelanih zemlji in to med Izolo in Strunjanom. V ta namen so že izdelani elaborati, sklenjena je že pogodba za rigolanje, rešiti pa je treba še nekaj spornih vprašanj o lastništvu. Z rigolanjem s traktorji bodo najprej začeli na hribu v Marzaneju.

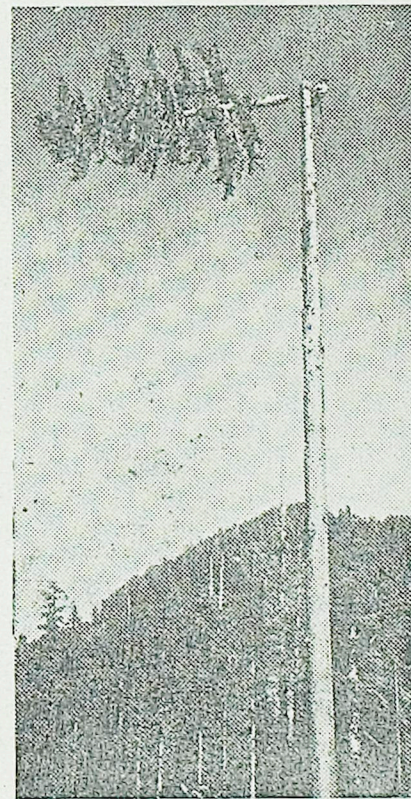
To posestvo se bo v glavnem ukvarjalo z vrtnarstvom in strunjski dolini ter z vinogradništvom in sadjarstvom. Med vinski trtami nameravajo saditi tiste, ki bodo najbolj povečale proiz-

zdravstveni organi si že precej časa prizadevajo najti nekaj podobnega. Ta zgradba bi bila namreč za ljudi, ki so preboleli tuberkulozo in ki niso več navezani na sanatorijsko zdravljenje, kot nalašč. Če bodo zgradba in ostali pogoji ustrezali, si bodo pristojni organi z obnovo tega poslopja mogli prihraniti velik del investicij.

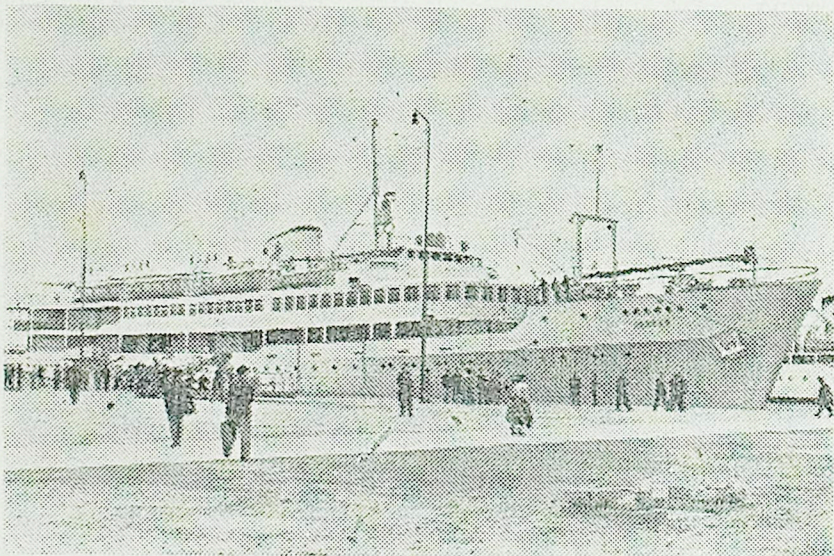
Drugo vprašanje pa je obnova bivšega vojaškega hotela na Svinčakih, za kar se najbolj ogrevajo lokalni činitelji, toda za planinske namene je zgradba neprimerna. Tam pa je dejansko možno, celo ob izredno majhnih stroških, osnovati dokaj močno in tudi rentabilno gostinsko podjetje.

Prof. dr. Savnik iz Postojne in prof. Klinc iz Ilirske Bistrice bosta imela letos decembra v Kopru, Ilirski Bistrici, Postojni, Sežani in v nekaterih drugih središčih več predavanj o lepotah snežniškega področja.

-jo

Delo v gozdu na Snežniku

Naša največja luksuzna potniška ladja JADRAN je letos bila v najemu pri Nemcih za turistična križarjenja po Severnem morju. To je bilo njeno krstno potovanje. Kljub razmeroma majhni teži (3000 BRT) je izredno stabilna in ima odlične plovne sposobnosti. Za uspešno krožna potovanja po Sredozemlju in Severnem morju skozi norveške fjorde, nemška pristanišča in nazaj do Benetk je ladja s posadko prejela številna priznanja in odlične pohvale

VOLIVCI!
Naj ne bo nikogar, ki v nedeljo ne bi oddal svoj glas za naše kandidate v nove občinske zbornice občinskih ljudskih odborov!

DVA PRIDELEKA
V ENEM LETU
NA ISTI POVRŠINI

Paradižnik po grahu - koruza po pšenici

Kako odgovori zemlja, če je dobro obdelana in pognojena, dokazuje poskusa dveh naprednih kmetovalcev v Pridvoru pri Kopru, to je pri bivšem Sv. Antonu.

Jože Gregorič iz zaselka Gregorič je lani preoral 850 kvadratnih metrov veliko parcelo zapuščene pašnika in nasadil paradižnikove sadike. Paradižnik je dal lani tako dober pridelek, da je že takrat odločil: prihodnje leto moram na tej površini dobiti dva pridelka, seveda če ne bo vmes posegla suša!

Kot je sklenil, je tudi storil. Vso površino je letos posejal z zgodnjim graham. Ko pa je v zadnjih dneh maja obral poslednje stroke, je ugotovil, da je nabral 5 stotov graha. Vsekakor lep pridelek! Ni pa bil s tem zadovoljen. Spočita zemlja je komaj čakala novega semena. In sonce je šele v začetku junija komaj začelo dobro ogrevati zemljo. Gregorič je skrbno očistil parcelo plevela in na njej nasadil nekaj več kot 1000 paradižnikovih sadik. Spomladanski dež je pripomogel, da so se sadike dobro oprijele. V začetku avgusta je suša sicer precej zaustavila rast, vendar sadike niso prehudo občutile pomanjkanja vlage. Dozoreli so lepi in številni plodovi: nabral je 15 stotov paradižnikov.

Če ta poskus vzornega kmetovalca pogledamo skozi očala računice, ugotovimo: za 5 stotov graha po povprečni ceni 30 din za kg je dobil 15.000 dinarjev, za 15 stotov paradižnikov po povprečni ceni 15 dinarjev za kg pa 22.500 dinarjev, skupno torej 37.500 dinarjev.

Kdo ne bi bil vesel takega bruto dohodka od parcele v izmeri komaj 850 kvadratnih metrov?

Podoben poskus, ki kaže, da se bo tudi dobro obnesel, je napravil Viljem Turk v Pridvoru. Mogoče je Turkov poskus gospodarstvo še pomembnejši od Gregoričevega. Na dveh manjših njivah v skupni izmeri okrog 1500 kvadratnih metrov je namreč potem, ko je požel pšenico sorte »Mentana«, vsejal srednje zgodnja ko-

ruzo. Obe njivi je preoral s traktorjem ter en del pognojil s hlevskim gnojem, drugega pa z umetnimi gnojili. Kuruza je na obeh njivah zelo lepa, saj ima več stebel celo po dva dobro razvita klasa. Kako je to dosegel?

Tovariš Turk je pred setvijo namočil seme, kar je pospešilo kalitev, in kuruza, ki jo je sadil kar z roko in ni sejana v vrste, je vzklila že v osmih dneh po setvi. Čeprav je pomanjkanje dežja v juliju in deloma v avgustu precej zaustavilo rast, vzbujala pridelek že danes pozornost vseh mimoidočih, ki se kar ne morejo načuditi izrednemu uspehu Turkovega kmetovanja. In če bo sončno ter toplo vreme trajalo do konca oktobra, bo kuruza lepo dozorela, le slana lahko prepreči

popolno dozoretev. V tem primeru pa bo napredni kmetovalec lahko porabil klasje za pitanje prašičev, sveža stebila pa za krmo živine.

V razgovoru s tovarišem Turkom smo zvedeli, da bi take poskuse rad marsikdo opravil, če ne bi bilo tako občutnega pomanjkanja delovne sile. Oskrbovanje kulture vpade namreč v čas največjega poletnega dela, zato ostane veliko njivskih površin po žetvi neizkoriščenih. Prav bi bilo, če bi oba primera proučili naši kmetijski strokovnjaki in o tem kaj spregovorili. Razmisli bi bilo treba tudi o smotrnejšem izkoriščanju vodnih sil v Rižanski dolini, s tem bi preprečili gospodarsko neizkoriščeno izlivanje Rižane v morje. Voda se pač sama ponuja in lahko bi jo vpregli v voz skupnih koristi, to pa bi prav v teh krajih, ki so poleti podvrženi suši, močno koristilo tamkajšnji kmetijski proizvodnji. A. P.

Planiranje delovne sile

Vprašanje planiranja delovne sile je izredno važno. So primeri, da nekatera podjetja v razmeroma kratkem času najprej odpustijo večje število delovne sile, nato pa tarnajo zaradi nje pomanjkanja. Taka personalna politika je nepravilna, ker je nesmotna; to je škodljiv pojav ne samo za podjetje, pač pa tudi za delavce in neprijeten organom, ki posredujejo delovno silo. Vzrok temu je nesposobnost vodstva podjetja, da bi napravilo analizo proizvodnje in v zvezi s tem planiralo potrebo po delovni sili, ki jo potrebujejo ne samo trenutno, pač pa tudi v prihodnjih letih, če ne mesecih. Pri tej ugotovitvi so izvzeta podjetja s sezonsko delovno silo. Gre v bistvu za to, da ne bi podjetja po mili volji barantala z delovno silo, jo premeščala, saj gre za ljudi, ki so bili in bodo tudi še nadalje koristni delavci v proizvodnji.

Nekatero občino so zavzele stališče, da nikakor ne dajo napotnice za zaposlitev delavcu, ki se ne izkaže s potrdilom, da ima zagotovljeno stanovanje. Smatramo, da je tako stališče nepravilno, čeprav bi bilo to idealno. Še vedno bo treba upoštevati potrebe podjetij po delovni sili ne glede na to, da trenutno posameznik ne more dobiti ustreznega stanovanja. Čeprav se v nekaterih občinah problem stanovanj pojavlja v ostrejši luči, je tako ravnanje le deloma opravičeno.

Treba je opozoriti še na vprašanje zaposlitve invalidov. Vtem, ko so podjetja že opravila popis

in opis delovnih mest in ko stojijo pred drugo fazo njihove analitične ocene, bi bilo zelo koristno, če bi upoštevali, na kakšna mesta lahko zaposlijo delovne invalide, predvsem tiste, ki so postali invalidi v samem podjetju. Pri tej analizi se bo brez dvoma lahko odkrilo še marsikaj, kar bo podjetjem omogočilo, da bodo pravilno zaposlili vse delovne invalide ter manj zmožne delavce v namenu, da bodo tudi oni lahko prispevali k proizvodnji svoj delež. Na ta način bo tudi invalidom zagotovljena možnost primernega zaslužka.

Kmetijsko posestvo na Briču

Nagel vzpon kmetijske mehanizacije v Švici

V zadnjih desetih letih se v vseh deželah vse bolj zaostroje v kmetijstvu vprašanje pomanjkanja delovne sile. Sodobna tehnika rešuje to vprašanje s proizvodnjo raznih motornih sredstev, ki odzvevajo kmetijskemu proizvajalcu vrsto težkih in utrudljivih del, nadomeščajo delovno silo in pospešijo kmetijska opravila ter transport. Traktorji in motorji temeljiteje in hitreje obdelujejo tla, kot bi jih obdelali z ročno delovno silo, uspešnejša je borba proti rastlinskim boleznim in škodljivcem itd.

Teh prednosti mehanizacije kmetijstva se je v Evropi prva zavedela Švica. Švica, ki šteje okrog pet milijonov prebivalcev, je industrijsko-poljedelska dežela, ki zaposluje v kmetijstvu 17% vseh prebivalcev.

Konec leta 1955 so imela vsa švicarska posestva in vrtnarski obrati 34.185 dvoosnih in 59.623 enoosnih traktorjev ter motornih kosilnic. Skupno število obojih pa je leta 1939 znašalo samo 15.518, leta 1950 pa že 48.746. S tem, da imajo po statistiki iz leta 1955 že 93.813 enoosnih in dvoosnih traktorjev ter motornih kosilnic, so se Švicarji uvrstili med najbolj tehnično razvite poljedelske dežele. Pri tem moramo upoštevati tudi to, da imajo več kot 10.000 elektromotorjev in drugih motorjev namenjenih kmetijstvu, to pa predvsem zaradi tega, ker je cena pogonskih sredstev sorazmerno nizka in tudi električna energija ni draga.

V letih 1950 do 1955 je v podvojenem številu vseh traktorjev, frez in motornih kosilnic zabeležen največji porast števila enoosnih traktorjev. Zanimivo je, da so močnejši enoosni traktorji z 10 KS manjšim kmetijskim obratom popolnoma nadomestili potrebo po vlečni sili zato, ker te traktorje lahko z raznimi priključki uporabljajo za več kmetijskih opravil.

Uvedba sodobne mehanizacije v kmetijstvu je v Švici narekovala več sprememb. Novi stroji so uspešno

nadomestili živalsko delovno silo, zmanjšali so število konj, zaposlenih v kmetijstvu, in omogočili molzni živilni zadostne količine surove hrane. Mehanizacija je priklenila mladino k obdelovanju zemlje ter povečala potrebo po tehničnem znanju vsakega kmetovalca. Razen tega je ostvarila nove delovne kategorije in narekovala določene spremembe v gospodarjenju z delovno silo. Švicarski kmetovalci so znali tudi pravilno rešiti vprašanje gradnje poslopjaj za shranjevanje strojev, kjer vlada vzoren red in nenehen nadzor strojev. S povečanjem števila traktorjev lahko sicer nastane več obratnih nesreč in tudi večja odvisnost od dovoza inozemskih pogonskih sredstev. Ker pa so znali Švicarji ti dve nevarnosti tako premostiti, da jim ne povzročata nobenih resnih skrbi, so se tudi zmanjšale možnosti zaslužkov veleposestnikov in lastnikov traktorjev, ki so svoje traktorje posojali drugim kmetijskim obratom. To zmanjšanje pa je v Švici narekovalo dejstvo, da ima skoraj vsak mali posestnik, če že ne traktor, pa vsaj frezo s petimi ali desetimi KS.

V Švici pride na 1 traktor 34 ha obdelovalne zemlje, v Zahodni Nemčiji 40 ha, na Švedskem 43 ha, v Veliki Britaniji 38 ha, na Danskem 61 ha, v Belgiji 85 ha, v ZDA 104 ha, v Avstriji 107 ha, v Franciji 123 ha, v Kanadi 146 ha, v Italiji 167 ha, na Koprskem, ki v republiškem merilu prednjači v intenzivnosti kmetijske obdelave, pa pride 1 traktor na 288 ha obdelovalne zemlje.

Mehanizacija švicarskega kmetijstva je danes dosegla tako visoko stopnjo, da presega celo stopnjo v važnejših agrarnih deželah. To pa je posledica posebnega izkoriščenja zemlje, njene geografske lege, majhnega obsega številnih obratov in še vrste drugih odločilnih činiteljev.

Ing. J. G.

Ukrepi proti goveji tuberkulozi

Po vsem koprskem okraju so veterinarji že začeli s pregledi goveje živine na tuberkulozo. V razmeroma kratkem času bo treba pregledati več kot 35 tisoč glav živine. Ti pregledi so le del široko zasnovane akcije, v kateri bodo sodelovali tudi vsi živinorejci. Njen namen je, čimbolj zaščititi govejo tuberkulozo.

Tuberkuloznih živali ni moč ozdraviti, zato je treba bolno govedo izločiti. Da pa pri tem živinorejci ne bi utrpeli prevelike škode, je skupnost pripravljena oškodovancem izplačati eventualno razliko med klavno in plemensko vrednostjo.

Tuberkuloze, ki je dolgotrajna bolezen, ne zatiramo samo zaradi tega, ker je mleko jetičnih krav nevarno ljudskemu zdravju, pač pa tudi zato, ker jetična žival tako shušča, da se ji občutno zmanjša njena živa teža. In ne samo to: pregledniki mesa v klavnicah marsikdaj označijo znatne količine mesa zaklane živine za neužitne, včasih odtegnajo prodaji kar celo žival, čisto tudi teleta, zato je prav, da se bolje seznanimo s tuberkulozo, ki lahko napravi znatno gospodarsko škodo.

Tuberkuloza goveje živine je kužna bolezen. Že s tem, da k

Nedeljske volitve so manifestacija našega hotenja po napredku in lepšem življenju — zato bomo vsi oddali svoj glas za naše kandidate!

zdravi živali privežemo jetično, se okužba širi. Zato je razumljivo, da kupci živine na plemeniskih sejmih dosledno zahtevajo potrdilo o pregledu živine na tuberkulozo. Mimogrede velja omeniti, da je tuberkulozne živine pri nas malo, vendar pa nas ta ugotovitev ne sme zavesti v zanemarjanje rednih in smotrnih pregledov goveda.

GOVEJA TUBERKULOZA JE NEVARNA TUDI LJUDEM

Poznamo tri vrste bacilov tuberkuloze: to so bacili, ki povzročajo človeško, govejo in kokošjo tuberkulozo. Goveji živini so nevarne vse tri vrste bacilov, vendar pa so ji bacili človeške in kokošje tuberkuloze manj nevarni. Če je živina odporna se lahko uspešno zoperstavi okužbi bacilov goveje tuberkuloze, ki je najnevarnejša nedohranjeni živini oziroma tisti, ki je leto in dan privezana v hlevu.

Ljudskemu zdravju je zelo nevarno uživanje mleka jetičnih krav predvsem zato, ker jetična krava izloča z mlekom bacile tuberkuloze. V Nemčiji so na primer ugotovili znaten odstotek z govejo tuberkulozo okuženih otrok. Zato so močno razširili uživanje pasteuriziranega mleka in odklanjajo uživanje masla, narejenega mimo mlekarne, opremljenih s sodobnimi mlekarskimi stroji. Na Danskem in Švedskem, kjer je mlekarstvo močno razvito, so v zadnjih letih s sistematičnimi pregledi in ukrepi skoraj popolnoma zatrili govejo tuberkulozo. Zanimivo je pri tem poudariti, da so v omenjenih deželah prišli do ugotovitve, da zbolijo za pljučno tuberkulozo celo tisti, ki imajo neposredno opraviti z nego bolne živine. Dokazano je tudi, da se tuberkuloza prenaša skoraj v večji meri z vdihavanjem okuženega zraka kot pa z uživanjem okuženega mleka. Taki zaključki pa naj torej prepričajo naše živinorejce, da dosledno odstranjevanje tuberkulozne govede prepreči še večje zlo, kot je zakol okužene živali. Z. B.

Objava

Kmetijski inšpektorat pri OLO Koper sporoča:

Pri kontroli prodanega mošta je bilo ugotovljeno, da so nekateri proizvajalci ponarejali mošt z mešanjem s starim bolnim vinom, z dodajanjem vode ali sladkorja itd.

Da bi preprečili taka ponarejanja in da se zaščiti proizvodnja vina, sta prepovedana promet in prodaja nepregledanega mošta. Pregled mošta opravi predstavnik Centralnega higienskega zavoda iz Ljubljane v prostorih kmetijskega posestva v Skocjanu pri Kopru.

Prodaja in prevoz nepregledanega mošta je prepovedana, razen če mošt proizvajalci dostavljajo podjetjem, ki so pooblaščen na odkup in promet z vinom, ali kmetijskim zadrugam, ki odkupujejo mošt na svojem področju, ker bodo le-te same dale mošt v pregled.

Proti kršilec prepovedi prodaje in prometa z nepregledanim moštom bodo odrejeni varstveni ukrepi odvzema nepregledanega mošta in izrečene kazni po Zakonu o vinu.

Atlantska plovilna v Dubrovniku si je zadnje čase nabavila spet nov parnik. Imenoval se bo »GRUŽ«. Prej je nosil ime »Indian City«. Zgrajen je bil pred 17 leti na Angleškem. Njegove mere: 130 m dolg, 17 m širok, 11,5 m visok, gaz 8,2 m; ima 7079 BRT oz. 10.319 ton nosilnosti.

NAGEL VZPON TURŠKE MORNARICE

Turška trgovska mornarica je svojo bruto tonažo v enem letu podvojila. Trenutno zajema okrog 540.368 BRT ladje. Nekako 272.000 BRT je v zasebnih rokah, »Denizlik Bank« pa ima 33 potniških ladij s 137.167 BRT ter 130.565 BRT tovarnega ladje.

Nakratko

Po programu za razvoj kmetijstva bodo v Bosni in Hercegovini do leta 1961 povečali kmetijsko proizvodnjo za 50%. V tej republiki je 679 kmetijskih zadrug, ki bodo v naslednjih petih letih dobile še nadaljnjih 1430 traktorjev tako, da bo število traktorjev leta 1961 sedemkrat večje kot je sedaj. Čez pet let bodo dohodki zadrug znašali okrog 15 milijard dinarjev.

V prvih osmih mesecih letošnjega leta so naše tovarne izdelale 234.465 ton umetnih gnojil, se pravi za približno 50.000 ton več kot lani v istem časovnem razdobju. Predvideno je, da bomo letos uvozili še okrog 200 tisoč ton umetnih gnojil, ker bo po izračunu letošnjega družbenega plana naše kmetijstvo letos porabilo okrog 800 tisoč gnojil. Vrednost uvoženih gnojil bo znašala več kot 5600 milijonov gnojil dinarjev.

V derventskem okraju bodo na področju 12 vasi ustanovili največje kmetijsko posestvo v državi, ki bo imelo 10 tisoč ha zemlje. Doslej so na tem področju že posadili 150 tisoč sadnih dreves.

Petletni perspektivni plan o razvoju kmetijstva v Sloveniji predvideva povečanje hektarskih pridelkov. Tako naj bi se pridelke pšenice povečal od sedanjih 12,1 q na 22,14 q, v socialističnem sektorju na 35 q; pridelek kuruze od 15,7 q na 26,4 q, v socialističnem sektorju na 50 q; pridelek krompirja od 118,2 q na 163 q, v socialističnem sektorju na 246 q itd. Razen tega se bodo v Sloveniji povečale površine zasajene s sladkornim pesom do dosedanjih 191 ha na 3.000 ha. V sadjarstvu bi po tem perspektivnem planu obnovili letno po 1500 ha oziroma skupno 7500 ha sadovnjakov, od tega v socialističnem sektorju 2700 ha. Vinograde bodo obnovili na površini 3500 ha.

Po mnenju strokovnjakov bo znašal letošnji pridelek kuruze več kot 400.000 vagonov. Letos smo zasadili s kurozo 2 milijona 600 tisoč ha zemlje, kar je 172 tisoč ha manj kot leta 1938.

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI

Ne prostorček - prostore otrokom!

Vzporedno z naglim razvojem Kopra raste tudi število prebivalstva. Zato je povsem razumljivo, da je v mestu težko najti primerne prostore za mladino, kjer bi se lahko zbirala, zabavala in delala v prostem času. Toda to še ni opravičilo niti vzrok, da pustimo to vprašanje, ki postaja iz leta v leto bolj pereče — nerešeno, in da se zadovoljimo s tem, kar imamo. Ker pa nimamo skoraj ničesar, pomislimo, kaj bo potem, ko se bo število otrok podvojilo. To bomo kmalu doživeli, zato smo zaradi tega vprašanja že danes lahko resno zaskrbljeni.

Lansko leto smo z geslom »Čim več načrtnega dela z našo mladino tudi izven šole« na široko pristopili k reševanju tega problema pri pionirski organizaciji. Osnovali smo številne krožke pester izvenšolske dejavnosti in otroci so z veseljem pristopili. Zaradi pomanjkanja in zaradi neprimernih prostorov so kljub naporom in dobri volji organizatorji bili vsi lepi načrti le delno uresničeni.

Ali se vam ne zdi, da je bila storjena nepopravljiva škoda, ko so se otroci, voljni dela in koristne zabave, usmerili zopet na cesto? Oče in mati sta zaposlena, ozka, mračna ulica... Da, takrat, tesno stanovanje brez dvorišča, v teh urah brezdelja se porajajo v mladih glavah neumnosti, ki zavajajo nezrelo mladež v kazniva dejanja in pripeljejo popolnoma normalnega otroka na zatožno klopo pred mladinskega sodnika. Ali pomislimo takrat, ko se znašamo nad »pokvarjeno« mladino in zaskrbljeni ugotavljamo porast mladinskega kriminala, da smo mi sokrivci? Gotovo tudi ne bi beležili tako visokega števila žrtev prometnih nesreč, če bi otrokom nudili primerne prostore, pionirsko knjižnico, lutkovno gledališče, otroško igrišče in podobno.

Res, v Kopru imamo pionirski dom s šolsko kuhinjo, kamor otroci radi zahajajo. Toda kako naj sprejme ta ustanova, ki je domala brez dvorišča in ima samo dve, tri sobe, okrog 2500 koprskih otrok?

Tudi letos so se pri pionirskih odredih osnovali številni krožki. Organizatorji so poskrbeli, da bo izvenšolsko delo pestro, zanimivo in koristno, saj posega na področje tehnike, kulturno-prosvetnega dela in športa. Društvo prijate-

ljev mladine v Kopru, pionirski starešinski svet in vsi, ki delajo z mladino, si sedaj na vse kriplje prizadevajo, da bi dobili še nekaj prostorov. V teku so tudi priprave za prenovitev zapuščene dvorane v ulici OF, kjer namenjajo urediti prepotrebno pionirsko knjižnico z lutkovnim odrom. In končno se nam obeta še gradnja otroškega igrišča — seveda, če...!

Na nas vseh leži sedaj ta odgovornost, smatramo jo za našo dolžnost — tudi starši sami — saj gre končno za dobrobit naših otrok!

B. Borovič

Usnje ostane voljno in nepremočljivo, če ga vsak dan namažemo z glicerinom.

Konserve lahko odpremo, če postavimo nanje za nekaj časa vroč likalnik.

Mesa ne puščajte v vodi, ker bo izgubilo mnogo hranljivih snovi. Hitro ga operite pod pipo. Desko in tolkalo za meso pred uporabo zmočite, da ne bosta vpijala mesnega soka.

Če hočete sami razkužiti sobo, odnesite iz nje vse barvane predmete, dobro zaprite okna in denite na pepelnik žerjavico ter jo posipajte z žveplom. Preden odidete iz sobe, še dobro zaprite vrata. Čez noč bo soba razkužena.

Dijake ekonomskih, trgovskih, administrativnih, gostinskih in drugih gospodarskih šol opozarjamo na revijo »Sodobna pisarnica«, ki vam bo v šoli in pozneje v praksi v veliko korist in pomoč pri delu. Za dijake je naročnina znatno znižana. Naročite se na to za vas pomembno revijo. Če nimate prospektov, pišite ponj: Uprava »Sodobna pisarnica«, Ljubljana, Gosposka 12.

SLOVENSKI JADRAN v vsako hišo Slovenskega Primorja!

Pri praktičnem delu tečaja v Zavodu za pospeševanje gospodinjstva v Kopru. Prva na desni je vadiateljica tečaja Fanka Jereb, kandidatka v Hrvatinih za koprski občinski zbor

RAZGOVORI Z NAŠIMI KANDIDATKAMI

Žene v Izoli so skoraj vse zaposlene

»V Kopru proučujemo pogoje dela kmečke žene«

MILKA ČEBRON

kandidatka v Izoli

Kratko in jedrnatno je odgovorila na vprašanja, naj pove nekaj o sebi:

»Za OF sem začela delati leta 1942 kot terenka. Že med vojno sem tudi poučevala otroke, po osvoboditvi pa sem končala učiteljske in Višjo pedagoško šolo. Za to sem moram zahvaliti naši ljudski oblasti, ki mi je omogočila strokovno izobrazbo, kajti najbolj me veseli vzgoja in izobraževanje mladega rodu. Zdaj sem predmetna učiteljica zgodovine in zemljepisa.«

»Vi ste tudi predsednica Društva žena Izole. Bi lahko povedali kaj o problematiki te organizacije?«

»Žene v Izoli so skoraj vse za-

poslene. Največ jih dela v tovarnah ribje industrije. Kadar je sezona, delajo tudi ves dan in vse nedelje. Seveda imajo zato številne probleme, ki so predvsem v zvezi z otroki. Žene bi rade, da bi lahko ostali otroci v Pionirskem domu ves dan, ne pa da se morajo potikati po ulicah in da nimajo toplega kosila. Naša organizacija jim pri tem pomaga, prav tako pri številnih perečih stanovanjskih vprašanjih. Na tem področju nas čaka še veliko dela.

Naše društvo sodeluje pri svojem delu z organizacijo RK. Skupno smo pripravili nekaj tečajev in predavanj za starše, udeležba je bila zadovoljiva. Sploh so pri nas predavanja zelo priljubljena. Največji odmev je imelo predavanje tovarišice Vide

Tomšičeve. Žene si še želimo njenih obiskov.

Moram vam še povedati, da so članice našega društva zelo aktivne in postrtovalne in če že pišete o meni, bi morali omeniti tudi druge, ki imajo zasluge za številne uspele akcije. To so predvsem: Gracijela Gobbo, Rosanda Praček, Lojzka Cotar, Norma Hrvatina, Viktorija Knez in Tončka Zerjal.

V zimskem času bomo organizirale razne tečaje, pri ostalem delu pa bomo skušale še tesneje sodelovati z društvom, ki se ukvarja z našo mladino.

FANKA JEREB

kandidatka v Hrvatinih

Čeprav je pri nas komaj dobro leto, jo poznajo ne samo v Kopru in v Hrvatinih, pač pa po vsem okraju. Zlasti žene. Ni čuda, ko je terenska delavka, gospodinj-ska strokovnjakinja, v službi pri našem okrajnem Zavodu za pospeševanje gospodinjstva.

Pri njej sta nas zanimali predvsem dve stvari: njeno poklicno delo pri Zavodu in problemi njene volilne enote, kjer kandidira. »Ko sem lani septembra prišla k Zavodu za pospeševanje gospodinjstva v Kopru, smo morali najprej organizirati terensko službo — gospodinj-ske pospeševalke, ki bi lahko imele potem razne tečaje in podobno. Številni tečaji so bili potrebni v ta namen po vaseh in večjih središčih. Šele potem smo lahko pričeli tudi z drugim delom, ki je pravzaprav glavni namen naše ustanove.

Letos smo začeli s proučevanjem pogojev, v katerih dela naša kmečka žena. Z natančno proučevanjem njenega glavnega delovnega prostora — kuhinje — bomo lahko ugotovili, kaj bi se dalo izboljšati in ji tako pomagali s konkretnimi predlogi. Ko bo naš elaborat gotov, bomo imeli s prizadetimi ženami kratke seminare, kjer jim bomo vse razložili. Prepričani smo, da bomo na ta način lahko našim kmečkim ženam prištedili številne nepotrebne kilometre poti, ki jo zdaj prehodijo v svoji kuhinji, in ji olajšali velika bremena. Potem pride na vrsto prehrana. Naše pospeševalke na terenu zdaj zbirajo material, na Zavodu pa ga bomo dopolnili in posredovali svoja spoznanja vsem prizadetim.

Naša posebna skrb so mlečne kuhinje, želja pa, da bi jo imeli povsod in da bi znali s sredstvi, ki so jim na razpolago, pripravljati okusne in pester malice. V obratnih menzah smo se zanimali za jedilnike, da se prepričamo, če dobivajo naši delovni ljudje dobro in kalorično vredno

(Nadaljevanje na 13. strani)

Zdravniški botiček

O nujnosti cepljenja proti otroški paralizi pri nas

Otroška paraliza z uradnim nazivom poliomielititis, je obolenje, ki je zadnja desetletja v deželah z visoko razvitem življenjskim standardom zavzela epidemični značaj. Se nedavno tega, pri nas le nekaj let nazaj, je bilo v naši republiki to obolenje tako redko, da ni vzbujalo zdravstvenim organom skrbi. Oboleni so predvsem otroci v predšolski starostni dobi. Ti otroci so včasih ostali pohabljeni za vse življenje. Prizadeta paralizirana okončina se namreč s časom osuši in zaostane v rasti, kar je posebno vidno, ako obolijo spodnje okončine.

Ko pa je to obolenje prizadelo v krajšem času večje število prebivalcev določenega teritorija, je postalo pravi socialni problem.

Razen naraščanja števila obolelih opažamo namreč, da se stalno večja odstotek starejših bolnikov in da je obolenje vse težje; množijo se smrtni primeri.

BOLEZEN CIVILIZACIJE

Znano je, da je otroška paraliza zelo redka bolezen in z lažjim potekom v deželah, kjer živijo ljudje na nizki stopnji civilizacije. (Azija, Afrika, Srednja Amerika).

Z dvigom civilizacije oz. splošnega življenjskega standarda se ta bolezen nenadoma pojavi v večjih epidemijah, dokler se dodobra tam ne vgnezdijo in ostane v dotični deželi pogosto, povsod razširjeno obolenje.

Večje število obolelih in obširne epidemije so v zadnjih letih zabeležile Danska, Švedska, Švica, USA, vse države, ki slovi po visoki stopnji osebnih in splošne higijene.

Tudi v naši republiki smo zabeležili v kratki dobi nekaj let dve večji epidemiji te bolezni (leta 1953 in 1956).

Če pogledamo razvoj naraščanja števila obolelih in način širjenja otroške paralize v poprej navedenih državah, vidimo, da smo danes mi v tistem položaju, kakor so bile omenjene države pred 30 do 40 leti.

POVZROČITELJ

Povzročitelj otroške paralize je virus, ki vstopa v organizem skozi

usta in prebavni kanal, tam se razmnožuje. Od tod prodre v kri in po krvi do občutljivih živčnih celic v možganih in hrbtenjači in jih nepopravljivo poškoduje.

Virus se izloča z iztrebki inficiranih in se po njih prenaša obolenje dalje.

V napadenem organizmu sproži virus tvorbo protiteles, ki ščitijo pred ponovnim obolenjem.

VSAK NE OBOLI

Z ozirom na veliko razširjenost virusa posebno za časa epidemije vidimo, da pravzaprav oboli le redki odstotek inficiranih, ako upoštevamo, da so prišli v stik z virusom praktično vsi. Večina prizadetih poseduje protitelesa že od prej in so zaščiteni (imuni), drugi so naravno odporni in sproži v njih virus tvorbo protiteles brez manifestnega obolenja (tiha imunizacija).

KAKO SI RAZLAGAMO SPREMEMBE V NASTOPANJU OTROŠKE PARALIZE

Ako si zamislimo higiensko zelo zanemarjeno življenjsko sredino, kjer niso človeški iztrebki dovolj zavarovani, da ne bi mogli prodreti v okolico in kjer z lahkoto dosežejo vodne vire, kjer je gosta naseljenost prebivalstva, smatramo, da pride virus otroške paralize po inficiranih iztrebkih v organizem že v nežni mladosti. Zelo redki obolijo, in še to obolenje je v glavnem lažje, pri vseh ostalih pa povzroči virus v organizmu tvorbo protiteles, ki zaščitijo pred obolenjem tudi v kasnejši dobi.

V okolju z visoko higiensko ravnanje, moderno urejeno kanalizacijo, zavarovanimi vodnimi viri, ustreznim nadzorom nad živili je onemogočen tak neprestan vpliv virusa na prebivalstvo. V takem okolju ostanejo neprekuženi vsi letniki, rojeni po zadnji invaziji virusa, njihov organizem ne poseduje protiteles.

Ko virus vdere v tako nepreku-

ženo okolje, je njegovo delovanje izredno močno. Prebivalstvo je nezadržano, veliko število je odraslih, ki so bolj sprejemljivi za obolenje in pri katerih obolenje poteka težje. Z dvigom splošnega življenjskega standarda nasploh in higienskega posebej je človeštvo obvladalo mnoge črvesne nalezljive bolezni, doživlja pa velika obolenja otroške paralize.

KAKO OMEJITI ŠIRJENJE OTROŠKE PARALIZE

Ko smo opisali otroško paralizo v dveh higiensko si nasprotujočih ambien- tih, smo ugotovili, da je prekuženost, ki jo prebivalstvo doseže z infekcijo v prvih letih življenja, tista okoliščina, ki varuje pred obolenjem v kasnejši življenjski dobi.

Ta ugotovitev nas ne more prisliti, da bi se odrekli pridobitve moderne komunale in živilske higijene. Mrzlični napor v borbi proti otroški paralizi so ameriške strokovnjake, ki so razpolagali z ogromnimi finančnimi sredstvi, privedli do zaključka, da je treba prebivalstvo umetno prekužiti tam, kjer izostane naravna prekuženost. To so izvedli z vcepljanjem ubitega virusa, ki ne more izzvati več obolenja, pač pa povzroči v organizmu tvorbo protiteles. Organizem je sedaj zaščiten na enak način, kakor da bi prebil infekcijo z živim virusom, z razliko, da pri cepljenju z mrtvim virusom odpade riziko obolenja.

CEPLJENJE

Cepljenje proti otroški paralizi ima svojo zgodovino od leta 1954 dalje in je že mimo faze eksperimentiranja.

Danes nam je na razpolago preizkušeno in učinkovito cepivo, ki je že v mnogih deželah uspešno zaščitilo prebivalce pred to boleznijo, ki prinaša prizadetim težko invalidnost, a družbi velika socialna bremena.

Zato pozdravljamo iniciativo naših zdravstvenih forumov, ki se niso ustrašili velikih naporov in stroškov in so organizirali cepljenje proti otroški paralizi.

Ponosni smo, da naša zdravstvena miselnost koraka s higiensko naprednimi narodi sveta.

S cepljenjem bo naše prebivalstvo zaščiten, preden bi se utegnili otroška paraliza na široko razpasti v naši domovini in povzročiti nepopravljivo škodo.

DR. V. PERTOT

Enostavna zimska obleka, ki ji daje mladostni videz velika svilen pentlja. Enake barve kot pentlja so tudi gumbi in pas

PROBLEMI, KI NAS ŽULIJO

Sežana - najdražje mesto

Ce človeka zanese pot v Sežano, našo obmejno kraško metropolo, nehoti v razgovoru z ljudmi najprej zve za težave, ki jih imajo Sežančani s preskrbo. Preskrbo z vsem mogočim — od metel in testenin in mila in ne vem še česa, pa vse do — mesa. Meso je v Sežani najbolj iskan in najbolj konjunktoren predmet. Ne bilo bi tako hudo — za Sežančane namreč in posebej sežanske gospodinjne — če ne bi bilo meso prehranski artikel, ki mora vsaj enkrat tedensko biti na mizi. To pa je posled prav težavna zadeva in naloga za hišne finančne ministre pri sestavljanju mesečnega plana izdatkov.

Mesnice so najbolj oblegani lokali v Sežani. V njih je neprestano gneča, ki jo seveda povzročajo predvsem sosede izza meje. V tej gneči kaj lahko spoznaš Sežančanko od Tržačana, treba je le poslušati mesarja:

»Tisoč pet sto, dva tisoč, tri in tudi več...« Tako odmeva po mesnici, le včasih te astronomske številke za gospodinjne pojme prekine skoraj pomilujoč »Devetdeset, stodvajset...«

O čakanju v repu ni da bi govoril — kot v časih največjega pomanjkanja. Repi pred mesnicami, gneča v njih. Marsikdo to tudi izkoristi in lahko pride zastoj do mesa.

Najbolj čudna reč pri vsaj zadevi pa je z mesarji samimi ali z njihovim knjigovodstvom, ki nikakor ne more na zeleno vejo. V mesnici postojnske Tovarne mesnih izdelkov je telečje meso brez

kosti že 600 dinarjev (v Divači, komaj osem km proč, pa le 460 din), v mesnici Gruda 550, v mesnici Kmetijske zadruge pa 540. Ko je to prišlo na ušesa senožeškimi mesarjem, so tudi oni dvignili ceno: »kar tako, brez drugega vzroka, ker so jo pač v Sežani, moramo tudi mi...«

Vrnimo se k cenam in knjigovodstvu. Lani je v prvi polovici leta mesnica Gruda bila še samostojna. Napravila je nad 12 in pol milijona din prometa, od tega pol milijona dobička. V drugem polletju 1956 (že v Grudi) je imela nad 23 in pol milijonov din prometa, pa že samo 15.000 din dobička, medtem ko je imela v letošnjem prvem polletju 31 milijonov 473.811 dinarjev prometa, od tega pa že 36.786 dinarjev izgube.

Ob tem se je pač treba zamisliti. Veliko bi lahko povedal še recimo o primerjavi med mesnicami Grude in Tovarne mesnih izdelkov Postojna ter mesnicami KZ Štanjel, Dutovlje, Sežana, Tomaj. Slednje so kljub manjšemu prometu visoko aktivne, čeprav nimajo svojih nabavljajev, svojih prevoznih sredstev in vseh drugih možnosti kot Gruda ali Tovarne mesnih izdelkov.

Vsekakor je jasno, da povzroča Grudi največje težave prav divji lov za živino, preplačevanje na terenu in minimiranje trga na sploh — ne samo v bližnjem zaledju, marveč tja do Ljubljane in še dalj. V tem posebno prednjačijo nekateri nabavljaji. Ugotovljeni so primeri, ko so celo že pogojno živino preplačali in odnesli

pred nosom kmetijski zadruzi, ki ni mogla ali hotela plačati tako visoke cene. Seveda potem ni nič čudnega, če ima podjetje slabo finančno bilanco spričo takega načina poslovanja — ne glede na vse druge slabe posledice, ki se kažejo na našem tržišču, predvsem pa v naših lastnih žepih in mesečnih proračunih, pri naših jedilnikih in še kje. Zakon ponudbe in povpraševanja pride v takem položaju povsem do izraza, z brezvestnim navijanjem cen po posameznih nabavljajih pa so in še bodo Sežančani tako prizadeti, da bodo meso kmalu jedli le še — mesarji in Tržačani. rb

Zapisek ob robu

Da, tudi takšni smo! Verjeli ali ne, kar bom povedal, se je vse v teh dneh zgodilo pri nas, v našem okraju. Ne bom naravnost s prstom pokazal, ker menim, da bodo prizadeti vedeli, za koga gre. Prav pa je, da naši ljudje vedo tudi take stvari. Posegel bom skoraj v vse kraje ali vsaj središča našega okraja — pa brez zamere! Torej!

I

Nekje blizu meje imamo izvozno podjetje. Med drugim se ukvarja tudi z izvozom goveje živine. To ni nič čudnega, saj je pač izvozno podjetje. Čudno pa je, da se tamkaj izvoznemu referentu živina posuši daleč nad dovoljeni kolo. Po različnih odpremicah in dobavnih »zmanjka« vo-

Tudi takšni smo

lov od 106 do 146 kg pri posameznem v kratkem času od nakupa do prodaje, telet pa povprečno okrog 88 kg! Malo hudo, kaj? Od januarja 1956 pa do aprila letos je podjetje kupilo za 794.952 kg goveje živine. Od tega je ta živina »kalirala«, medtem ko je šla skozi roke in knjige podjetja, kar za celih 120.864 kg. Dovoljeni ali priznani kolo je v takih in podobnih primerih od 4 do 6 odstotkov, kar bi v našem primeru lahko bilo največ 48.697 kg. Izraženo v dinarjih, bi dovoljeni kolo lahko bil pri omenjeni količini največ 11 in pol milijona dinarjev približno — obračunani kolo pa znaša kar — 28.662.897 dinarjev!

V katerem grmu tiči zajec? Kaj ga ne bi kazalo zgrabiti za ušesa? Se sreča, da ni povsod tako, vendar pa smo tudi takšni...

II

Nekje v naši vzhodni občini imajo živinozdravnika, kot ga ima sicer vsako nekoliko večje središče. Ta naš veterinar, o katerem gre beseda, pa je posebne sorte pič — visoko leta in nekako zviška gleda na svoje sovržavljane, ki so zaradi njegove službe včasih odvisni od njega. Tako se kmetu zapase živina — da jo reši, jo mora na hitro zaklati. Meso pa ne more prodati in vsaj deloma pokriti izgubo, če tega ne odobri živinozdravnik. Zato gre ponj — toda veterinar že gleda, da pride skoraj prepozno, nato pa prepove prodajo mesa, češ

Člani SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo SLOVENSKI JADRAN!

V. Šribar

Arheološka izkopavanja v Krkavčah

Po dveh letih premoru je letos vodstvo okrajnega muzeja v Kopru zopet nadaljevalo z arheološkimi izkopavanji. Meseca avgusta je ekipa pod vodstvom arheologa V. Šribarja s sodelovanjem prof. Janeza Kramarja, ravnatelja okrajnega muzeja v Kopru, raziskovala v Krkavčah.

V sondi I, ki je bila izkopana že leta 1953, so prišli na dan temelji neke arhitekture. Z notranje in zunanje strani so bili skletni grobovi. Pridevki v njih so bili skromni in premalo karakteristični, da bi lahko na njihovi podlagi izvršili kulturno in etnično opredelitev. Vendar smo že leta 1953 imeli v rokah nekaj argumentov za domnevo, da gre za zgodnje srednjeveško oziroma staroslovensko nekropolo.

Letošnje izkopavanje je imelo zaradi zelo omejenih finančnih sredstev majhen obseg. Sorazmerno temu so tudi doseženi rezultati. Detaljna analiza in dokumentacija arhitekture je pokazala, da je v vprašanju samo del

temeljev nekega večjega objekta, pri katerem razlikujemo dve gradbeni fazi, verjetno pa celo tri. Casovna opredelitev pri sedanjem stanju raziskovanja ni mogoča.

Parcelni naziv za prostor, kjer je izkopavanje, je »pri cerkvi«. Z najbližjo okolico vred pa imenujemo to zemljišče »na škofijah«. Hrib, na katerem te parcele ležijo, se imenuje hrib »Sv. Štefana«. Ker stoji naš objekt na edinem prostoru, ki mu ustreza Naldinijeva topografska lokacija »na hribu nad Krkavčami«, je brez dvoma, da odkriti gradbeni ostanki predstavljajo temelje

cerkve Sv. Štefana in da Naldinijev opis velja za njegovo zadnjo gradbeno fazo. Kam naj torej postavimo časovno prvo gradbeno fazo, če je cerkev v svoji zadnji fazi trajala čez tri sto let? Najbrž nekam globoko v zgodnji srednji vek.

Tu leži tudi odgovor za starost grobov, ki smo jih odkopali leta 1953 in so bili znotraj temeljev in pod tlakom iz prve gradbene faze. Za orientacijski odgovor lahko tukaj pokličemo na pomoč keramične fragmente in način pokopa, ki nas popeljejo v čas in vzdušje staroslovenskega X. in IX. stoletja.

DESET LET NOTRANJSKEGA MUZEJA

Ko se je akademski slikar Leo Vilhar, doma iz Velikega otoka pri Postojni, po dvajsetletnem bivanju v Švici, Italiji, Franciji in v Severni Afriki vrnil leta 1947 v domači kraj, je dal pobudo za osnovanje Notranjskega muzeja v Postojni. Njegova zamisel se je kmalu spremenila v dejstvo in že ob koncu istega leta je bilo zbranih prvih 200 predmetov, ki so ustvarili temelje današnjemu muzeju.

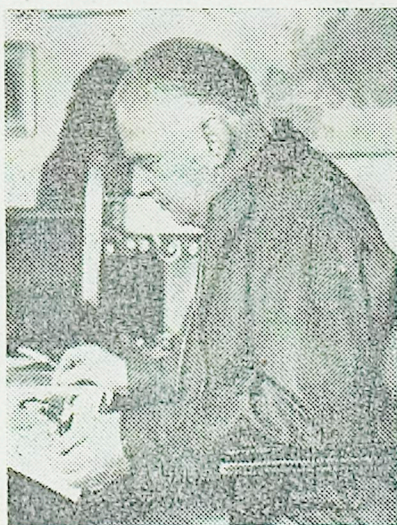
Vodstvo muzeja, ki ga danes

z vso požrtvovalnostjo opravlja njegov ravnatelj in ustanovitelj Leo Vilhar, je že leta 1949 priredilo razstavo narodnoosvobodilne borbe, ki je bila razen Postojne tudi v Solkanu in Sežani. V marcu 1949 so ustanovili v Postojni tudi Muzejsko društvo, ki pa doslej še ni razvilo svoje dejavnosti tako, da bi bilo v trdnješo oporo muzeju.

Ko je leta 1951 dobil Notranjski muzej stalne prostore v bivšem gradu na Titovem trgu, so odprli prvi oddelek z razstavo »Primorska v borbi za svobodo«. Takrat je bilo razstavljenih 605 najrazličnejših predmetov iz narodnoosvobodilne borbe, medtem ko je bilo v njegovem varstvu že 4.123 zgodovinskih dokumentov iz najrazličnejših časovnih obdobij. Naslednje leto je muzej odprl etnografski oddelek in priredil razstavo pod naslovom »Štirideset let slovenske knjige« ter razstavo »Deseta obletnica tržaškega procesa«.

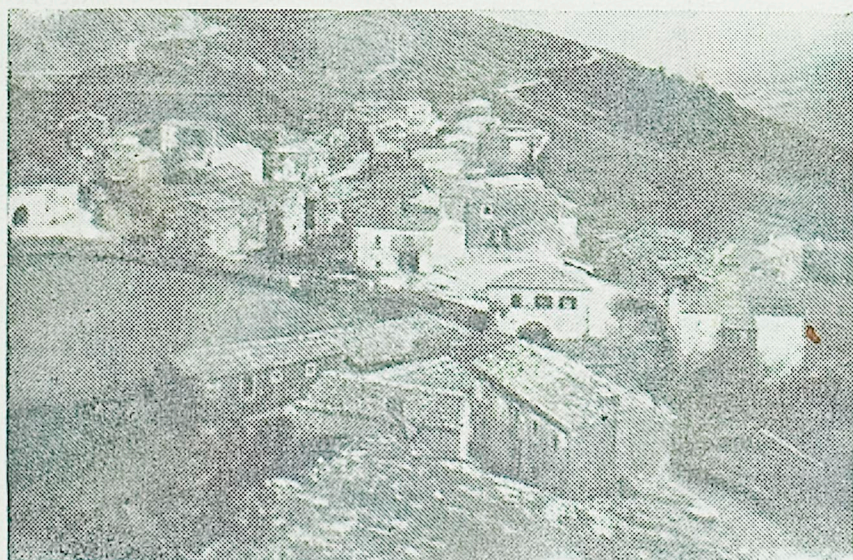
Muzej je organiziral več znanih arheoloških izkopavanj, tako v Cerknici, Uncu, Dolenji vasi, Knežaku in drugod. V oktobru lanskega leta je bila urejena soba Miroslava Vilharja, znanega pesnika in narodnega buditelja. V tej sobi so razstavljeni številna njegova dela in predmeti, ki so bili last njegove družine. V Notranjskem muzeju so razstavljeni tudi zgodovinski dokumenti prostovoljnega gasilstva s področja Postojne in dru-

gih društev. Notranjski muzej ima danes več kot 17.500 zanimivih zgodovinskih predmetov, ki so doslej pritegnili pozornost skoraj 45 tisočev domačih in tujih obiskovalcev.

Leo Vilhar

Ob letošnji proslavi 100-letnice dograditve železniške zveze med Dunajem in Trstom je Notranjski muzej uredil razstavo slik, ki so bile takrat izdelane. Notranjski muzej ima vse pogoje za nadaljnji razvoj, saj z njim sodeluje širok krog zbiralcev zgodovinskega materiala, težave pa ima le s pomanjkanjem prostorov. Ština

Vasiča Hrastovlje v Slovenski Istri je postala znamenita po odkritju zgodovinskih fresk v stari cerkvi. Koprski muzej je podvel vse potrebno, da se freske obnovijo in ohranijo kot živ spomenik

V sežanski mesnici Tovarne mesnih izdelkov Postojna

da je pokvarjeno. V nekaj primerih pa so se kmetje uprli — meso so kljub prepovedi nekaj pojedli sami, deloma razdali med sosede ali tudi prodali potrebnim, saj mnogokje na kmetih tudi ni vsak dan meso na mizi. Da je spričo takšnega postopka živinozdravnik pri kmetih in tudi mesarjih, ki morajo največkrat dolgo in preveč potrpežljivo čakati na njegovo milostno uradovanje, zelo »prijetno«, mi menda ni treba posebej pripovedovati.

Vendar pa to ni tisto, kar sem vam mislil povedati. Mož ima namreč tudi druge slabosti — tudi takšni so med nami. Mesar mu mora namreč ob vsakodnevnem pregledu mesa odrezati kakšnega pol kilograma mesa, ki ga živinozdravnik — kot da je to samo po sebi umevno — vtakne v žep in se hvala ne reče, kaj še, da bi ga plačal. Povrhu pa seveda ne pozabi redno na vsakega pol meseca dostaviti račun za preglede mesa, kar spet da nekako od dva do tri tisoč dinarjev. Kdor zna, pač zna! Le sreča...

III

Nekje v naši podgozdni občini — recimo, da je to bilo v Hlirski Bistrici — je nastala milijonska škoda, ker je neki pametnjakovič predrugačil sklep vodilnega uslužbenca. Gre za drva za kurjavo, ki so se zaradi nepravilnega vskladiščenja vnela, skuhala in strohnela, zdaj pa jih odbirajo in rešujejo, kar se še rešiti da. Morda bi bilo prav, če bi se delavski svet Gozdnega gospodarstva Postojna le pozanimal, kako in zakaj je pravzaprav do tega prišlo.

Čeprav ni po sredi dobičkarstvo, marveč le malomarnost ali neznanje ali pa celo kljubovanje, ima skupnost zaradi tega le veliko škodo. Tudi takšni so med nami. Le veseli bomo...

IV

Pri nas v naših toplih krajih imamo tudi direktorja — kot je toliko direktorjev, ki pa drug drugemu niso podobni — na čelu velikega podjetja. To podjetje ima na svojem poslovnem praporu zapisano tudi zvezo s tujino in ima seveda od te zveze tudi znamenite koristi.

Pa ne samo podjetje. Posebej seveda še njegov direktor kot »vrhovni muttija«. Tujemu trgovcu za mejo se namreč spleča zaradi vzdrževanja dobrih zvez s tem vezirjem »gospodu direktorju« nekoliko pihiti na dušo. Najbolj zaželeno in najbolj praktično darilo je seveda gotovina, posebno če je v devizah, vsota pa taka, da jo je treba zapisati kar s sedmimi števkami. Tako je naš direktor dobil od poslovne zveze — trgovca za mejo — kot skromno »provizijo« na uspešno zaključen posel — malenkost, nekaj nad milijon čistokrvnih italijanskih lir v svobodnih devizah.

Naš direktor pa bi ne bil direktor, če ne bi bil najprej dober član kolektiva v podjetju, zato je omenjeno provizijo, ubogi milijoneček lir, preprosto, velikodušno in hladnokrvno — podaril kolektivu. O razdelitvi je sklepal upravni odbor v podjetju, ki se je seveda za velikodušni dar tovarišu direktorju primerno oddolžil in najprej njemu odredil — 300.000 Lit. Ostaja samo še vprašanje, kako to zdaj realizirati — morda pa je že tudi to rešeno.

Tako torej — tudi takšni smo! Le sreča je, in veseli bomo — da ne vsi! rb

Piran bo dobil oceanografsko postajo

Na III. kongresu slovenskih geografov, ki so od sobote, 12. do torka, 15. oktobra zasedali v Portorožu, so potrdili tudi sklep Slovenske akademije znanosti in umetnosti, da ustanovi v Piranu oceanografsko postajo. Taka postaja se je izkazala kot nujno potrebna za proučevanje vseh pojavov v zvezi z našim morjem, koristila pa bo predvsem slovenskemu pomorstvu in ribištvu.

Nad 130 delegatov je v štirih dneh kongresa poslušalo vrsto znanih slovenskih geografov, pa tudi geologov, urbanistov in ekonomistov, ki so poročali o dosežkih in perspektivah geografske znanosti in vseh drugih strok, ki so v gospodarstvu ali kulturnem življenju povezane z geografijo. Tako so bili na vrsti aktualni problemi pouka zemljepisja v šolah, vprašanja regionalnega planiranja in geografske porazdelitve Slovenije in vse Jugoslavije in druga teritorialna in urbanistična vprašanja, ki so tesno povezana z vsakdanjimi slovenskimi problemi. Za obalno področje so bili najzanimivejši referati o geološkem nastanku in zgodovinskem razvoju obmorskega področja Slovenije, o klimi, pomorstvu in ribištvu v svobodnem delu slovenske morske obale in o njenem gospodarskem pomenu.

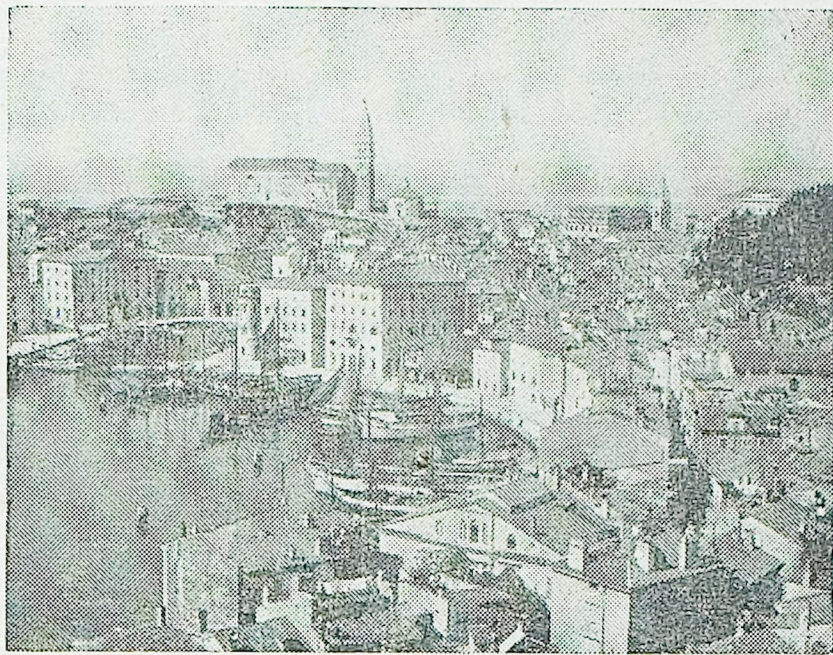
Zelo tehtne misli je v svojem referatu podal eden najvidnejših slovenskih akademikov, univerzitetni profesor dr. Anton Melik. V referatu o geoloških problemih Slovenskega Primorja je podal tudi skrbno utemeljeno zemljepisno-gospodarsko analizo pomena bodočega koprškega pristanišča za vso Slovenijo. Opozoril je s tem v zvezi na potrebo izgradnje čim boljših prometnih zvez z obalnim področjem. Okno v svet, ki smo ga dobili Slovenci z lastno obalo in z lastno mornarico, ima obsežno zaledje, ki sega preko naših meja v Srednjo Evropo.

Ponedeljek so delegati posvetili osebnemu ogledu vseh krajev vzdolž slovenske obale Jadrana od Sečovelj do Hrvatina. V torek dopoldne pa je kongres sprejel vrsto sklepov, ki se nanašajo deloma na uporabo geografije v šolah, deloma pa na delo geografskega društva. V obliki smernic in sklepov so bili podani zaključki vseh obravnavanih referatov. Najvažnejši sklepi so naslednji: Ker je Slovensko Primorje vse premalo znano (na kar so kongres opozorili gostje iz drugih republik), bodo geografi osebno in preko svojega društva poskrbeli za obširnejšo in poljudnejšo popularizacijo geografskih in ostalih značilnosti in privlačnosti tega

področja, posebno njegovega obalnega pasu. Zvezni geodetski zavod naj da jasno utemeljitev, zakaj zavira oziroma sploh ne dovoli več izdajanja slovenskih zemljevidov. Pristojnim organom je treba vztrajno in nazorno prikazovati potrebo po čimprej izgradnji koprškega pristanišča in čim popolnejših prometnih zvez z njim.

Delegati in gostje so se v torek popoldne odpeljali še na Socerb. Z razgledom na slovensko ozemlje izven domovine se je III. kongres slovenskih geografov končal.

V zvezi s kongresom in v okviru Tedna muzejev je Geografski muzej iz Ljubljane priredil v piranskem muzeju zanimivo razstavo »Slovensko Primorje na zemljevidu in v knjigi«. Razstava bo odprta še do 20. t. m. **Julc**

Panorama Pirana

V PORTOROŽU BO SPET

KINO

Stalnim prebivalcem Portoroža je v nesezonskih mesecih kino predstava pravzaprav edino razvedrilo. Toda, odkar so postali letošnji jesenski večeri prehladni, da bi lahko filme vrteli na prostem, je bila dvorana Ljudskega doma v Portorožu — mimogrede povedano je to edina dvorana, ki je v tem letoviščarskem kraju primerna za predvajanje filmov — zasedena. Bile so v njej razne razstave, šahovsko tekmovalstvo itd., za predvajanje filmov pa v zadnjem času v njej ni bilo prostora. Uprava kina se je zaradi takšnega načina oddajanja dvorane v druge namene hudovala nad upraviteljem doma, se pravi nad portoroškim Turističnim društvom, le-to pa je odgovarjalo s protiočitki.

Šahovski festival je privabil v Portorož več kot 600 tekmovalcev in njihovih spremljevalcev, katerih navzočnost je v Portorožu podaljšala letošnjo turistično sezono za teden dni. To podaljšanje turistične sezone pa je vsakakor ugodno vplivalo na izboljšanje finančne bilance tako gostinskih podjetij kot tudi trgovskih in obrtniških obratov. S tem, da so torej šahisti zasedli portoroški Ljudski dom in odvzeli možnost prirejanja filmskih predstav, so piranski občini ostvarili pomembne gospodarske koristi. Tako Turistično društvo.

Uprava kina pa je bila mnenja, da je Turističnemu društvu, bliž-

ja skrb za izboljšanje udobja turistom kot skrb za razvedrilo domačinov, ki pravzaprav omogočajo, da turizem v Portorožu dobi iz leta v leto vse večji razmah. V svoji dokumentaciji k trditvi, da je kino predstava za domačine res najcenejše razvedrilo, uprava kina navaja statistične podatke, ki govorijo, da si v jesenskih in zimskih mesecih ogleda v Portorožu vsako kino predstav povprečno 160 oseb. Res, da tak obisk ne da podjetju posebnega zaslužka, gre pa upravi kina za to, da ne bi bili Portorožani več tednov brez filmskih predstav. In ker za sedaj nima podjetje lastne dvorane, mora gostovati le v Ljudskem domu.

Očitki, dejstva, besede — sem in tja! In rešitev?

Pogovorili so se, pa čeprav precej ostro. Spoznali so nujnost vskladitve teženj enih in drugih, saj le s tesnim sodelovanjem lahko koristijo skupnosti, pa tudi lastnim delovnim načrtom. Turistično društvo je spet pripravilo dvorano za predvajanje filmskih predstav, uprava kina podjetja v Piranu pa je obljubila, da bo predvajala v prihodnje res dobre filme. Tako bodo Portorožani zaradi obojestranskega razumevanja imeli spet možnost rednega ogleda filmskih predstav v Ljudskem domu. **Julc**

423 LITROV KRVI ZA POTREBE NAŠIH BOLNIŠNIC

Pohvale vredna požrtvovalnost

Te dni so organizacije Rdečega križa koprškega okraja zbrale 1723 prostovoljnih krvodajalcev za odvzem krvi, od katerih je ekipa Zavoda za transfuzijo krvi iz Ljubljane sprejela le 1442. Ti krvodajalci so v tej nekaj tedenski akciji oddali 423,1 litrov krvi. Največji odziv je bil zabeležen v Divači in Sežani. V Divači je 232 ljudi oddalo 69,7 litrov, v Sežani

pa 273 ljudi 78,88 litrov krvi. V Postojni so zbrali 49 litrov, v Pivki 23, v Ilirski Bistrici 44, v Hrpeljah 16, v Izoli 45, v piranski občini pa nekaj več kot 14 litrov krvi.

V Kopru se je vabilu Rdečega križa odzvalo sicer 342 oseb, vendar pa jih je ekipa sprejela le 277. Ti prostovoljni krvodajalci so oddali 83,28 litrov krvi. V sorazmerju s številom zaposlenih po posameznih ustanovah in podjetjih so se posebno izkazali nameščenci koprškega otroškega vrta, okrajnega Tajništva za nočanje zadeve in pripadniki Ljudske milice. Sledijo delovni kolektivi tovarn Lama Dekani, Erma v Šmarjah pri Kopru, Partizanka, De Langlade, Stil, nameščenci podjetja Rižanski vodovod in uslužbenci Komunalne banke v Kopru.

Organizatorji te akcije so često imeli težave, ker je marsikdo omalovaževal krvodajalsko akcijo, namenjeno zbiranju krvi za klinične bolnišnice v Ljubljani in za bolnišnice našega področja. Organizacija Rdečega križa se zahvaljuje vsem, ki so dali kri in tudi tistim, ki so se nesebično potrudili, da je akcija uspeša. Ob tej priložnosti pa vabijo tudi druge prebivalce, da sledijo vzgledu požrtvovalnih krvodajalcev. **NS/Z**

IGNAC SEVER

V petek so v Loki pri Črnem Kalu pokopali priljubljenega domačina Ignaca Severja. Postal je žrtev zahrbtnih bolezni, ki si jo je nakopal v borbi za svobodo.

Leta 1942 so pokojnika italijanske vojaške oblasti nasilno mobilizirale in ga odpeljale v zloglasne specialne bataljone. Tam je zbolel, vendar je po kapitulaciji Italije v septembru 1943 odšel v partizane in se vse do zaključka druge svetovne vojne boril za osvoboditev Slovenskega Primorja. Po osvoboditvi je bil predsednik odbora invalidov NOB. Udeleževal se je v kulturnem življenju in tudi osebno sodeloval kot igralec-amater v številnih kulturnih prireditvah.

Njegova prezgodnja smrt — imel je šele 32 let — je prizadela vse, ki so ga poznali kot pridnega in poštenega tovariša. Prebivalci Loke in njene okolice so ga v velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti. **A. P.**

Za hitrejšo in udobnejšo avtobusno zvezo

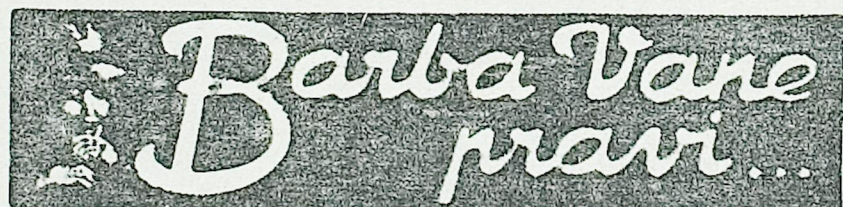
Prejšnji četrtek so na seji Sveta za cestni promet Okrajnega ljudskega odbora Koper sklepali o predlogu zimskega avtobusnega voznega reda.

Po novem bomo imeli med Ljubljano in Koprom oziroma Piranom v zimski sezoni kar devet prog v obe smeri; od tega bo ena brza, druga pa bo šla naravnost do Maribora. K temu je treba prišteti še povratno vožnjo, ki jo vzdržuje podjetje SAP Ljubljana z odhodom iz Ljubljane v soboto popoldne in s povratkom v nedeljo zvečer. Razveseljiva novost v zimskem voznem redu je tudi uvedba posebnega avtobusa za šolarje z odhodom iz Pirana ob 7,10 in s prihodom v Koper pa približno ob trideset na osem.

V razpravi so med drugim navedli tudi vprašanje avtobusnih postajališč ob novi cesti Koper—Ljubljana. Doslej je namreč ostalo le pri lanskem sklepu oziroma pri priporočilu občinskemu ljudskemu odboru, naj pravočasno uredijo postajališča ob novi magistrali. Celo nasprotno: nekatere občine si sedaj prizadevajo, da bi avtobusi vozili še naprej po stari poti v kraje, ki so odmaknjeni od nove avto-cestne. To pa je med drugim nepotrebna obremenitev avtobusov, nepotrebno podaljševanje

vanje voznega časa in nepotrebno zviševanje prevoznih stroškov. Gre za naselja Petrinje, Klanec, Kozina, Divača itd. Tudi prvo občino Divača, naj bi dva Slavnikova avtobusa še naprej vozila skozi Rodik po stari cesti, ni bilo moč ustreči. V prihodnji letni sezoni torej avtobusi ne bodo več vozili po nepotrebnih ovinkih skozi ta naselja, za svoje občane pa bodo morali občinski ljudski odbori s pristojnimi cestnimi organi postaviti ob glavni cesti primerno zavarovano postajališče.

Ob koncu seje je Svet načel še najbolj boleči problem v našem okraju, to je vprašanje številnih nesreč, ki so največkrat posledica neprevidnosti in nediscipliniranosti tako pešcev kot voznikov. Pristojnim organom bodo predlagali skupno s prometnim odsekom LM ustrezne sklepe. **-jo**

Zadnje čase je bilo toliko prižob čez naš vsakdanji koprski kruh, da sem se moral za to zadevo še posebej pozanimati. Moji vneta prijatelji so mi ustno in pismeno sporočali vse mogoče reči ter prinašali celo vzorce kruha z različnimi dodatki. Zato sem prijel zadevo kar pri začetku in ugotovil hudo lepe kombinacije našega nad vse spoštljivega podjetja Žito. Tam se je namreč začelo, ker so se jim v moki zarežili črvi. Zanje so zvedeli tisti iz sanitarne in ukrenili vse potrebno, da se likvidirajo. Črvi seveda. Žitu pa ni bilo do tega, da bi prikrajšalo potrošnike. Zato je sejal moko le v knjigovodstvu. Se pravi, opisali so lepo »razhod« pri sejanju in stroške, ki so s tem nastali, moko pa prodajali naprej, takšno kot je bila prej.

Za sanitarno, ki je prišla pogledat, kako sejanje napreduje, pa so pripravili svežo moko iz mlina. In veste, kaj je najbolj zanimivo pri vsej tej zadevi? Da se je zvedelo. V podjetju Kruh pa so moko lepo presejali in iz nje spekli kruh potrošnikom. Kam so s črvi, pa nisem zvedel.

Se vam je morda že kdaj primerilo, da ste morali potovati iz Kopra zvečer? Če ste brez kovčkov, ni to nič hudega. Sedete na

avtobus in adižo Koper. Toda če imate prtljago slučajno shranjeno v garderobi na avtobusni postaji, se vam lahko primeri dvoje: da potujete brez nje ali pa ostanete v Kopru. Kakor si pač izberete. V garderobi namreč ni so prav nič pikolovski glede urnika. Gladko zaprejo barako kako urico prej in vaši kovčki so na varnem do naslednjega dne.

Čeprav sem slišal z raznih strani, da sta si piransko kinopodjetje in portoroško turistično društvo hudo v laseh, nisem verjel, da bo to prišlo v javnost. Pa je, če sodim po obvestilu, ki sem ga imel čast prebrati prejšnji teden na oglasni deski v Portorožu. Tam je pisalo:

KINO OBISKOVALCI!

Obveščamo Vas, da Vam ne moremo nuditi kinopredstav v Ljudskem domu, dokler ne bo imelo razumevanja zanje Turistično društvo Portorož!

Kinopodjetje Piran

Priznati mi morate, da je že samo obvestilo vredno toliko kot dober film. No, resnici na ljubo vam pa prišepnem še to, da je kar precej pomagalo in obe ustanovi sta se v občem interesu prebivalstva nazadnje sporazumeli. Želim jima prijetno sožitje.

Namesto pisma uredništvu

Rad imam planine. Sem reden član Planinskega društva. Prehodil in preplezal sem že skoraj vse naše slovenske hribe. Iz Kopra, kjer zdaj bivam, je najbližja planinska postojanka kočna na Slavniku. Tjaka se nas je družba nekaj planincev odpravila tudi minulo soboto popoldne.

Po informacijah Planinskega društva v Kopru je kočna oskrbovana od vsake sobote popoldne pa do naslednjega ponedeljka zjutraj, sicer pa je za slučajne obiskovalce — člane PD — ključ vedno na razpolago. Povedali so tudi, kje in pri kom.

Vendar pa smo v soboto zaman oprezali okoli kočne na Slavniku — nikogar nikjer in seveda tudi ključa ne, tako da smo se dokaj časa jezili in zmrzovali pred kočjo, nato pa smo jo razočarano ubrali v dolino, če nismo hoteli zmrzniti v jesenskem hladu. Bilo nas je več kot deset planincev, prav po neplaninsko jezih in razočaranjih — posebej še, ko smo zvedeli, da se je oskrbnik ali upravitelj in imetnik enega izmed ključev planinske kočne takoj dobro imel na toplem v dolini... **J. P.**

Vaš Vane

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Sežanski „Tabor“ na vrhu

V nedeljo je bilo na sporedu peto kolo nogometnega prvenstva Primorske, ki se je končalo z nekaterimi presenetljivimi rezultati. Predvsem velja to za srečanja Branik-Tabor in Anhovo-Postojna. V obeh tekmah so namreč zmagali gostje s precej visokimi rezultati Branik je izgubil z 0:4, Anhovo pa z 1:4. Medtem ko je Anhovo mlado moštvo, ki nima večjih izkušenj, pa visoki porazi bivšega člana ljubljansko-primorske lige dokazujejo, da se tem moštvom nekaj ni v redu.

Drugi srečanja sta se končali z bolj ali manj pričakovanimi rezultati. Koper je premagal Adrio s 3:0, Primorje pa Sidro s 7:0. Glede tekme v Kopru naj povemo, da je bila igra slaba na obeh straneh. Koprčani so sicer zmagali zaslužen, vendar je bilo mlado mirenko moštvo večidel igre enakovredno nasprotniku. Pri Kopru se je odlikovala obramba s Hercogom na čelu, medtem ko je napad igral raztrgano.

Neizkušeno piransko moštvo je moralo tudi preteklo nedeljo z visokim porazom zapustiti igrišče. Upajmo, da jim to ne bo vzelo poguma, saj nobenemu novoustanovljenemu moštvu ni v začetku »z rožami poslan«. Prepričani smo, da bodo Pirančani v spomladanskem delu prvenstva že boljše zaigrali, saj nameravajo zimski počitek temeljito izrabiti. Med drugim bodo organizirali 29. novembra v Piranu pokalni turnir.

Kakor smo obveščeni, je Primorska nogometna podzveza verificirala tekmo Tabor-Primor-

je (1:2) z rezultatom 3:0 p. f. za Tabor. V moštvu Ajdovščine je menda nastopil igralec, ki še ni imel pravice nastopa. Z istim rezultatom se bo verjetno končala tudi tekma Anhovo-Postojna (1:4), ker Postojnčani menda niso imeli v redu izkaznic. Toda o tem bo še sklepal odgovorni forum.

Do prihodnje nedelje pa je lestvica naslednja:

Tabor	5	5	0	0	19:5	10
Koper	4	4	0	0	21:4	8
Primorje	4	2	0	2	11:4	4
Postojna	4	2	0	2	7:6	4
Branik	5	2	0	3	9:17	4
Adria	4	1	0	3	10:12	2
Anhovo	4	1	0	3	6:13	2
Sidro	4	0	0	4	5:22	0

MALI ROKOMET

Koprčanke prvo mesto v Sloveniji

V okviru tekmovanj v Istrski ligi je ženska ekipa Kopra v malem rokometu premagala Poreč s 7:0, moška ekipa pa je zmagala s 38:11. Pomerili sta se tudi košarkarski ekipi obeh mest. Moška ekipa je premagala Poreč s 57:32, mladinska ekipa pa z 21:17.

Kakor smo neuradno obveščeni, so verificirali nedeljsko tekmo v malem rokometu med ženskima ekipama Kopra in Maribora s 6:0 p. f. za Koper. Mariborčanke naj bi prišle v navskriž z nekimi tekmovalnimi pravili. V kolikor drži rezultat 6:0, so Koprčanke osvojile prvo mesto v Sloveniji v okviru tekmovanja za jugoslovanski pokal.

INVALIDSKA TEKMOVANJA V KOPRU

Invalidsko športno društvo v Kopru je v nedeljo organiziralo okrajno prvenstvo v streljanju, balincanju, namiznem tenisu in šahu. Nastopilo je okrog 70 tekmovalcev iz Kopra, Izole, Hrpele, Postojne in Sežane. Kakor nedavno invalidsko prvenstvo v plavanju, so bila tudi nedeljska tekmovanja vzorno organizirana.

Prvaki v posameznih disciplinah so bili naslednji: v streljanju: Filipovič (134 krogov!). Razen njega so v posameznih kategorijah zmagali še Čehovin, Širca, Gažin, Stražar in Bubnič.

v šahu: Piško pred Oblakom v balincanju: Kosmač, Širca, Hribar in Krebelj.

MALI OGLASI

Mirna, čista državna uslužbenka srednjih let išče v Kopru sončno sobo s posebnim vhodom. Ponudbe na upravo lista pod »Nujno«.

KUPIM ali vzamem v najem srednje veliko kmečko posestvo v okolici Kopra ali Izole. Ponudbe pošljite na naslov: MARC Maks, Dolgopoljana štev. 29, Vipava.

ŠOFERJA, kategorije C ali D, po možnosti tudi mehanika, sprejme takoj ustanova v Kopru. Ponudbe pošljite na upravo lista pod »Vesten šofer«.

Tvrška BELTRAM, uvoz-izvoz, TRST, ulica Valdirivo 3, telefon 366-991 ima na zalogi vsakovrstna nova in rabljena vozila:

AVTOMOBILE, VESPE, LAMBRETE, MOTORJE, MOTOCIKLE, ŽENSKA IN MOŠKA DVOKOLESA

od 5.000 lir naprej.

Z lastno ekspedicijo odpremlja darilne pakete za Jugoslavijo.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe nove in rabljene Vam nudi tvrška Marcon, Trst, ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

Za nakup novih in rabljenih LAMBRETE se obrnite na tvrško Aldo Merolli v Gorici, ul. Garibaldi št. 5, telefon 2723. Tvrška uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega draga

RUDOLFA BIŠČAKA

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so nam izrazili sožalje in ga v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni organizaciji SZDL Pivka za vso skrb in pomoč, nadalje zastopnikom JLA in njihovi godbi za žalostinke, vsem vaščanom, posebno pa Jožetu Guštinu za ganljiv govor pri odprtem grobu.

Volčje, 4. oktobra 1957.

Zalujoča mati
in ostalo sorodstvo

Profesorje vseh gospodarskih šol vabimo k naročilu nove zanimive revije »Sodobna pisarna«. Prospekt je na razpolago pri upravi, Ljubljana, Gosposka 12.

Z uvažanjem zimskega voznega reda je spremenil S A P - T U R I S T biro v Ljubljani vozni red na avtobusni progi Ljubljana-Koper-Piran. Ukinil je vožnji iz Ljubljane za Piran z odhodom iz Ljubljane ob 5. in 9. uri ter povratka iz Pirana v Ljubljano ob 11.30 in 19. uri. V zimskem času do uveljavitve novega voznega reda spomlad bomo vozili po naslednjem voznem redu:

	6.00	8.00	10.15	odhod	Ljubljana	prihod	16.40	18.40	20.40
	9.40	11.40	13.55	prihod	Piran	odhod	13.00	15.00	17.00
in nedeljska povratna avtobusna proga:									
Sobota									
	14.00			odhod	Ljubljana	prihod			22.40
	17.40			prihod	Piran	odhod			19.00

RAZGOVORI Z NAŠIMI KANDIDATKAMI

(Nadaljevanje z 10. strani)

hrano. To je posebno važno tudi za internatske kuhinje. S kuharicami teh ustanov smo imeli posebne tečaje in že zdaj od časa do časa kontroliramo njihove jedilnike.

Zavedamo se, da nas še čakajo velike naloge v okviru stanovanjskih skupnosti, kjer bodo rabili našo pomoč na najrazličnejših področjih.

To bi bilo v skopih obrisih delo na Zavodu, k temu pa morate še pristi tisto tekoče in osnovno delo: najrazličnejši tečaji, seminarji, posvetoovanja, demonstracije in podobno.

Zdaj pa še Hrvatini. Tam stanujem in na lastni koži sem že poskusila številne probleme, ki tarejo tamošnje ljudi. Samo našla jih bom, kajti rešitev je včasih zelo zapletena stvar in pri tem bodo morali sodelovati vsi prebivalci. Vsekakor pa bi moral bodoči ObLO upoštevati njihove težave.

V Hrvatitnih stanujejo večinoma delavci in uslužbenci, zelo malo je kmetov. Kljub temu nimajo v bližini mlekarne in nosimo mleko domov iz Kopra. Najbližji telefon je na bloku v Cerejah, kar je v primeru nesreče precej daleč. V hišah navadno ni vode, čeprav v vasi je in prav gotovo bi bilo dobro misliti na skupno vaško pralnico s pralnim strojem, ki bi zaposlenim ženam zelo olajšal delo. Otroški vrtec sicer imamo, vendar bo spričo vedno večjega števila otrok kmalu premajhen.

Poglavje zase pa je avtobusni promet, naša zveza s Koprom, kjer smo večinoma zaposleni. O tem je bilo že večkrat govora, tudi pisalo je že v Slovenskem Jadranu, vendar ni nič bolje. Še slabše. Tu je vprašanje vozil in nerazumevanja, ovinkov skozi Valdoltro in slabe ceste.

Ljudje se tudi pritožujejo zaradi odkupa: ankararska zadruga odkupuje samo enkrat tedensko, kar se zdi ljudem premalo in se jim tako veliko sadja in zelenjave pokvari. O tem so že razpravljali na sestankih SZDL.

Kar zadeva žensko organizacijo v Hrvatitnih, moram priznati, da je še nimamo. Toda s pripravi na ustanovni občni zbor smo že začeli in upamo, da bo kmalu.

Kino

KOPER: 18., 19. in 20. oktobra italijanski barvni film GIUSEPPE VERDI, 21. in 22. oktobra ameriški film PLAMEN OPOLDNE, 23. in 24. oktobra sovjetski film LENIN.

IZOLA: 18. oktobra jugoslovanski film STOJAN MUTIKASA, 19. in 20. oktobra ameriški barvni film TO JE LJUBEZEN, 20. oktobra jugoslovanski film STOJAN MUTIKASA (matineja), 21. in 22. oktobra sovjetski film LENIN, 23. in 24. oktobra ameriški film VELIKA URA.

PORTOROŽ: 18. oktobra jugoslovanski film NAŠE POTI SE RAZHAJAJO, 19. oktobra francoski film PODZEMELJE PARIZA, 20. oktobra ruski barvni film BELA PSICKA, 21. oktobra francoski barvni film JULIETA, 23. oktobra ameriško-japonski film ATOMSKA BOMBA NAD HIROSIMO.

PIRAN: 18. in 19. oktobra ruski barvni film BELA PSICKA, 20. in 21. oktobra francoski film PODZEMELJE PARIZA, 22. in 23. oktobra francoski barvni film JULIETA, 24. in 25. oktobra ameriško-japonski film ATOMSKA BOMBA NAD HIROSIMO.

SEČOVLE: 18. oktobra ameriški film PLAMEN OPOLDNE, 20. oktobra nemški barvni film KAMNITO SRCE, 24. oktobra sovjetski barvni film VESELE ZGODBE VOJAKA BROVKINA.

DEKANI: 19. oktobra sovjetski film LENIN, 20. oktobra ameriški film VELIKA URA.

POSTOJNA: 18. 19. in 20. oktobra ameriški film BELI JORGOVAN, 22. in 23. oktobra NASI ZVESTI PRIJATELJI.

PIVKA: 19. in 20. oktobra italijanski film TISTI IZ SANJ, 23. in 24. oktobra angleški film MAGY.

SEŽANA: 19. in 20. oktobra ameriški film ANGEL ALI DEMON, 22. in 23. oktobra nemški film KAMNITO SRCE, 24. in 25. oktobra ruski film JUNAKI ŠIPKE.

OKROG 1000 NOVIH STANOVANJ BODO ZGRADILI V SKOPJU prihodnje leto po programu, ki ga pripravljajo sveti ljudskega odbora škopskega okraja za stanovanjsko izgradnjo, urbanizem, komunalne zadeve, trgovino, gostinstvo in turizem.

Radio KOPER

NEDELJA, 20. oktobra

8.00 Kmetijska oddaja: »Kmetijski proizvajalci volijo — Delo gozdarske poslovne zveze na Goriškem« — 8.30 Igra kvintet Jožeta Krežeta — 10.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Pogovor s poslušalci — 14.05 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Lahka glasba — 15.30 Naša nedeljska reportaža: »Voliine sličice« — 15.50 G. Bizet: »Svita iz opere Carmen«.

PONEDELJEK, 21. oktobra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 To smo izbrali za vas — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Skladbe Silva Tamšeta.

TOREK, 22. oktobra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: »Vino po burnem vrenju« — 13.50 Tor-kov operni oder — 14.30 Okno v svet: Trinidad — 14.40 Igrata orkestra Ray Martin in David Rose — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne pesmi o naših mestih izvajajo solisti in ansambli Radia Beograd.

SREDA, 23. oktobra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.20 Sola in življenje: »S tolminkimi slavčki — Pri naših ribičih — Pišejo nam« — 14.40 Pojeta ženski in mešani zbor učiteljske iz Tolmina p. v. Maska Pirnika — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Vesele melodije.

ČETRTEK, 24. oktobra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: »Poizkusne sorte pšenice« — 13.50 S saksofonistom Srečkom Dražilom — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govori predsednik OLO Koper Albin Duje — 14.40 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Slovenske narodne izvajata Vili Pitako in Avgust Stanko.

PETEK, 25. oktobra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Melodije in ritmi — 14.00 Pisan spored solist. in orkestr. glasbe — 14.30 Gospodarska oddaja: »Za razvoj našega obrtništva« — 14.40 Glasba iz operet — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Domači pevci in ansambli pred mikrofonom: Mladinski pevski zbor nižje Gimnazije iz Hirske Bistrice.

SOBOTA, 26. oktobra

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: »O rezultatih nagrađenega tekmovanja na Koprskem« — 13.50 Popevke in ritmi — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Kulturna oddaja: »Na podeželskih odrskih deskah« — 14.40 Za vsakogar nekaj — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 »Doli v kraju sama zase« in druge narodne pesmi.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

Nedelja, 20. oktobra ob 20. uri Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE. Gostovanje v Marezjahu.

Torek, 22. oktobra ob 20. uri Vasja Ocirk: MATI NA POGORIŠČU. Gostovanje v Izoli.

Petek, 25. oktobra ob 20. uri Vasja Ocirk: MATI NA POGORIŠČU. Gostovanje v Piranu.

Primorske prireditve

Petek, 18. oktobra ob 20. uri v gledališču v Piranu VEČER UMETNIŠKEGA PRIPOVEDOVANJA.

Sobota, 19. oktobra ob 20. uri v Sindikalnem domu v Izoli VEČER UMETNIŠKEGA PRIPOVEDOVANJA. Spored je vzet iz zakladnice Can-karjevih del in ga izvajata Tiran Jože, recitator in režiser Mestnega gledališča Ljubljana ob spremeljavi harfe, ki jo igra Uršič Pavla, član Slovenske filharmonije.

Opozarjamo cenjeno občinstvo na to edinstveno prireditev. Vstopnice v predprodaji eno uro pred predstavo.

OBVESTILO

Združenje soferjev in avtomobanikov LRS, podružnica Koper, bo v Kopru priredilo strokovni tečaj za poklicne voznike in avtomobanike, da bodo dosegli stopnjo kvalificiranosti in visokokvalificiranih voznikov. Tečaj se bo začel 2. novembra.

Vsi zainteresirani naj takoj prijavijo obisk tečaja v društvenih prostorih koprške podružnice, Koper, Nabrežje JLA. Opozarjamo, da je to zadnji tečaj te vrste in vabimo vse, ki se zanj zanimajo, da ga obiskujejo, da ne bi imeli kasneje kakršnih koli neprijetnosti v zvezi s priznanjem kvalifikacije.

V piranski občini so volivci pripravljeni

Volivci v Piranu, Portorožu, Belem križu, Fijesi, Luciji, Jerneju, Sečovljah, Ravnem, Novi vasi in Padni so pripravljeni, da izvolijo nove odbornike za občinski zbor in ljudski odbor piranske občine. Ta teden so bili v vseh 21 volilnih enotah zadnji zbori volivcev. Vodili so jih in na vprašanja volivcev odgovarjali v glavnem kandidati. V občini Piran je bilo za občinski zbor predlaganih 37 kandidatov in sokandidatov, od katerih jih bo v nedeljo izvoljenih v bodoči občinski zbor 23. Zbori volivcev so bili povsod zelo živahni in so pokazali naraščajočo voljo vedno večjega števila

prebivalstva, da soddloča in sodeluje pri urejanju vprašanj na področju svoje občine. Prevladovali so problemi, ki se tičejo komunalnih naprav. Prebivalci Jerneja in Sečovlj želijo boljše električno napeljavo. V Portorožu in na Belem križu žele urejen vodovod tudi v višjih legah. V Piranu bodo pritisnili na novi ObLO, da uredi še vso ostalo neurejeno kanalizacijo. Cestna razsvetljava je povsod pomanjkljiva itd. Da postaja piranska občina vedno pomembnejše turistično središče, je bilo razvidno tudi na zborih volivcev, kjer je bilo mnogo govora o potrebi in koristi odajanja privatnih sob turistom, o olepšavi zunanosti mesta in vse občine in o potrebi vzgoje vseh, ki imajo stika s tujci, v pozitivnem turističnem duhu.

Volivci so sedaj podrobno seznanjeni z uspehi dvoletnega komunalnega sistema in dosedanje socialistične graditve sploh. Ker so za kandidate izbrani sami delovni ljudje, je gotovo, da bo tudi bodoči ObLO vodil gospodarstvo in vse dogajanje občine enako ali še bolj uspešno kot sedanjí. Nedeljske volitve bodo za volivce v piranski občini priložnost, da manifestirajo svojo enotno voljo po nadaljnjem in čim obsežnejšem ustvarjanju in korist skupnosti in vsakega delovnega človeka posebej.

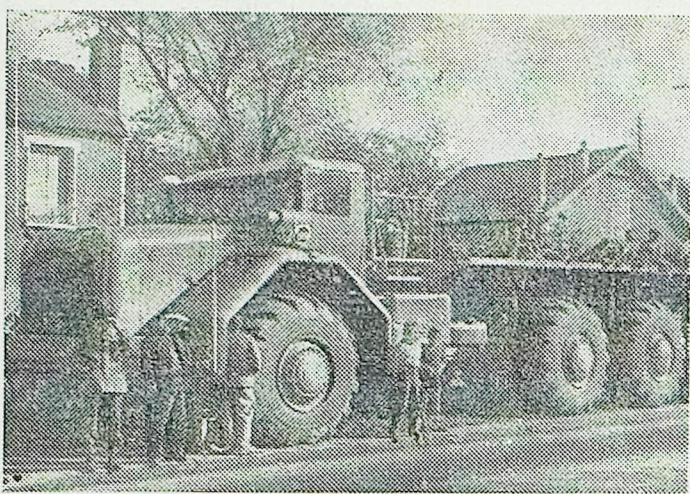
Julie

Sodna kronika

V zgodnjih jutranjih urah letošnjega 20. januarja je voznik amater F. M. upravljal osebni avtomobil tako nepravilno, da je v naselju Karbonara med Izolo in Strunjanom prišlo do hujše prometne nesreče. Zaradi prevelike hitrosti in rahle vinjenosti voznika je avto zadel v robnik in odbil na levi strani ceste, 40 m od prvega trčenja pa je avto zasakulo in ga vrglo čez cesto. Voznikova sopolnica je pri tej nesreči dobila hujše telesne poškodbe. Okrožno sodišče v Kopru je po zaslišanju izvedencev, priči in obtoženega prišlo do zaključka, da je F. M. brez potrebe vozil brezskrbno in mu v opomin lahko-mišljenim koristnikom cest odmerilo kazen 7 mesecev zapor. Državnemu zavarovalnemu zavodu mora plačati 100.613 dinarjev, Zavodu za socialno zavarovanje 164.304 dinarjev, sopolnici pa 21.674 dinarjev.

K. M. iz Izole je 22 let star priložnostni delavec. Zelo rad je vstopal v tuja stanovanja s ponarejenimi ključi. Ze pred časom je nekje izmaknil iz zaklenjenega prostora 6.000 dinarjev, sedaj pa je dvakrat vdrl v stanovanjske prostore svoje sosedice. Skupno jo je oškodoval za 700 dinarjev. Pri zadnjem vdoru ga je lastnica stanovanja zasačila. Za to dejanje je bil kaznovan s 5 meseci zapor.

Le 19 let ima R. J. iz Maglaja, zaposlen pri SGP Primorje, pa se ne pusti motiti, kadar igra šah. Ker je »kibica« zaradi njegove vsiljivosti udaril s stolom po roki in ga precej hudo poškodoval, je bil obtožen kaznivega dejanja. Zagovor R. J. da je bil razburjen zaradi vtikanja drugega v igro, njegovo odkritosrčno priznanje, da je ravnal napak in njegova mladost, vse to je vplivalo na odmero kazni: dobil je le 3 mesece zapor, pogojno za dve leti.

Na zadnji avtomobilski razstavi v Parizu so Francozi pokazali svoj največji tovornjak, ki je obenem tudi največji na svetu. Vozilo samo tehta sto dvajset ton, ima tri pare nad dva metra visokih koles in osem prestav, pogonja pa ga motor s 600 KS. Kamion je opremljen z radijskim sprejemnikom in oddajnikom ter hladilnikom. Namenjen je za vožnje po Sahari. Na pot lahko vzame goriva za 2.000 kilometrov.

Rešil jih je helikopter. Tri dečke, ki so ribarili na skalnatem otočku pri New Yorku, je presenetilo slabo vreme. Neprizadovoljno je prišla plima in grozila, da preplavi otok. K sreči so jih opazili pripadniki obalne straže in jih v košari dvignili v helikopter.

POCENI LIMONADA

Ob meji med južnoameriški državama Čile in Argentino teče čudna reka. Njena voda je namreč po okusu podobna pravi limonadi, treba jo je le malce razredčiti in osladiti, pa dobimo odlično osvežilno pijačo. Zanimivo je, da je voda ob izviru popolnoma čista. Okus po limonadi dobi šele potem, zaradi razkrajjanja neke vrste lesa.

NASLEDNJA ETAPA - MESEC

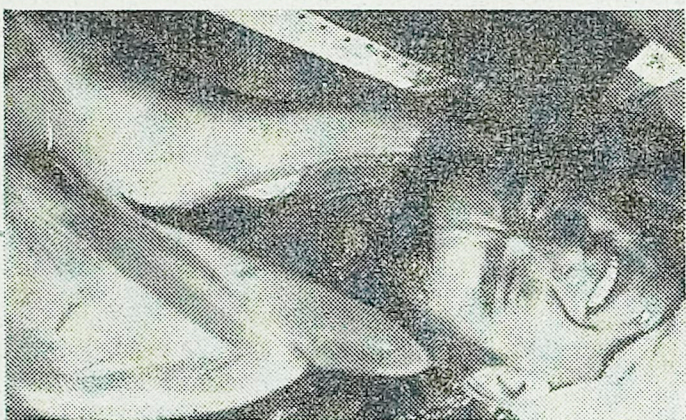
Sovjetski znanstveniki so sporočili javnosti, da se pripravljajo za polet na Luno. Pravijo, da imajo že izdelane načrte za gradnjo medplanetarne ladje, ki bo letela s hitrostjo 100.000 kilometrov na uro.

ZARADI POMANJKANJA PAPIRJA

8. oktobra bi morali imeti v Nepal prve volitve. Na ta dan so se pripravljali več časa, ko pa je prišel, so ostala v blišču zaprta. Volivcem so uradno sporočili, da je zmanjkalo papirja za volilne listke!

San Marino. S pomočjo Italije se je demokristjansko posrečilo priti na oblast. Prisilili so zakonito vlado, da je po nekaj tedenskem upiranju popustila in odstopila. Na sliki prizor iz burnih dni v najmanjši republiki na svetu.

Med mestnimi zanimivostmi v Los Angelesu je tudi tale delfin, ki ga imajo v mestnem akvariju. Delfin se zelo rad igra z obiskovalci, vrača jim žogo, ki mu jo mečejo v vodo, ter izvaja razne akrobacije. Riba je tako udomačena, da ji lahko brez strahu vtaknete glavo med njeno ostro zobovje.

Na nekem tekmovanju v New Yorku je dobil zmagovalce svojevrstno nagrado: ko je odgovoril na postavljena vprašanja, so mu dali v roke lopato in ga pustili 5 minut pri kupu srebrnih dolarjev. Kolikor jih je zmetal s kupa v zaboj, so bili njegovi. Čeprav je hitel, kolikor je mogel, se mu je posrečilo naložiti le 37.000 dolarjev, komaj sedmi del tega, kar je bilo na kupu.

ALI MOA ŠE ŽIVI?

Na Novi Zelandiji so organizirali posebno odpravo, ki bo imela nalogo, preiskati notranost dežele in ugotoviti, če še kje živi tako imenovana moa, največja doslej znana ptica na svetu. Po obtem mnenju znanstvenikov je moa izumrla, ni pa dolgo tega, ko so v pragozdovih Nove Zelandije našli nekaj zelo dobro ohranjenih okostij, za katera sodijo, da so stara le nekaj let. Prav to je navedlo znanstvenike, da so sprožili misel o posebnih odpravah. Moa je bila visoka 3 metre, zaradi svoje velikosti in teže pa ni mogla leteti.

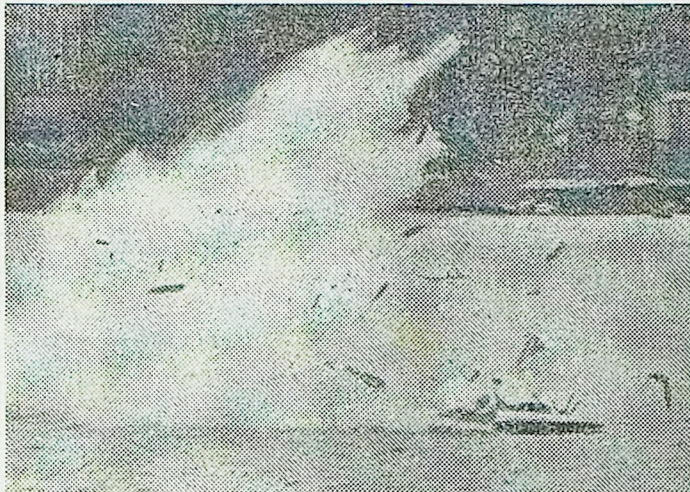
ŠKODI - NE ŠKODI

Znanstveni boj med učenjaki, ki krivijo tobak za najrazličnejše bolezni in tistimi, ki ga zagovarjajo, še ni končan. Kot vemo, je bilo zadnje čase mnogo govora o vplivu kajenja na pljuča in resni zdravstveni škodi, ki jo povzroča. Te dni pa se je oglašil dr. Azel iz Kube, ki odločno trdi, da kajenje nima nobene zveze s to zahrbitno boleznijo. Do tega prepričanja je prišel na podlagi poskusov z živalmi. Tem je mesec in mesec dajal injekcije tobačnega katrana, obenem pa vsak dan po 8 in več ur izpostavljajal njihova pljuča vplivu tobačnega dima. Po končanih poskusih se niso pokazali niti na eni živali kakšni znaki rakastih obolenj.

Vsemirski jezik

Uspešna izstrelitev prvega umetnega satelita je spet sprožila razprave o poletih na druge planete. Znanstveniki se ne pripravljajo na to le s tehnične strani, ampak tudi drugače. Če so namreč še kjer koli drugeje v vesoljstvu razumna živa bitja, bo treba pač najti tudi način, da se z njimi sporazumemo. Prav na to misli neki holandski matematik, ki že dalj časa proučuje možnosti sporazumevanja na ma-

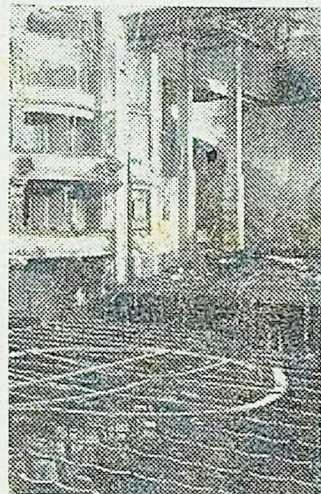
tematični podlagi. Te dni je sporočil, da je sestavil »vsemirski jezik«, ki temelji na matematičnih formulah in ki daje po njegovem mnenju sporazumevanje med ljudmi, čeprav govorijo različne jezike. Omenjeni znanstvenik je sestavil tudi posebno abecedo iz pik in črtic, tako da bodo lahko oddajali po radiu te znake v vesoljstvo, kjer naj bi jih sprejeli in seveda tudi razumeli.

Na velikem tekmovanju na reki Ohio v ZDA se je enemu izmed tekmovalcev vozilo dobesečno razletelo. Do nezgode je prišlo zaradi napake, ki jo je naredil pri manevriranju. K sreči ni bilo človeških žrtev. Vozač je odletel v velikem loku v vodo, od koder so nezvestnega potegnili v čoln.

TUDI VATIKAN SE OBOROŽUJE

Vojaki papeževе osebne straže so bili vse do letos oboroženi s starodavnimi helebardami, zaradi katerih so bili znani po vsem svetu. Te dni pa so svoje rogove zamenjali z najmodernejšimi puškami in pištolami. Kaj je pripravilo vrhovnega cerkvenega poglavarja, da se je odločil za modernizacijo svoje vojske, ni znano.

Znano neapeljsko gledališče »Politeama« je uničil požar. Gasilcem se je sicer posrečilo, da so ogenj zadušili, vendar niso mogli preprečiti, da ne bi zgorel oder in garderoba z vsemi rekviziti. Škodo cenijo na 50.000.000 lir.

— Kaj vendar počenjaš! Ali ne vidiš, da si sliko obesil narobe?

ERNEST HEMINGWAY,

Slovo od orožja

74

POSLOVENIL RADO BORDON

In tako nisem mislil nanjo, mislil sem nanjo samo nekoliko, medtem pa se je vagon polagoma premikal dalje in škripal in je skozi platno prodiralo nekaj svetlobe, mislil sem, kako ležim s Catherine na dnu vagona. Bilo je trdo kakor tla vagona, ležati takole brez misli, pač pa samo z občutki, po tako dolgi ločitvi, v mokri obleki in na podu, ki se polagoma premika, popolnoma osamljen, v obleki, ki je mokra, in na tleh, ki so trda za ženo.

Človek ne more ljubiti ne tal tovrnega vagona, ne topov s platnjenimi prevlekami, niti vonja z vazelinom prevlečene kovine ali platna, skozi katero curlja dež, čeprav je zelo lepo pod platnom in prijetno v družbi topov; pač pa človek ljubi nekoga drugega, za katerega si ne moreš niti v sanjah predstavljati, da bi bil navzoč.

Človek gleda zdaj zelo jasno in hladno: ne toliko hladno kolikor jasno in prazno. Človek gleda prazno, ležeč na trebuhu, potem ko je bil zraven v trenutkih, ko se je ena armada umikala, druga pa šla naprej. Izgubil si avtomobile in svoje ljudi, kakor trgovec izgubi v požaru zalogo svojega blaga. Todu tu ni bilo zavarovanja. Tu si ostal brez vsega. In nobenih obveznosti nisi več imel. Če bi po požaru, ki je zajel trgovino, postrelili trgovca zato, ker so govorili z akcentom, kakršnega so vselej imeli, tedaj prav gotovo ne bi bilo mogoče pričakovati, da se povrnejo, ko bi se trgovina spet odprla zaradi posla. Poiskali bi si drugo zaposlitev; če bi sploh bila kaka druga zaposlitev in če jih ne bi pobrala policija.

Jeza je bila oprana v reki skupaj z mojimi obveznostmi. Le-te so prenehale, ko me je bil karabinjer zgrabil za ovratnik. Prav rad bi bil brez uniforme, čeprav mi ni bilo dosti mar za zunanje oblike. Snel sem si zvezdice, toda zgolj zaradi udobnosti. To ni bilo prav nič vprašanje časti. Ni bilo zavoljo tega, ker bi bil proti njim. Sit sem jih bil. Zelel sem jim vso srečo. Bil so vmes dobri ljudje, pogumni, mirni in občutljivi ljudje in ti so jih zaslužili. Toda to se me ni sploh nič več tikalo in želel sem si, da bi ta prekleti vlak dospel v Mestre, da bi lahko jedel in nehal misliti. Moral bi nehati.

Piani jim bo rekel, da so me ustrelili. Ljudem, ki so jih ustrelili, so pred tem prebrskali žepa in pobrali dokumente. Mojih listin ne bodo imeli. Lahko bodo rekli, da sem utonil. Vprašal sem se, kaj bodo sporočili v Združene države. Umrli za posledicami ran ali zaradi česa drugega. Pri Kristusu, kako sem lačen! Vprašal sem se, kaj se je zgodilo s kaplanom v menzi. In z Rinaldijem. Po vsej verjetnosti je v Pordenonu. Če se niso še bolj umaknili. Hm, najbrž ga ne bom poslej nikoli več videl. Nikogar izmed njih ne bom videl več. To življenje je končano. Mislim, da ni imel sifilisa. Sicer pa pravijo, da to ni resna bolezen, če jo začneš pravočasno zdraviti. Toda on se najbrž vznemirja zavoljo nje. Tudi jaz bi se vznemirjal, če bi ga imel. Vsakdo bi se vznemirjal.

Nisem mogel misliti. Zelel sem jesti. Da, moj bog, jedel bi. Jedel in pil in spal s Catherine. Še nocoj morda. Ne, to ni mogoče. Toda jutri zvečer, z dobro večerjo; z rjuhami in tako, da nikoli več ne odidem, če ne skupaj z njo. Najbrž moram prekleto hiteti. Ona bi prišla. Vem, da bi prišla. Kdaj se odpeljemo? Na to moram misliti.

Mračilo se je. Ležal sem in razmišljal, kam bi lahko šla. Bilo je dosti krajev, kamor bi lahko šla.

Četrta knjiga

XXXIII

Skočil sem z vlaka v Milano, zgodaj zjutraj, preden se je zdanilo, medtem ko je vozil počasneje, da zapelje na postajo. Šel sem čez tračnice, prišel med nekimi hišami ven in jo ubral po ulici.